

ÅRSREDOVISNING 1998

Handelsbanken

ORDINARIE BOLAGSSTÄMMA

hålls i *Grand Hôtels Vinterträdgård*,
ingång Royal, Stallgatan 4, Stockholm,
tisdagen den 27 april 1999, kl 10.00.

Anmälan om deltagande i bolagsstämman

Aktieägare som önskar delta i bolags-
stämman skall

- dels vara införd i den av Värdepappers-
centralen VPC AB förda aktieboken
senast fredagen den 16 april 1999,
- dels anmäla sitt deltagande till Ordförande-
kansliet vid bankens huvudkontor, Kungs-
trädgårdsgatan 2, 106 70 Stockholm,
telefon 08-701 19 84, senast torsdagen
den 22 april 1999, kl 15.00.

Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina
aktier måste dessutom, för att äga rätt att
delta i stämman, begära att tillfälligt föras in
i den av VPC förda aktieboken. Aktieägaren
måste underrätta förvaltaren härom i god tid
före den 16 april 1999, då sådan införing
skall vara verkställd.

Utdelning

Styrelsen föreslår som avstämningsdag för
utdelning fredagen den 30 april 1999.
Beslutar stämman i enlighet med förslaget,
beräknas utdelningen komma att utsändas
av VPC fredagen den 7 maj 1999.

Publiceringsdagar för delårsrapporter

Jan – mars	26 april 1999
Jan – juni	24 aug 1999

Svenska Handelsbanken AB (publ)
Organisationsnummer 502007-7862
www.handelsbanken.se

ÅRSREDOVISNING 1998

HANDELSBANKEN I SAMMANDRAG	2
KONCERNCHEFENS KOMMENTAR	5
MÅL, POLITIK OCH ORGANISATION	10
Mål och grundsatser	10
Politik	10
Organisation	10
Våra medarbetare	12
Kontoren	14
Regionhuvudkontoren i Norden	16
Enheterna utanför Norden	18
Centrala huvudkontoret och dotterbolag	20
Centralstyrelsen	22
Koncernledningen	24
Revisorer	24
RÖRELSEGRENARNAS UTVECKLING	25
Allmänt	25
Kontorsrörelsen	26
Handelsbanken Markets	30
Handelsbanken Kapitalförvaltning	34
Handelsbanken Finans	38
Handelsbanken Liv	40
Stadshypotek Bank	42
Handelsbanken Finansförvaltning	43
Miljöarbetet	44
IT-utveckling	45
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	46
Mål	46
En sammanhållen universalbank	46
Balansomslutning	46
Kapitaltäckning	46
Rating	46
Resultat och lönsamhet	46
Fastighets AB Balder	48
Kreditförluster och kreditrisker	48
Finansiella risker	49
Styrelsearbetet under året	53
Kompetenta medarbetare	53
Oktogonen	53
RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR	54
Redovisningsprinciper	56
Noter	58
FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION	78
REVISIONSBERÄTTELSE	79
HANDELSBANKSAKTIE	80
Kursutveckling och utdelning	80
Börsvärde	80
Aktierna	80
Aktieägarna	80
RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR 1994–1998	82
ADRESSER	84

Handelsbanken i sammandrag

Resultatutveckling för Handelsbankskoncernen

	1998 mkr	1997 mkr	Förändring %
Räntenetto	11 152	11 169	0
Provisionsnetto	3 408	3 337	2
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 520	593	156
Övriga intäkter	757	716	6
Summa intäkter	16 837	15 815	6
Personalkostnader	4 579	4 150	10
Övriga omkostnader	4 228	3 543	19
Summa omkostnader	8 807	7 693	14
Resultat före kreditförluster	8 030	8 122	- 1
Kreditförluster	319	302	6
Rörelseresultat	7 711	7 820	- 1
Minoritetsintresse	- 22	- 19	16
Bokslutsdispositioner	505	532	- 5
Skatter	- 2 168	- 2 326	- 7
Årets resultat	6 026	6 007	0
Balansomslutning	926 450	859 466	8
Antal anställda	8 546	8 184	4
Antal kontor i Sverige	480	485	
Antal kontor i övriga Norden	33	30	

DEFINITIONER

AVKASTNING PÅ TOTALT KAPITAL. Rörelseresultatet före skatt i relation till genomsnittlig balansomslutning.

DIREKTAVKASTNING. Utdelning per stamaktie dividerad med börskursen vid årets slut.

I/K-TAL. Summa intäkter i förhållande till summa kostnader. I/K-talet beräknas före och efter kreditförluster inkl värdeförändring av övertagen egendom.

JUSTERAT EGET KAPITAL PER STAMAKTIE. Eget kapital enligt balansräkningen justerat för kapitaldelen av skillnaden mellan bokfört värde och marknadsvärdet för räntebärande värdepapper klassificerade som finansiella anläggningstillgångar dividerat med antal stamaktier efter full konvertering av konvertibla förlagsbevis. Justering har skett med preferens- och indexaktiekapital till aktuellt inlösenvärde.

KAPITALBAS. Kapitalbasen är summan av primärt och supplementärt kapital. Med primärt kapital avses eget kapital minus goodwill samt i moderbolaget 72% (1994 70%) av obeskattade reserver. Som supplementärt kapital räknas förlagslån med viss reduktion då den återstående löptiden understiger fem år. Denna del av det supplementära kapitalet får ej överstiga 50% av det primära kapitalet. Efter särskilt tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen, får även andra instrument räknas in i det primära eller supplementära kapitalet. Det supplementära kapitalet får dock aldrig överstiga det primära. För att erhålla kapitalbasen reduceras summan av primärt och supplementärt kapital med bokfört värde på innehav i försäkringsverksamhet samt bankverksamhet, vilka ej konsolideras.

deras. För täckande av kapitalkrav på marknadsrisker får förlagslån med ursprunglig löptid på minst två år inkluderas i kapitalbasen.

KAPITALTÄCKNING. Kapitaltäckningen eller kapitaltäckningsgraden utgör kapitalbasen i förhållande till riskvägd volym. Kapitaltäckningen skall enligt lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag uppgå till minst 8%.

KREDITFÖRLUSTNIVÅ. Kreditförluster och värdeförändringar på övertagen egendom i förhållande till ingående balans för utlåning till allmänheten, kreditinstitut (exkl banker) samt övertagen egendom och kreditgarantier.

LÖNSAMHET. Se Räntabilitet på eget kapital.

NETTOVINST PER STAMAKTIE. Periodens resultat efter bokslutsdispositioner och skatt dividerat med antal stamaktier. Justering har skett med hänsyn till preferensaktier, indexaktier och full konvertering av konvertibla förlagsbevis.

OREGLERAD FORDRAN. Fordran för vilken ränta, amortering eller övertrassering är förfallen till betalning sedan mer än 60 dagar.

OSÄKER FORDRAN. Fordran som är oreglerad, eller för vilken andra omständigheter medför osäkerhet om dess värde, och för vilken säkerhetens värde inte med betryggande marginal täcker både kapitalbelopp och upplupen ränta. Med osäker fordran menas osäker fordran med avdrag av reserv för befarad kreditförlust.

OSÄKRA FORDRINGAR, ANDEL. Osäkra fordringar netto i förhållande till total utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exkl banker).

P/E-TAL. Börskurs vid årets slut dividerad med nettovinst per stamaktie.

PRIMÄRKAPITALRELATION. Primärkapital i förhållande till riskvägd volym. (Se Kapitalbas och Riskvägd volym.)

PROBLEMKREDITER. Summan av osäkra fordringar netto och räntenedsatta fordringar.

RESERVERINGSGRAD FÖR OSÄKRA FORDRINGAR. Reserv för befarade kreditförluster i relation till osäkra fordringar brutto.

RISKVÄGD VOLYM. Den riskvägda volymen bestäms genom att tillgångarna och posterna utanför balansräkningen, enligt lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, placeras i olika riskklasser. Volymerna vägs med hänsyn till bedömd risk så att de kommer att ingå i den riskvägda volymen till 0%, 20%, 50% eller 100%.

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL. Periodens resultat efter bokslutsdispositioner och skatt i relation till genomsnittligt eget kapital justerat för nyemission, utdelning samt inklusive minoritetsandel.

RÄNTEMARGINAL. Skillnaden mellan medelräntan på samtliga tillgångar och medelräntan på samtliga skulder.

RÄNTENEDSATT FORDRAN. Fordran för vilken räntan satts ned i förhållande till marknadsmässig ränta.

RÖRELSERESULTAT PER STAMAKTIE. Rörelseresultat med avdrag för minoritetsandel och efter schablonskatt 28% dividerat med antal stamaktier. Justering har skett med hänsyn till preferensaktier, indexaktier och full konvertering av konvertibla förlagsbevis.

Resultat fördelat per rörelsegren

mkr	Kontors- rörelsen	Handels- banken Markets	Handels- banken Kapital- förvaltning	Handels- banken Finans	Handels- banken Liv ¹⁾	Stads- hypotek Bank	Handels- banken Finans- förvaltning	Övrigt	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	9 480	679	59	464	5	48	616	- 199	11 152	11 169
Provisionsnetto	1 938	753	399	201	54	61	- 4	6	3 408	3 337
Nettoresultat av finansiella transaktioner	388	1 069	11	- 1	22	0	21	10	1 520	593
Övriga intäkter	23	32	16	20	1	1	0	664	757	716
Summa intäkter	11 829	2 533	485	684	82	110	633	481	16 837	15 815
I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar	1 069									
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	—	402	455	39	125	48	—	—		
Summa kostnader	5 409	2 101	185	429	62	83	16	522	8 807	7 693
Resultat före kreditförluster	6 420	432	300	255	20	27	617	- 41	8 030	8 122
Kreditförluster	394	- 100		25					319	302
Rörelseresultat	6 026	532	300	230	20	27	617	- 41	7 711	7 820
Räntabilitet, %	20,3	9,4	46,7	19,2	5,2	37,2	29,9		18,6	20,1

I intäktslagen för rörelsegrenarna ingår respektive avgår nettot av erhållna och lämnade ersättningar mellan rörelsegrenarna. Nettot av erhållna och lämnade ersättningar framgår ovan. De interna ersättningarna gottskrivs kundansvarig rörelsegren samt reducerar intäkten hos den som lämnar ersättningen. Ersättningarna ska täcka kostnader samt enligt marknadsmässiga villkor fördela uppkommet resultat.

Bland kostnaderna ingår de fördelningar av kostnader som sker internt inom koncernen avseende utförda tjänster från affärsstödjande verksamheter.

Räntabiliteten är för rörelsegrenarna beräknad efter schablonskatt, medan den för hela koncernen är beräknad efter bokslutsdispositioner och full skatt. Det egna kapitalet som ligger till grund för räntabilitetsberäkningen, är i huvudsak fördelat enligt de krav som följer av kapitaltäckningslagen.

I Övrigt ingår bland annat realisationsvinster, utdelningar, goodwillavskrivningar och koncernjusteringar.

1) I rörelsegrenen Liv redovisas Handelsbanken Liv Fondförsäkrings AB samt provisionsintäkter från det ömsesidiga bolaget.

Koncernens utveckling per kvartal

mkr	1998:4	1998:3	1998:2	1998:1	1997:4
Räntenetto	2 708	2 708	2 858	2 878	2 999
Provisionsnetto	854	819	950	785	990
Nettoresultat av finansiella transaktioner	519	392	341	268	183
Övriga intäkter	60	11	185	501	126
Summa intäkter	4 141	3 930	4 334	4 432	4 298
Personalkostnader	1 195	1 169	1 108	1 107	1 078
Övriga administrativa omkostnader	1 043	804	886	810	893
Av- och nedskrivningar	184	164	171	166	190
Summa kostnader	2 422	2 137	2 165	2 083	2 161
Resultat före kreditförluster	1 719	1 793	2 169	2 349	2 137
Kreditförluster	108	77	69	65	123
Rörelseresultat	1 611	1 716	2 100	2 284	2 014
Minoritetsintresse	- 5	- 6	- 6	- 5	- 7
Pensionsavräkning	56	151	149	149	108
Skatter	- 535	- 420	- 586	- 627	- 635
Periodens resultat	1 127	1 441	1 657	1 801	1 480

Nyckeltal för Handelsbankskoncernen

	1998	1997	1996	1995	1994
Resultat före kreditförluster, mkr	8 030	8 122	8 525	7 437	6 916
Kreditförluster, mkr	319	302	1 806	2 392	2 809
Rörelseresultat, mkr	7 711	7 820	6 719	5 045	4 107
Balansomslutning, mkr	926 450	859 466	571 123	506 554	405 852
Eget kapital, mkr	34 431	32 362	27 557	25 955	22 771
Räntabilitet på eget kapital, %	18,6	20,1	19,8	14,9	10,9
I/K-tal före kreditförluster	1,91	2,06	2,41	2,24	2,21
I/K-tal efter kreditförluster	1,84	1,98	1,86	1,60	1,48
Räntemarginal, %	0,99	1,06	1,39	1,42	1,82
Kreditförlustnivå, %	0,05	0,05	0,60	0,84	0,96
Reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	58,8	52,6	65,2	61,0	51,6
Andel osäkra fordringar, %	0,5	0,6	0,8	1,1	1,8
Kapitaltäckningsgrad, %	9,8	10,4	12,2	14,2	13,7
Primärkapitalrelation, %	6,3	6,2	10,0	10,3	9,3
Avkastning på totalt kapital, %	0,85	0,95	1,20	1,01	1,00
Rörelseresultat per stamaktie, kr	23,17	23,50	20,25	15,36	12,41
Nettovinst per stamaktie, kr	25,22	25,15	21,32	15,38	10,14
Utdelning per stamaktie, kr	8,00	6,50	5,00	3,75	3,00
Justerat eget kapital per stamaktie, kr	142,69	134,01	114,47	110,03	96,72
Justerad börskurs, stam A, 31/12, kr	342	272	194	128	91
Medelantal anställda	8 546	8 184	7 398	7 395	7 101
Antal kontor i Sverige	480	485	480	488	487
Antal kontor i övriga Norden	33	30	24	19	11

Nyckeltalen för 1994 ej justerade för redovisningsprincipförändringar och omklassificeringar genomförda 1996.

Utdelning 1998 enligt styrelsens förslag.

Se även Data per aktie, sid 81, samt Resultat- och balansräkningar, sid 82–83

Koncernchefens kommentar

90-talet har varit ett lyckosamt decennium för Handelsbanken. Vårt lönsamhetsförsprång har ökat kraftigt. 1998 års resultat innebär att vi för tjugosjunde året i rad lyckats nå vårt mål. Vår lönsamhet är den högsta av de stora nordiska bankerna och vi har också det högsta resultatet i kronor 7,7 miljarder.

Ordet ekonomi betyder hushållning med knappa resurser. Ett företag som levererar bättre varor eller tjänster, samtidigt som det tar mindre av samhällets knappa resurser i anspråk, gör en bättre insats i samhället. Företaget har högre produktivitet. Högre produktivitet är enda sättet att långsiktigt öka välståndet i ett samhälle.

Handelsbankens uppgift är att leverera finansiella tjänster. Om vi kan göra detta bättre än andra, samtidigt som vi förbrukar mindre av samhällets knappa resurser – d v s har lägre kostnader än jämförbara företag – gör vi en bättre insats i samhället.

Vårt mål

Vi strävar efter att göra en bättre insats genom att ge en bättre service till våra kunder, samtidigt som vi har lägre kostnader. Gör vi det, får vi också högre lönsamhet. *Vårt mål är därför att ha högre lönsamhet än genomsnittet för övriga banker på vår hemmamarknad. Med lönsamhet menar vi räntabilitet på eget kapital efter skatt.*

Tidigare när bara Sverige var vår hemmamarknad jämförde vi oss med andra svenska banker. Under 90-talet – då vi expanderat i de andra nordiska länderna och Norden blivit vår hemmamarknad – har jämförelsen utvidgats till att också gälla banker i de andra nordiska länderna. I en framtid när Sverige är med i EMU kan det bli relevant att jämföra vår lönsamhet med andra banker i den monetära unionen.

Målet att ha högre räntabilitet på eget kapital är direkt kopplat till vinstandelssystemet Oktogonen. Varje år som vi når vårt mål går en tredjedel av vårt merresultat till medarbetarna i banken. Pengarna utbetalas när den enskilde medarbetaren går i pension.

Arne Mårtensson

Det finns dock ett tak för hur mycket som totalt kan avsättas ett enskilt år. Taket är 25% av den utdelning som aktieägarna får. Begränsningar infördes så sent som 1988 för att inte Oktogonenutdelningen ett enskilt år skulle kunna bli orimligt stor ur ett aktieägarperspektiv.

1998 års resultat på 7,7 miljarder kronor och en räntabilitet på 18,6% innebär att vi för tjugosjunde året i rad har lyckats nå vårt mål. Vi inte bara nådde målet att ligga över genomsnittet. Vi hade den allra högsta lönsamheten av de stora nordiska bankerna och även det högsta resultatet i kronor och ören.

Vårt lönsamhetsförsprång har under 90-talet ökat kraftigt. Ett tydligt tecken på det är att utdelningen till Oktogonen har slagit i det tidigare omtalade taket alla år utom ett.

Bättre service och...

Sättet för oss att skapa bättre lönsamhet är att försöka ge våra kunder en bättre service, samtidigt som vi har lägre kostnader än konkurrenterna.

Därför följer vi regelbundet hur vår service utvecklas i förhållande till konkurrenterna. Vi blev återigen den

storbank som har flest nöjda kunder såväl på företagsidan som på privatsidan enligt Svenskt Kundindex. Bakom Svenskt Kundindex står Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ), Statistiska Centralbyrån (SCB) samt forskningsinstitutionerna vid Handelshögskolan i Stockholm och Centrum för Tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad. Dessa undersökningar har pågått enligt samma modell sedan 1989. Handelsbanken har under hela 90-talet varit den storbank som haft flest nöjda kunder på privatsidan och vi har alla år utom ett haft flest nöjda kunder också på företagsidan.

Ett annat viktigt tecken på vår bättre kundservice och vår bättre kundbehandling är att vi under hela

90-talet haft en väsentligt lägre andel av klagomålen på bankerna än vad vår andel av bankmarknaden skulle motivera. Före Stadshypoteksförvärvet var vår andel av lånemarknaden ca 15% och vår andel av klagomålen till Allmänna Reklamationsnämnden låg oftast runt 10%. Efter Stadshypoteksförvärvet 1997 blev vår andel av lånemarknaden i Sverige 30%. Det året blev vår andel av klagomålen 14%. Under 1998 har denna andel sjunkit kraftigt till 8%. Denna utveckling är mycket glädjande och ett uttryck för en medveten strävan för att ytterligare förbättra kundbehandlingen. Vi vill bemöta kunderna på ett sådant sätt att det inte finns anledning till klagomål. När ett klagomål uppstår så vill vi lyssna på kunden och lösa problemet på kontoret på ett sådant sätt att kunden inte känner sig föranlåten att gå vidare till annan instans. Vi har varit mycket framgångsrika i detta under 1998.

...lägre kostnader

Våra kostnader under 1998 blev 1% av balansomslutningen. Genomsnittet för våra nordiska konkurrenter är 1,8%. Vi har alltså en kostnadsnivå som är nästan hälften så hög som våra konkurrenters. Detta trots att vår kostnadsökning under 1998 var hela 14%. Denna kostnadsökning var dock tillfällig och berodde på mycket stora investeringar i nya datasystem under året. Det gällde nya terminaler på våra kontor, nya system för vår tradingverksamhet och nya system i Handelsbanken Finans. Dessutom gjordes betydande investeringar inför starten av EMU och inför år 2000. Vissa av dessa investeringar har avslutats eller avslutas under 1999, varför datakostnaderna under innevarande år blir lägre.

Låg känslighet för marknadsstörningar – en medveten strävan

1998 var ett mycket turbulent år för världens banker. Kriserna i Asien och Ryssland och de kraftiga svängningarna på värdepappersmarknaderna gjorde att bankresultaten föll på många håll i världen. Handelsbanken gick relativt opåverkad genom detta. Orsaken är att vi medvetet strävat efter att minska vår känslighet för olika former av marknadsstörningar. Vi har en – i förhållande till vår storlek – mycket liten exponering mot sk emerging markets. Våra Rysslandsfordringar är praktiskt taget helt bortskrivna och våra fordringar på Latinamerika utgör bara ca 7% av de svenska bankernas utestående fordringar, som dessutom är förhållandevis små i en internationell jämförelse. Vi har dessutom en låg känslighet för störningar på aktiemarknaden. Vi har ett mycket begränsat eget innehav av börsnoterade aktier och ingen sakförsäkringsrörelse som ju traditionellt placeras i börsnoterade aktier. Vi har dessutom – tvärt emot vad många tycks tro – en låg räntekänslighet. Vår investmentportfölj i obligationer avvecklades till stor del i samband med köpet av Stadshypotek 1997. De fastigheter som övertogs under finanskrisen – samlade i fastighetsbolagen Näckebro och Balder – har delats ut till aktieägarna. Ett fastighetsinnehav kan ju ur ränterisksynpunkt jämföras med ett innehav av en fastförräntad obligation. Vi har dessutom traditionellt en låg riskprofil inom tradingverksamheten.

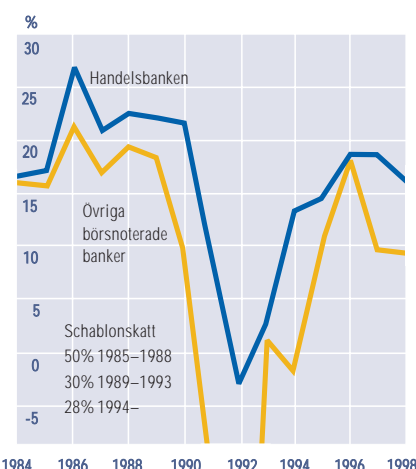
Detta är bakgrunden till den relativa stabilitet som våra resultat uppvisar över tiden i relation till andra bankers. En ledande aktieanalytiker i Sverige karakteriserade under året Handelsbanksaktien som ett ”flaggskepp för änkor och faderlösa”. Det tycker jag är ett högt betyg.

Kostnadseffektivitet för några nordiska bankkoncerner 31 december 1998

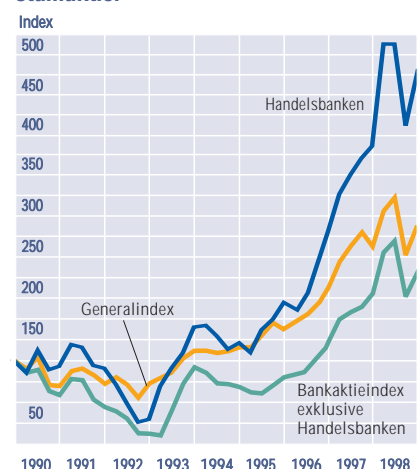
	Intäkter/ kostnader	Kostnader i % av balans- omslutningen
Handelsbanken	1,9	1,0
Den Danske Bank	1,6	1,3
MeritaNordbanken	1,6	1,9
Christiania	1,6	2,0
FöreningsSparbanken	1,5	1,7
Unidanmark	1,5	1,6
Den Norske Bank	1,5	2,1
SEB	1,4	2,0
Genomsnitt exkl Handelsbanken	1,5	1,8

Exkl kreditförluster samt justerat för jämförelsestörande poster

Räntabilitet på eget kapital efter skatt

Kursutveckling på Handelsbankens stamaktier

Kontoret är banken – inte en distributionskanal bland andra

Under 1998 redovisade de svenska bankerna för första gången lönsamheten för olika rörelsegränar. Av denna redovisning framgår att Handelsbankens kontorsnät tjänar in nästan 80% av koncernresultatet. Detta är en styrka. Kontorsrörelsens resultat uppvisar dessutom en väsentligt större stabilitet än andra delar av bankverksamheten. Vår välskötta och kostnadseffektiva kontorsrörelse är avgörande för det lönsamhetsförspår som vi nu haft i snart tre decennier. I Handelsbanken är kontoren inte en distributionskanal bland andra – kontoren är banken. Ny teknik är inte en konkurrent till kontoren utan ett sätt för kontoren att ytterligare förbättra servicen till kunderna, kostnadsnivån och därmed också lönsamheten. Om ett kontor i Handelsbanken säljer vår internetjänst till en kund så innebär det att kontoret sänker sin kostnad för att sköta den kundens transaktioner. Det kommer kontoret till del i form av bättre lönsamhet. På detta sätt kanaliseras all ny teknik i Handelsbanken via kontoren. Kontoren blir därmed entusiastiska säljare av ny teknik. Den upplevs inte som en konkurrent utan som ett sätt för kontoret att ytterligare förbättra service och kostnadseffektivitet.

100 000 internetkunder och ledande på Edifact

Handelsbanken har idag över 100 000 kunder som kan utnyttja bankens tjänster på internet – betalningar, kontoinformation samt handel med aktier och fondandelar. 14% av alla aktieorder och 10% av alla privatbetal-

ningar utförs nu på nätet i Handelsbanken. Under året startade dessutom vår internetjänst för företagskunder. Denna tjänst har idag 5 300 anslutna kunder.

Vi har satsat mycket hårt på att göra vår internetjänst så användarvänlig som möjligt. Jag betalar själv alla mina räkningar via vårt internet, som jag upplever som en mycket bra tjänst. Tidigare sköttes detta – som för många andra verkställande direktörer – av min sekreterare. Även i övrigt har internet effektiviserat och förenklat min tillvaro såväl i jobbet som privat. Jag sköter numera praktiskt taget all korrespondens via e-mail. Jag läser tidningar på internet när jag är utanför kontoret. Jag köper en hel del saker – främst böcker – på nätet. När jag seglar på min fritid så tar jag in väderkartor varje dag via nätet. På detta sätt har även mitt seglande blivit säkrare och effektivare med hjälp av nätet.

Edifact är en internationell standard för elektronisk handel mellan företag. Här är Handelsbanken ledande i Norden. 1998 hade vi 43% av antalet avgående Edifact-baserade betalningsuppdrag i Sverige.

Stadshypotek – vårt största förvärv någonsin

Köpet av Stadshypotek 1997 var det största förvärvet i bankens historia och det dittills största kontantförvärvet i Sverige. Självklart har verksamheten under 1998 mycket präglats av arbetet med att integrera Stadshypotek i banken. Det har gått över förväntan. De båda organisationerna är idag helt integrerade. Av de 200 medarbetare som tidigare fanns på Stads-

hypoteks huvudkontor finns idag bara 40 kvar. De tidigare 600 medarbetarna i Stadshypoteks regionrörelse har idag samtliga övergått till Handelsbankens kontorsrörelse. Vid förvärvet räknade vi med att på 5 års sikt spara 700 miljoner kronor av Stadshypoteks kostnads massa på drygt 1 miljard. Per årsskiftet hade vi sparat 400 miljoner. Vi har en klar plan för resterande 300 miljoner kronor. Stadshypotek bidrog under 1998 till koncernresultatet med 1,7 miljarder kronor efter alla förvärvskostnader. Det får betraktas som ovanligt vid ett kontantförvärv idag att man får en stor positiv resultateffekt omedelbart. Dessutom fick vi landets största telebank med 340 000 kunder – Stadshypotek Bank.

Vid förvärvet räknade vi med ett visst volymtapp. Stadshypotek hade sedan början av 90-talet kontinuerligt tappat volym på den viktiga privatsidan. Här har vi snabbt lyckats vända trenden, och tappet på privatsidan upphörde redan under sommaren 1998 och vändes till en volymökning. Det var klart bättre än väntat. Det visar att våra 500 kontor i Sverige tagit hand om de nya kunderna på ett bra sätt. Vi har också fått betydande meraffärer i den ordinarie bankrörelsen. Drygt 400 000 av de kunder som Stadshypotek hade var inte tidigare kunder i Handelsbanken. Av dessa har nästan 40 000 redan bytt till Handelsbanken också för sina övriga bankaffärer. Arbetet med att få de nya kunderna att bli helkunder i banken underlättas i hög grad av det goda namn som Handelsbanken idag har. Enligt en undersökning i tidningen Privata Affärer under året är Handelsbanken den bank som de flesta vill byta till om de ska byta bank. Hela 31% säger sig vilja byta till Handelsbanken. Näst bästa bank fick bara hälften så många röster. Detta i kombination med kontorens gedigna arbete gör att förvärvet blivit en framgång.

Fortsatt expansion i Norden

Vår expansion i de andra nordiska länderna fortsatte under året. Vi startade sammanlagt sex nya kontor i dessa länder – tre i Finland, två i Norge och ett i Danmark. I Finland startade vi i Björneborg, Uleåborg och Villmanstrand. I Norge i Kristiansand och Tønsberg. I Danmark startade vi ytterligare ett kontor i Köpenhamnsområdet. Detta innebär att vi nu har 15 kontor i Finland, 15 i Norge och 3 i Danmark. Handelsbanken är idag den enda bank som har full bankverksamhet i alla de fyra nordiska länderna. Med undantag för tre orter i Danmark har vi idag kontor på alla orter i Norden med mer än 85 000 invånare. Vi är också den enda bankkoncernen med finansbolagsverksamhet i alla de fyra nordiska länderna. Vi har nästan 900 medarbetare i de övriga nordiska länderna.

En uppmärksam sak under året var vårt bud på Fokus Bank. Ett förvärv hade ökat Handelsbankens balansomslutning med ca 5% och koncernresultatet med ca 1% om förvärvet skett till det pris vi ursprungligen bjöd – inte någon avgörande sak för Handelsbanken alltså. När det kom ett konkurrerande bud på en nivå som vi bedömde som för hög drog vi oss ur. Trots att vi genom vår betydande norska verksamhet hade större synergivinster än någon annan utländsk bank ansåg vi inte att vi kunde räkna hem affären på den högre nivå som krävts för att vårt bud skulle gå igenom.

Störst i valuta- och penningmarknaden

Under året har vår valuta- och ränterelaterade trading-verksamhet genomgått en betydande omstrukturering. Vi har koncentrerat vår prissättning, market making och interbankhandel till Stockholm och London med stöd av kontoren i New York och Asien. Samtidigt har vi lagt ut mer av ansvaret för kundhandeln på regionbankernas kundbord. Den här omläggningen har ökat vår slagkraft och professionalitet ytterligare i en tid med ökande konkurrens på marknaden.

Vi har idag – i det tysta – byggt upp en mycket stark position i valuta- och räntehandeln. För tredje året i rad har vi – i den årliga undersökningen i den ledande branschtidningen Foreign Exchange & Money Markets – av storkunder utsetts till bästa bank på nordiska valutor. Under året har vi också etablerat oss som den största banken i den svenska kundhandeln på valuta- och penningmarknaden. Vi är också den enda svenska banken i den s k Europanelen som sätter den s k Euribor-räntan. Där ingår den svenska bank som har "the highest volume in the euro zone money markets". Det ekonomiska utfallet av verksamheten behöver dock förbättras.

Jag gläds också åt utvecklingen inom vår Investment Banking. Den omfattar corporate finance, aktieanalys och aktiehandel. Verksamheten bedrivs i sju länder och har under flera år presterat bra resultat. Under 1998 förbättrades resultatet ytterligare något i förhållande till det redan goda 1997 – trots turbulensen på världens aktiemarknader. Man har också utvecklat ett fint samarbete med våra kontor – inte minst inom området aktieindexobligationer, där Handelsbanken är klart ledande på marknaden.

Hög kapitalavkastning i Handelsbanken Liv

Under början av 1998 bröts vår kapitalförvaltnings-verksamhet ut ur Markets och blev en egen huvudenhet. Verksamheten har under året utvecklats på ett bra sätt. Man sköter bland annat förvaltningen av våra fonder och förvaltningen av Handelsbanken Livs stora portfölj. Livportföljen har haft en mycket bra utveckling under

året. Totalavkastningen uppgick till 18,7%, vilket är mycket bra i den turbulenta marknad som vi haft.

En konkurrenskraftig kapitalavkastning är viktig för Handelsbanken Livs kunder och för nyförsäljningen av livprodukter. Försäljningen har utvecklats på ett mycket bra sätt under året. Premieinkomsten ökade med 33% till drygt 5 miljarder kronor. Vi hade under året 12% av de nytecknade premierna på livförsäkringssidan. På fondförsäkringsdelen var vår andel ännu högre – 13%.

90-talet har varit ett lyckosamt decennium för Handelsbanken. Vår aktiekurs har ökat mer än dubbelt så snabbt som bankindex exkl Handelsbanken och nästan dubbelt så snabbt som generalindex. Detsamma gäller i grova drag också för 1998. Vi känner oss också väl rustade inför en framtid med ytterligare hårdnande konkurrens – något som kan bli följderna av EMU. Eftersom vi har den högsta kostnadseffektiviteten av de 30 största bankerna i Europa tror vi oss kunna konkurrera framgångsrikt med vem som helst. Vi är också fast beslutna att behålla denna position i framtiden.

Bankens starka resultatnivå medför en successiv förstärkning av kapitalsituationen. Som en följd av detta föreslår vi bolagsstämman att lösa in index- och preferensaktierna. Dessa aktieslag hindrar oss – på grund av en lagändring 1995 – från att göra en nyemission med företräde för våra stamaktieägare. Aktiens starka utveckling under 90-talet gör dessutom att vi föreslår bolagsstämman att genom fondemission och split dela upp varje stamaktie i tre nya aktier.

Till sist vill jag rikta ett varmt tack till alla medarbetare i koncernen för fina insatser under 1998. Det är er förtjänst att vi för tjugosjunde året i rad lyckats uppnå vårt mål – bättre lönsamhet än andra nordiska banker.

Stockholm i februari 1999

ARNE MÅRTENSSON

Mål, politik och organisation

MÅL OCH GRUNDSATSER

Handelsbankens övergripande mål är att ha en högre lönsamhet än ett vägt genomsnitt för övriga börsnoterade svenska, norska och finska banker.

Kvaliteten på koncernens tjänster ska leva upp till krävande kunders förväntningar, och vi ska ta rimligt betalt för våra tjänster. Kostnadsnivån ska vara lägre än i andra banker.

Lönsamhet ska alltid prioriteras före volym. I kreditgivningen innebär detta att vi aldrig får åsidosätta krediternas kvalitet för att nå hög kreditvolym.

Avsikten är att den högre lönsamheten ska komma aktieägarna till del genom en högre utdelningstillväxt än genomsnittet för övriga svenska banker.

Vi ska ha fler nöjda kunder än andra banker.

Vi ska sträva efter att anställa unga välutbildade medarbetare och utveckla dem inom koncernen. Chefer ska i möjligaste mån rekryteras internt.

Vi ska arbeta så att vi gör värdefulla insatser för våra kunder, för banken och för samhället.

Vi ska arbeta inom de formella och etiska ramar som gäller för bankverksamheten och beakta vårt ansvar för miljön.

POLITIK

Samlat kundansvar nära kunden

Handelsbankskoncernens affärsverksamhet är starkt decentraliserad. De viktigaste styrmedlen är en grundläggande företagspolitik som är väl förankrad i hela koncernen och ett effektivt ekonomiskt styrsystem.

Grundidén är att organisation och arbetssätt ska utgå från kontorens ansvar för enskilda kunder, inte från centrala enheters ansvar för produktområden eller marknadssegment.

För varje enskild kund finns ett samlat ansvar på ett ställe i koncernen, så nära kunden som möjligt, nämligen på kundens bankkontor. Där ligger ansvaret för att kunden får kvalificerad och samordnad service från alla enheter i koncernen. Där ligger ansvaret för samtliga krediter som en person, ett företag eller en grupp av företag har inom Handelsbankskoncernen. Där ligger också lönsamhetsansvaret för vårt samlade affärsutbyte med kunden.

Detta innebär också att ansvaret för koncernens marknadsföring ligger på det enskilda bankkontoret. Vi har ingen central marknadsavdelning, vi gör inga

centrala marknadsplaner och vi styr inte kontorens marknadsföring genom centrala prioriteringar av kundgrupper eller produktområden. Produktkampanjer är sällsynta.

Denna grundidé har Handelsbanken med konsekvens och framgång tillämpat och vidareutvecklat i många år. Den har visat sig fungera flexibelt och effektivt under stora förändringar av bankverksamhetens förutsättningar.

Universalbank

Handelsbanken ska vara en universalbank, d v s vi ska täcka hela bankområdet: traditionella företagsaffärer, investment banking och trading samt privata affärer inklusive livförsäkring.

Tillväxt i Norden

Handelsbanken är stark på den svenska marknaden med närmare 500 kontor.

Vår politik för tillväxt är att bygga upp universalbanksverksamhet i de nordiska länderna. Vi betraktar Norge, Danmark och Finland som naturliga hemmamarknader där vi tillämpar Handelsbankens erfarenhet av att driva lönsam universalbanksverksamhet.

Med vårt nät av enheter utanför Norden kan vi ge våra nordiska kunder bra service också i andra delar av världen och fånga upp utländska kunders nordenrelaterade affärer.

ORGANISATION

Handelsbankens organisation ska främja samspelet mellan starka kontor, kvalificerade specialister och effektiva stödfunktioner.

Här intill presenteras Handelsbankskoncernens organisation som en samlad enhet, inriktad mot den enskilda kunden och med det enskilda bankkontoret i spetsen.

Handelsbankskoncernens organisation 31 december 1998

**CENTRALA
HUVUDKONTORET
OCH SVENSKA
DOTTERBOLAG**

**REGIONALA
HUVUDKONTOR**

KONTOR

KUND

**CENTRALA
HUVUDKONTORET
KONCERNLEDNING**

**RÖRELSEDRIVANDE
AVDELNINGAR**

Kapitalförvaltning
Markets

**AFFÄRSSTÖDJANDE
AVDELNINGAR**

Administration
Data
Ekonomi
Finans
Information
Kapitalförvaltning
Kredit
Markets
Personal
Revision
Rättsavdelning
Utveckling

DOTTERBOLAG

Handelsbanken Finans
Handelsbanken Fonder
Handelsbanken Liv
Stadshypotek
– Handelsbanken Hypotek
Stadshypotek Bank

**REGIONALA
HUVUDKONTOR**

NORRA NORRLAND

Umeå

SÖDRA NORRLAND

Gävle

STOCKHOLM CITY

Stockholm

MELLANSVERIGE

Stockholm

ÖSTRA SVERIGE

Linköping

VÄSTRA SVERIGE

Göteborg

SÖDRA SVERIGE

Malmö

DANMARK

Köpenhamn

FINLAND

Helsingfors

NORGE

Oslo

**BANKKONTOR
I SVERIGE**

480 st

ÖVRIGA NORDEN

Danmark (3)
Finland (15)
Norge (15)

UTANFÖR NORDEN

Estland
Frankrike (2)
Hongkong
Kina
Luxemburg
Polen
Ryssland
Schweiz
Singapore
Spanien
Storbritannien (3)
Taiwan
Tyskland (2)
USA

Adresser till filialer och representantkontor, se sid 84

VÅRA MEDARBETARE

Många företag framhåller att företagets medarbetare är dess viktigaste tillgång. Detta är speciellt sant för ett serviceföretag som är så starkt decentraliserat som Handelsbanken.

Handelsbankens grundidé, att alltid utgå från den enskilda kundens behov, förutsätter hos varje medarbetare ett relations- och kvalitetsansvar gentemot kunden och en överblick över koncernens tjänsteutbud. Detta ställer andra krav än traditionell produktförsäljning. Vi måste se till att vi har medarbetare och chefer som förstår och gillar Handelsbankens grundinställning och har förutsättningar att leva upp till dess krav.

Banken ger därför hög prioritet åt insatser för personal- och chefsförsörjningen. Här kan nämnas successivt höjda krav och förfinade urvalsmetoder vid nyanställning, omfattande program för kompetensutveckling inom bankyrket, ett beprövat system för utvecklingssamtal för alla medarbetare i koncernen, individuella utvecklingsplaner för medarbetare som har intresse och fallenhet för att avancera inom koncernen och kvalificerade program för utveckling av chefer. Praktiskt taget alla aktiviteter för kompetensutveckling sker inom banken och 90% av alla chefer rekryteras genom intern befordran. Varje medarbetare har ansvar för sin egen kompetensutveckling. Varje chefs ansvar är att skapa sådana förutsättningar att utveckling kan ske.

En stimulans för Handelsbankens medarbetare som med åren fått allt större betydelse är bankens resultatandelssystem som bildades 1973. De medel som avsatts sedan dess förvaltas för de anställdas räkning av Stiftelsen Oktogonen. Från och med 1995 omfattar resultatandelssystemet utöver alla medarbetare i Sverige även medarbetarna i Norge samt från och med 1997 medarbetarna i Finland.

Men den viktigaste källan till stimulans och personlig utveckling tror vi ligger i det decentraliserade kund- och resultatansvaret. Banken lägger stor vikt vid att ständigt i det dagliga arbetet hålla våra grundidéer levande och se till att de tillämpas i all verksamhet.

” Vår grundidé, att alltid utgå från den enskilda kundens behov, förutsätter hos varje medarbetare ett engagemang i kundens situation.”

KONTOREN I NORDEN

I **SVERIGE** öppnades under 1998 ett kontor i Lomma. 6 kontor lades ned: Bjärnum, Boda Kyrkby, Burgsvik, Långshyttan, Lödöse och Stockholm Hamngatan. Verksamheten överfördes till närliggande kontor. Antalet kontor vid årets utgång var 480 st.

I **FINLAND** öppnades 3 kontor: Björneborg, Uleåborg och Villmanstrand. Antalet kontor uppgår till 15 st.

I **NORGE** öppnades 2 kontor: Kristiansand och Tønsberg. Antalet kontor uppgår till 15 st.

I **DANMARK** öppnades ett kontor: Park Allé i Köpenhamn. Antalet kontor uppgår till 3 st.

Västra Sverige

Alingsås	- City	Karlstad	
Ambjörnarp	- Friskvaderstorget	Kristinehamn	
Arvika	- Frölunda Torg	Kungsbacka	Svenljunga
Blidsberg	- Första Långgatan	Kungälv	Säffle
Bohus	- Gårda	Landvetter	Tibro
Bollebygd	- Hisings Kärra	Lerum	Tidaholm
Borås	- Hjällbo	Lidköping	Torsby
- Högsbo	- Kortedala	Lilla Edet	Trollhättan
- Hulsta	- Landala	Mariestad	Trädet
- Norrby	- Lilla Bommen	Mellerud	Uddevalle
- Stora torget	- Majorna	Mölnådal	Ulricehamn
Falkenberg	- Marieholm	Nödinge	Vara
Falköping	- Odinsgatan	Sisjön	Varberg
Filipstad	- Sijön	- Volvo PVB	Vargön
Fristad	- Vågmästare-	Rävlanda	Vårgårda
Färgelanda	platsen	Skara	Vänersborg
Gällstad	- Örgryte	Skövde	Åmål
Göteborg	Hagfors	Sollebrunn	Årjäng
- Almedal	Herrljunga	Stenungsund	Älvängen
- Avenyn	Hjo	Sunne	
- Backa Ringön	Karlskoga	Surte	
- Brunngatan			

Mellansverige

Alviks Torg	Hökarängen	Spånga	
Arboga	Jakobsberg	Stockholm	
Axelsberg	Järna	- Fleminggatan	Vällingby
Blackeberg	Kolbäck	- Fridhemsplan	Värmdö
Brommaplan	Kumla	- Globen	Västerhaninge
Bålsta	Kungsängen	- Götgatsbacken	Västertorp
Dalarö	Kungsör	- Hornsberg	Västerås
Enköping	Käratorp	- Hornsgatan	- Emausgatan
Farsta	Köping	- Hornstull	- Köpingsvägen
Fellingsbro	Lindesberg	- Kungsholmstorg	- Stora gatan
Finnerödja	Marievik	- Marieberg	- Vasagatan
Fjögesta	Nacka Forum	- Renstiernas gata	
Frövi	Norrälje	- S:t Eriksgatan	
Hallsberg	Nynäshamn	- Skanstull	Årsta
Hallstavik	Pålsboda	Stuvsta	Älvsjö
Hällunda	Rimbo	Södertälje	Örebro
Hammarby	Saltsjö-Boo	Trosa	- Drottninggatan
Haninge Centrum	Skultuna	Trångsund	- Ekersgatan
Huddinge Centrum	Skårholmen	Tullinge	- Våghustorget
Hässelby Gård	Sköndal	Tyresö	Ösmo
Högdalen		Ulvunda	Österbybruk
		Uppsala	Östhammar
		- City	
		- Eriksberg	
		- Industriområdet	
		- Luthagen	

Norra Norrland

Arvidsjaur	Gullänget	Luleå	Näsåker	Umeå
Backe	Gällivare	- Storgatan	Pajala	- Storgatan
Bjurholm	Haparanda	- Örnåset	Piteå	- Teg
Bjåsta	Holmsund	Lycksele	Ramsele	- Västerslätt
Björna	Hoting	Lövånger	Robertsfors	Vilhelmina
Boden	Husum	Mellansel	Råneå	Vindeln
Bredbyn	Härnösand	Malmberget	Skellefteå	Vännäs
Bureå	Jokkmokk	Malå	Sollefteå	Ånäset
Burträsk	Junsele	Nordingrå	Sorsele	Åsele
Byske	Kalix	Nordmaling	Storuman	Älvsbyn
Domsjö	Kiruna	Norrfors	Trehörningsjö	Örnsköldsvik
Dorotea	Kramfors	Norsjö	Ullånger	Överkalix
Gammelstad	Lugnvik	Nyåker		Övertorneå

Södra Norrland

Alfta	Föllinge	Kopparberg	Orsa	
Arbrå	Gagnef	Krokoms	Rättvik	
Avesta	Gnarps	Kvissleby	Sala	
Bergby	Grangärde	Leksand	Sandviken	Tierp
Bergsjö	Grängesberg	Liden	Skinnskatte-	Timrå
Bispgården	Gällö	Lima	berg	Torsåker
Bjursås	Gävle City	Lit	Skutskär	Tärnsjö
Bjuråker	Hammarstrand	Ljusdal	Skärplinge	Vansbro
Björbo	Hammerdal	Ljusne	Skönsberg	Venjan
Bollnäs	Heby	Ludvika	Stora Tuna	Västanfors
Borlänge	Hede	Malung	Storvik	Ånge
Bräcke	Hedemora	Matfors	Strömsund	Åre
Delsbo	Hedesunda	Mockfjärd	Sundsvall	Östersund
Edsbyn	Hudiksvall	Mora	Sveg	Östervåla
Fagersta	Insjön	Mörsil	Svenstavik	
Falun	Järpen	Norberg	Säter	
Frånsta	Järvsö	Ockelbo	Söderhamn	
Furudal	Kilafors	Offerdal	Sörberge	

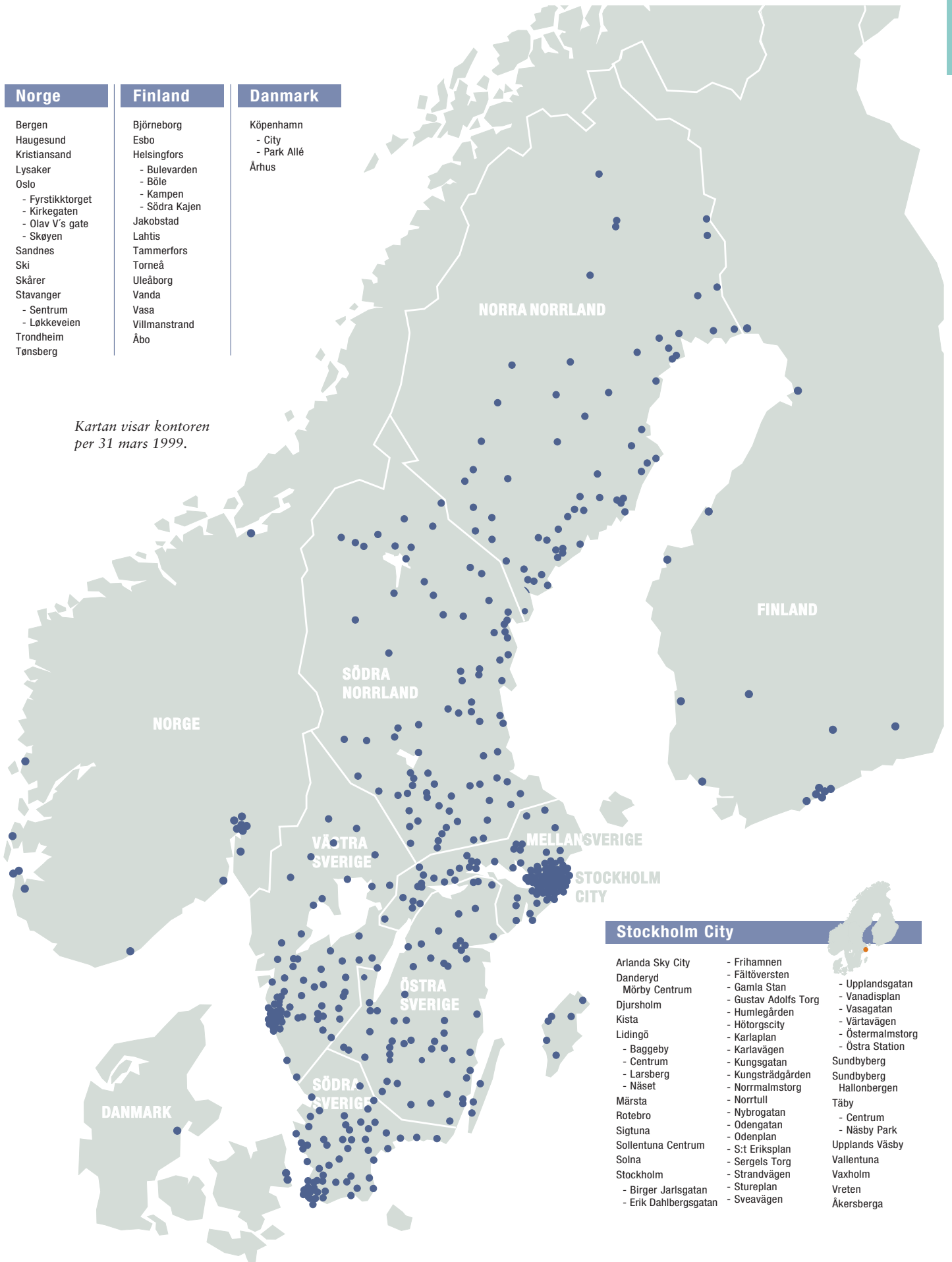
Östra Sverige

Alvesta	Gislaved	Linköping	Nässjö	
Andersborg	Hemse	- City	Oskarshamn	
Bankeryd	Hultsfred	- Tornby	Rörvik	Virserum
Borensberg	Huskvarna	Mjölby	Slite	Visby
Borgholm	Högsby	Motala	Stockaryd	- Adelsgatan
Eksjö	Järforsen	Mönsterås	Strängnäs	- Öster
Emmaboda	Jönköping City	Mörbylånga	Sävsjö	Vislanda
Eskestuna	Kalmar	Mörlanda	Söderköping	Värnamo
- Fristadstorget	- Berga	Norrköping	Tingsryd	Västervik
- Östermalm	- Kvarnholmen	- Drottninggatan	Torsås	Växjö
Finspång	Katrineholm	- Eneby Centrum	Tranås	Ålem
Flen	Klintehamn	- Hageby	Vaggeryd	Åseda
Färösund	Lammhult	- Söpkullen	Vetlanda	Åtvidaberg
Färjestaden	Landsbro	Nybro	Vimmerby	
		Nyköping		

Södra Sverige

Arlöv	Höör	Lomma	Markaryd	
Broby	Karlskrona	Lund	Olofström	
Båstad	Karlskrona	Lönsboda	Osby	Vellinge
Eslöv	Kivik	Malmö	Ronneby	Vittsjö
Glimåkra	Klippan	- Amiralsgatan	Simrishamn	Vollsjö
Halmstad	Knislinge	- City	Sjöbo	Ystad
Helsingborg	Kristianstad	- Dalaplan	Staffanstorps	Åhus
- Norr	Kävlinge	- Fosie	Svedala	Älmhult
- Stortorget	Laholm	- Fridhemstorget	Sölvesborg	Ängelholm
- Söderport	Landskrona	- Köpenhamns-	Sösådal	
Hässleholm	Liatorp	vägen	Tomelilla	
Höganäs	Limhamn	- Lantmanna-	Trelleborg	
Höllviken	Ljungby	gatan	Tyringe	
	Ljungbyhed	- Lundavägen	Veberöd	
		- Triangeln		
		- Värnhem		

REGIONHUVUDKONTOREN I NORDEN

Kontorsrörelsen i Norden är organiserad i tio regionbanker – sju i Sverige och en vardera i Danmark, Finland och Norge. Kontorscheferna är direkt underställda regionbankschefen.

Vid regionhuvudkontoret finns specialister som stöd för kontorens arbete, t ex: rörelsechefer, specialister på kredit-, utlands-, betalnings-, kapitalplacerings-, försäkrings- och juridiska frågor samt interna funktioner för ekonomi, administration, personal och revision.

Norge

STYRELSE:

Konsernsjef **DAG MEJDELL**, Oslo, *ordf*

Visekonsernsjef **JON FREDRIK BAKSAAS**, Sandvika

Bankdirektör **HANS CHRISTOFFERSON**, Åkersberga

Regionbankschef **BJÖRN-ÅKE WILSENIUS**

Västra Sverige

STYRELSE:

Direktör **JAN CARLSTEIN**, Hovås, *ordf*

Direktör **BENGT BENGTSSON**, Hovås

Direktör **STIG-ARNE BLOM**, Hökerum

Direktör **THOMAS DAFGÅRD**, Källby

Direktör **ANDERS LÖFBERG**, Karlstad

Direktör **SÖREN MANNHEIMER**, Göteborg

Direktör **EVA PERSSON**, Västra Frölunda

Banktjänsteman **LENA LINDÉN**, Edsvalla (P)

Regionbankschef **M. JOHAN WIDERBERG**

Danmark

STYRELSE:

Bankdirektör **HANS CHRISTOFFERSON**, Åkersberga, *ordf*

Bankdirektör **BJÖRN BÖRJESSON**, Malmö

Bankdirektör **HANS-OLOF HARRISON**, Linköping

Regionbankschef **PÄR BOMAN**

Södra Norrland

STYRELSE:

Direktör **ULF BERGKVIST**, Insjön, *ordf*

Direktör **OVE ANONSEN**, Gävle

Direktör **ÅKE RYDÉN**, Sveg

Direktör **LEIF SUNNERMALM**, Sandviken

Direktör **ANDERS WIKLANDER**, Sundsvall

Direktör **GÖTHE ÖSTLUND**, Mora

Bankdirektör **JAN LARSSON**, Gävle (P)

Regionbankschef **HÅKAN SANDBERG**

Norra Norrland

STYRELSE:

Direktör **BO KÄLLSTRAND**, Härnösand, *ordf*

Direktör **BJÖRN FRANKLIN**, Lycksele

Direktör **BENGT-OVE HÖGSTRÖM**, Härnösand

Direktör **MARGARETA JONSSON**, Älvsbyn

Direktör **ERIK ORRING**, Umeå

Banktjänsteman **ULRIKA RÄNNAR-OLAUSSEN**, Luleå (P)

Regionbankschef **STEFAN NILSSON**

Finland

STYRELSE:

Direktör **STIG-ERIK BERGSTRÖM**, Esbo, *ordf*

Direktör **SEIJA TURUNEN**, Helsingfors

Direktör **KAJ JANSSON**, Söderkulla

Bankdirektör **HANS CHRISTOFFERSON**, Åkersberga

Regionbankschef **CARL-AXEL OLSSON**

Mellansverige

STYRELSE:

Direktör **PER SORTE**, Saltsjöbaden, *ordf*

Direktör **PER JOHAN BEHRN**, Örebro

Direktör **ESKIL FLORVALL**, Saltsjöbaden

Friherre **CARL-HUGO HAMILTON**, Hjortkvarn

Direktör **ESBJÖRN OLSSON**, Stockholm

Direktör **GUSTAV OHLSSON**, Västerås

Direktör **ALLAN PETTERSSON**, Huddinge

Direktör **OLOF G WIKSTRÖM**, Järfälla

Bankkamrer **JURGEN KLEFELT**, Stockholm (P)

Regionbankschef **CURT KÄLLSTRÖMER**

Stockholm City

STYRELSE:

Direktör **ÅKE RIETZ**, Stockholm, *ordf*

Direktör **JAN BLOMBERG**, Stockholm

Direktör **CARL-OLOF BY**, Saltsjöbaden

Direktör **GÖRAN LARSSON**, Stockholm

Direktör **GÖRAN NORD**, Bromma

Direktör **LENNART SVENSSON**, Stockholm

Bankkamrer **MAINE GRÄNS**, Vallentuna (P)

Regionbankschef **MAGNUS UGGLA**

Södra Sverige

STYRELSE:

Direktör **SVEN-ERIC HERSVALL**, Malmö, *ordf*

Direktör **ROLAND BENGTSOON**, Viken

Direktör **ROLF BÖRJESSON**, London

Direktör **JAN EKBERG**, Åhus

Direktör **KURT J JOHANSSON**, Sölvesborg

Direktör **MIKAEL ROOS**, Malmö

Banktjänsteman **ANN-CHESTIN SAEDÉN-NILSSON**, Blentarp (P)

Regionbankschef **BJÖRN BÖRJESSON**

Östra Sverige

STYRELSE:

Direktör **ANDERS HULTMAN**, Växjö, *ordf*

Direktör **LENNART BOHLIN**, Linköping

Direktör **JAN CEDWALL**, Nyköping

Direktör **PER JÄRNLAND**, Norrahammar

Direktör **JAN-ERIC NILSSON**, Visby

Direktör **KENNETH STÅHL**, Jönköping

Direktör **KENNETH SYNNERSTEN**, Västerås

Bankkamrer **LARS HULTMAN**, Tranås (P)

Regionbankschef **HANS-OLOF HARRISON**

(P) = Personalrepresentant

ENHETERNA UTANFÖR NORDEN

Verksamheten utanför Norden ingår i Handelsbanken Markets organisation. Kontor finns i övriga Europa, Asien och USA.

Enheterna är inriktade på nordiska företag med verksamhet i utlandet och icke-nordiska företag med verksamhet i Norden samt på investment banking och trading. Dessutom tillhandahålls via Handelsbanken i Luxemburg och London privattjänster för nordiska medborgare bosatta utanför Norden.

I Frankrike öppnades under 1998 ett representantkontor på Côte d'Azur. Under året stängdes representantkontoret i Tokyo.

Luxemburg

TURFOTO

CENTRALA HUVUDKONTORET

Centrala huvudkontoret stöder kontoren med utvecklingsarbete, löpande service och specialistkompetens. Här nedan presenteras också våra svenska dotterbolag, som är integrerade i bankens affärsverksamhet.

ADMINISTRATIONSAVDELNINGEN

Chef: **JANITA THÖRNER-LEHRMARK**

Ansvarar för investeringar i fastigheter, inventarier och maskiner samt för inköps-, arkiv-, telefonväxel-, säkerhets-, försäkrings- och miljöfrågor. Förvaltar bankens fastigheter och ansvarar för bygg- och fastighetsfrågor. Sköter också huvudkontorets distribution och post.

DATAAVDELNINGEN

Chef: **LARS O GRÖNSTEDT**

Ansvarar för utveckling, samordning, förvaltning och drift av koncernens datasystem, arbetsstationer och kommunikationsnät.

EKONOMIAVDELNINGEN

Chef: **SVEN GREVELIUS**

Ansvarar för affärsbokföring, koncernredovisning, bokslut, ekonomiska och administrativa styrsystem, intern cash management och skatteanalys.

FINANSAVDELNINGEN

Chef: **PEHR WISSÉN**

Ansvarar för koncernens finansiering i svenska och internationella kapitalmarknader. Ansvarar för koncernens likviditetshandling. Har det övergripande ansvaret för koncernens exponering för ränte-, valuta-, likviditets- och aktiekursrisker. Sköter internbanken och riksbanksclearingen.

INFORMATIONSAVDELNINGEN

Chef: **LARS LINDMARK**

Har det övergripande ansvaret för koncernens marknadspolitik, intern/extern information och reklam, investor relations, klagomålshantering samt kontakter med massmedia. Ger ut koncernens personaltidning.

HANDELSBANKEN KAPITALFÖRVALTNING

Chef: **BJÖRN C ANDERSSON**

Ansvarar för kapitalförvaltning och fondförvaltning samt depå- och kapitalplaceringstjänster.

KREDITAVDELNINGEN

Chef: **LENNART FRANCKE**

Har det övergripande ansvaret för koncernens kreditpolitik och kreditprocedurer samt riskbedömning av kreditportföljen. Bereder kreditärenden för centralstyrelsen.

HANDELSBANKEN MARKETS

Chef: **GÖRAN BJÖRLING**

Verksamheten omfattar corporate finance, lånekapitalfinansiering, penningmarknads-, valuta- och aktiehandel, correspondent banking, handelsfinansiering och ekonomisk analys.

I Handelsbanken Markets ingår också koncernens enheter utanför Norden.

PERSONALAVDELNINGEN

Chef: **ANNA RAMBERG**

Har det övergripande ansvaret för koncernens personalpolitik, personal- och chefsförsörjning, ledar- och kompetensutveckling, personaladministration samt förhandlingar om löner och anställningsvillkor. Ansvarar också för arbetsmiljö, företagshälsovård, pensionsärenden samt kursgården Södergarn på Lidingö.

REVISIONSAVDELNINGEN

Chef: **TORD JONEROT**

Har det övergripande ansvaret för den interna revisionen och samordnar revisionsfrågor inom koncernen. Ansvarar för utvärdering och granskning av den interna kontrollen. Granskar räkenskaper och årsredovisning.

RÄTTSAVDELNINGEN

Chef: **LARS KINANDER**

Har det övergripande ansvaret för juridiska frågor i koncernen. Ger juridiskt stöd åt alla enheter i koncernen.

UTVECKLINGSAVDELNINGEN

Chef: **LARS O GRÖNSTEDT**

Har det övergripande ansvaret för utvecklingsfrågor inom koncernen. Ansvarar för utveckling av betalnings- och cash management-tjänster, in- och utlåningstjänster, automatiserade tjänster och kontorssystem.

Ansvarar för investeringar inom dataområdet.

Dotterbolag**HANDELSBANKEN FINANS**

Chef: **ULF RIESE**

Erbjuder leasing, avbetalning, finansieringssamarbeten med leverantörer av investeringsobjekt, finansiering och administration av tjänstebilar, fakturaservice och fakturakrediter, inkasso samt säljfinansiering i samarbete med återförsäljare.

Har verksamhet i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

HANDELSBANKEN LIV

Chef: **BARBRO JOHANSSON**

Erbjuder ett fullständigt sortiment av livförsäkringsprodukter, såsom privata pensionsförsäkringar, tjänstepensionsprogram, grupplivförsäkringar, fondförsäkringar, sjuk- och olycksfallsförsäkringar samt utländska kapitalförsäkringar.

Har verksamhet i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

HANDELSBANKEN FONDER

Chef: **PETER ENGDAHL**

Förvaltar och administrerar bankens värdepappersfonder samt administrerar fonder åt kundföretag.

Har verksamhet i Sverige, Norge och Finland.

STADSHYPOTEKSKONCERNEN

Chef: **MICHAEL ZELL**

STADSHYPOTEK och dotterbolaget **HANDELSBANKEN HYPOTEK** lämnar bottenlån mot säkerhet i småhus, fritidshus, bostadsrätter, flerbostadshus samt kontors- och affärsfastigheter.

STADSHYPOTEK BANK

Chef: **YONNIE BERGQVIST**

Telebank som tillhandahåller ett begränsat urval bank- och försäkringstjänster för kunder som inte har behov av kontorserörelsens breda sortiment och individuellt anpassade service.

CENTRALSTYRELSEN

Vid bolagsstämman den 28 april 1998 omvaldes bankens styrelse utom direktör Gunnar L Johansson, som avgick enligt 70-årsregeln. Till ny suppleant i styrelsen valdes bankdirektör Björn Börjesson, som efterträdde bankdirektör Hans Christofferson.

Styrelsen hade 11 sammanträden under 1998. Styrelsen har vid varje sammanträde diskuterat det ekonomiska läget och bankens strategi. Styrelsen har beslutat i större kreditärenden, större investeringar och strategiska frågor. Styrelsen har utfärdat arbetsordning för styrelsen, instruktioner för verkställande direktören, huvudavdelningschefer och regionbankschefer samt kreditinstruktion. Styrelsen har vidare utsett ledamöter i kreditkommittén, förslagskommittén och lönekommittén.

Kommittéer

Kreditkommittén. Beslutar på uppdrag av centralstyrelsen i flertalet av de kreditärenden som centralstyrelsen har att avgöra och bereder sådana kreditärenden som på grund av storlek eller särskild vikt föreläggs hela centralstyrelsen. Kreditkommittén hade 11 sammanträden under 1998.

LEDAMÖTER: Tom Hedelius, ordförande, Bo Rydin, vice ordförande, Jan Ekman, vice ordförande, Lennart Claesson, Roland Fahlin, Lennart Francke, Hans Larsson, Arne Mårtensson, Olle Persson och Clas Reuterskiöld.

SUPPLEANTER: Lotty Bergström och Bengt Samuelsson.

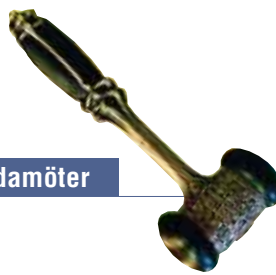
Förslagskommittén. Handelsbankens centralstyrelse utser varje år sedan 1988 en förslagskommitté som nominerar styrelseledamöter och revisorer inför bolagsstämman.

LEDAMÖTER: Tom Hedelius, ordförande, Lennart Claesson, Jan Ekman, Hans Larsson, Bo Rydin och Sven Ågrup.

Lönekommittén. Justerar ordförandens ersättning och förmåner i enlighet med dennes avtal, justerar verkställande direktörens lön och förmåner i enlighet med dennes avtal samt fastställer principer och ramar för vice verkställande direktörernas löner, förmåner och pensioner.

LEDAMÖTER: Clas Reuterskiöld, ordförande, Roland Fahlin, Bo Rydin och Sven Ågrup.

Styrelseledamöter

TOM HEDELIUS, ordf

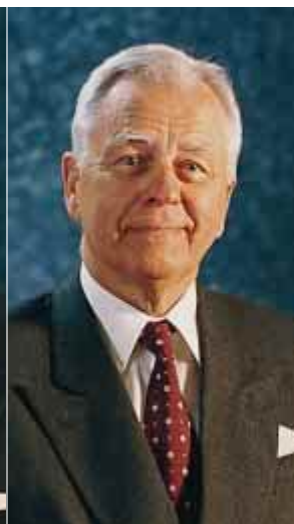
* 1939, Ekon dr h c, Stockholm
Ledamot sedan 1977
Ordf i Bergman & Beving AB;
vice ordf i AGA AB,
AB Industrivärden, Telefon AB
L M Ericsson; ledamot i SAS
representantskap, Svenska
Cellulosa AB SCA, AB Volvo
Aktieinnehav: 8 800

BO RYDIN, vice ordf

* 1932, Ekon dr h c och
tekn dr h c, Stockholm
Ledamot sedan 1973
Ordf i Svenska Cellulosa AB
SCA, AB Industrivärden,
Skanska AB, Graningeverken,
SAS representantskap
Aktieinnehav: 12 100

JAN EKMAN, vice ordf

* 1929, Bankdirektör, Lidingö
Ledamot sedan 1976
Ledamot i NCC AB, PLM AB,
Ingka Holding B.V.,
The Banking Advisory Group
i International Finance Corp
(IFC), Washington
Aktieinnehav: 4 500

ROLAND FAHLIN

* 1938, VD i ICA Förbundet,
Stockholm
Ledamot sedan 1993
Ordf i ICA AB; vice ordf i
Hakon Gruppen A/S, Oslo
Aktieinnehav: 1 500

HANS LARSSON

* 1942, VD i Nordstjernen AB,
Stockholm
Ledamot sedan 1990
Ordf i Althin Medical AB,
Nolia AB; ledamot i BTL AB,
Bilia AB, Mo och Domsjö AB,
NCC AB
Aktieinnehav: 6 200

OLLE PERSSON

* 1935, Direktör, Östersund
Ledamot sedan 1989
Ordf i Byggelit AB, Z-Invest
Aktieinnehav: 7 000

ARNE MÅRTENSSON

* 1951, VD och koncernchef, Danderyd
Ledamot sedan 1990
Vice ordf i Svenska Bankföreningen, KSSS; ledamot i Mo och Domsjö AB, V&S Vin & Sprit AB, OM Gruppen AB, Svenska ICC, Näringslivets Börskommitté, Council of World Economic Forum
Aktieinnehav: 8 000

LOTTY BERGSTRÖM

* 1949, Bankkamrer, Ekerö
Ledamot sedan 1996
Aktieinnehav: 0

LENNART CLAESSON

* 1944, Bankdirektör, Nässjö
Ledamot sedan 1985
Ordf i Stiftelsen Oktogonen
Aktieinnehav: 0

GÖRAN ENNERFELT

* 1940, VD och koncernchef i Axel Johnson koncernen, Upplands Väsby
Ledamot sedan 1985
Aktieinnehav: 8 000

PER-OLOF ERIKSSON

* 1938, Tekn dr h c, Sandviken
Ledamot sedan 1986
Ordf i Svenska Kraftnät; ledamot i Assa Abloy AB, AB Custos, Preem Petroleum AB, Sandvik AB, Skanska AB, AB SKF, SSAB Svenskt Stål AB, AB Volvo, N.V. Koninklijke Sphinx Gustavsberg
Aktieinnehav: 6 000

Hedersordförande**TORE BROWALDH**

* 1917, Tekn dr, Stockholm

JAN WALLANDER

* 1920, Docent, Drottningholm

CLAS REUTERSKIÖLD

* 1939, VD och koncernchef i AB Industrivärden, Danderyd
Ledamot sedan 1994
Ledamot i AGA AB, Sandvik AB, Skanska AB, Svenska Cellulosa AB SCA, Telefon AB L M Ericsson
Aktieinnehav: 5 509

BENGT SAMUELSSON

* 1934, Professor, Danderyd
Ledamot sedan 1989
Ordf i Nobelstiftelsen; ledamot i Pharmacia & Upjohn Inc., The Liposome Co., Inc., USA, Nicox S.A., Frankrike
Aktieinnehav: 1 000

SVEN ÅGRUP

* 1930, Direktör, Lidingö
Ledamot sedan 1973
Ordf i AGA AB; ledamot i Telefon AB L M Ericsson, Sandvik AB, Tetra Laval AB
Aktieinnehav: 3 000

BJÖRN BÖRJESSON

(Suppl)
* 1951, vVD, Malmö
Ledamot sedan 1998
Aktieinnehav: 1 000

För ledamot som tidigare varit suppleant anges som år för inträde i styrelsen det år denne utsågs till suppleant.

KONCERNLEDNINGEN

Verkställande direktör
och koncernchef

ARNE MÅRTENSSON, * 1951
Anställd: 1972
Aktieinnehav: 8 000

Vice verkställande direktörer
vid regionbankerna

STEFAN NILSSON, * 1957
Chef för Regionbanken Norra Norrland
Anställd: 1980
Aktieinnehav: 500

HÅKAN SANDBERG, * 1948
Chef för Regionbanken Södra Norrland
Anställd: 1969
Aktieinnehav: 1 003

MAGNUS UGGLA, * 1952
Chef för Regionbanken Stockholm City
Anställd: 1983
Aktieinnehav: 10 000

CURT KÅLLSTRÖMER, * 1941
Chef för Regionbanken Mellansverige
Anställd: 1961
Aktieinnehav: 18 429

HANS-OLOF HARRISON, * 1943
Chef för Regionbanken Östra Sverige
Anställd: 1964
Aktieinnehav: 5 112

M JOHAN WIDERBERG, * 1949
Chef för Regionbanken Västra Sverige
Anställd: 1972
Aktieinnehav: 1 180

BJÖRN BÖRJESSON, * 1951
Chef för Regionbanken Södra Sverige
Anställd: 1981
Aktieinnehav: 1 000

PÅR BOMAN, * 1961
Chef för Regionbanken Danmark
Anställd: 1991
Aktieinnehav: 100

CARL-AXEL OLSSON, * 1938
Chef för Regionbanken Finland
Anställd: 1958
Aktieinnehav: 1 500

BJÖRN-ÅKE WILSENIUS, * 1944
Chef för Regionbanken Norge
Anställd: 1961
Aktieinnehav: 770

Vice verkställande
direktörer vid centrala
huvudkontoret

BJÖRN C ANDERSSON, * 1946
Chef för Handelsbanken Kapital-
förvaltning
Anställd: 1985
Aktieinnehav: 6 000

GÖRAN BJÖRLING, * 1942
Chef för Handelsbanken Markets
Anställd: 1977
Aktieinnehav: 0

LENNART FRANCKE, * 1950
Chef för Centrala kreditavdelningen
Anställd: 1972
Aktieinnehav: 428

SVEN GREVELIUS, * 1942
Chef för Centrala ekonomiavdelningen
Anställd: 1984
Aktieinnehav: 3 000

LARS O GRÖNSTEDT, * 1954
Chef för Centrala utvecklingsavdelningen
och Centrala dataavdelningen
Anställd: 1983
Aktieinnehav: 200

ANNA RAMBERG, * 1952
Chef för Centrala personalavdelningen
Anställd: 1971
Aktieinnehav: 303

PEHR WISSÉN, * 1951
Chef för Centrala finansavdelningen
Anställd: 1983
Aktieinnehav: 0

Förändringar

Till vVD och chef för Regionbanken Danmark utsågs Pär Boman, tidigare chef för kontoret Norrköping Drottninggatan.

Lars O Grönstedt, vVD och chef för Centrala utvecklingsavdelningen, utsågs också till chef för Centrala dataavdelningen.

Till vVD och chef för Centrala personalavdelningen utsågs Anna Ramberg, tidigare rörelsechef vid Regionbanken Södra Sverige.

REVISORER

Utsedda av bolagsstämman

Öhrlings Coopers & Lybrand AB

BERTIL EDLUND, *ordf, huvudansvarig*
Auktoriserad revisor, Sollentuna

SIGVARD HEURLIN

Auktoriserad revisor, Stockholm

Ernst & Young AB

ÅKE HEDÉN, *huvudansvarig*
Auktoriserad revisor, Enköping

Utsedd av Finansinspektionen

Peter Markborn

Auktoriserad revisor, Arthur Andersen AB,
Danderyd

Rörelsegrenarnas utveckling

ALLMÄNT

Handelsbanken är en nordisk universalbank med en starkt decentraliserad organisation. Bankens kärna är det stora kontorsnätet. Kontoren har ansvaret för alla kunder inom sitt geografiska område – också de allra största företagen. På kontoret samordnas tjänsterna för varje kund. Vid behov sker detta i ett nära samarbete med bankens dotterbolag samt med regionala och centrala specialister.

Handelsbanken driver fullständig universalbanksrörelse i hela Norden.

KONTORSRÖRELSEN utgörs av tio regionbanker – sju i Sverige och en i vardera Norge, Finland och Danmark.

HANDELSBANKEN MARKETS ansvarar för verksamheten inom områdena corporate finance, handel på aktie-, penning- och valutamarknaderna, lånekapitalfinansiering, correspondent banking och handelsfinansiering. Vidare ingår bankens enhet för ekonomisk analys och bankrörelsen utanför Norden.

HANDELSBANKEN KAPITALFÖRVALTNING omfattar fondförvaltning, diskretionär förvaltning samt depåttjänster.

HANDELSBANKEN FINANS har ett heltäckande sortiment av finansieringstjänster i hela Norden.

HANDELSBANKEN LIV marknadsför ett komplett livförsäkringssortiment.

STADSHYPOTEK BANK har ett begränsat urval av bank- och försäkringstjänster för kunder som inte har behov av kontorens breda sortiment och individuellt anpassade service.

HANDELSBANKEN FINANSFÖRVALTNING hanterar koncernens likviditet i svenska kronor, upplåningen i kapitalmarknaden samt upplåningen och clearingen i Riksbanken.

Volymutveckling

UTLÅNING

Koncernens utlåningsvolym till allmänheten var oförändrad mellan årsskiftena 1997 och 1998. Köpet av Stadshypotek 1997 ledde till en kraftig uppgång i volymer och marknadsandelar. Enligt förväntningarna vid förvärvet har därefter ett visst volymtapp skett från Stadshypotek, främst avseende kommunkrediter med låg marginal, vilket resulterat i lägre marknadsandelar. På den viktiga privatmarknaden har dock volymen ökat från sommaren 1998.

Utlåningen i valuta visar en positiv utveckling såväl för företag som för hushåll. Särskilt glädjande är den goda ökningen i de övriga nordiska länderna.

Sammantaget har koncernen kompenserat hela volymtappet i Stadshypotek med ökad utlåning i banken.

INLÅNING

Handelsbankens inlåning steg under året med 21% till 168 mdkr (138). I svenska kronor var ökningen 6%, för företag 4% och för hushåll 7%. Marknadsandelen vad avser hushållsinlåning fortsatte att stiga. Den uppgår nu till 16,4% av den svenska marknaden. I utländska valutor ökade inlåningen med 117% till 42 mdkr (20). Merparten av ökningen är hänförlig till Norden utanför Sverige.

Utlåning till allmänheten, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %	31 dec 1996 mkr
Utlåning svenska kronor				
till hushåll	194 573	192 244	1	79 351
till företag m fl	287 583	302 948	- 5	131 417
	482 156	495 192	- 3	210 768
Utlåning valuta				
till hushåll	12 970	8 318	56	6 112
till företag	95 985	87 348	10	64 561
	108 955	95 666	14	70 673
Reserv för befarade kreditförluster	- 3 706	- 4 034	- 8	- 3 651
Summa utlåning	587 405	586 824	0	277 790

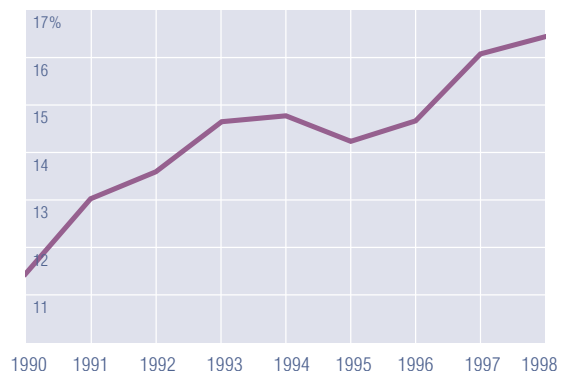
Utlåning – marknadsandelar i Sverige, svenska kronor och utländsk valuta

	31 dec 1998 %	31 dec 1997 %	31 dec 1996 %
Utlåning – marknadsandelar i Sverige			
till hushåll	28,3	29,6	12,3
till företag m fl	27,7	28,6	14,2
Summa	28,0	29,0	13,4

Inlåning från allmänheten, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %
Inlåning i svenska kronor			
från hushåll	66 193	61 763	7
från företag m fl	59 330	57 039	4
	125 523	118 802	6
Inlåning valuta			
från hushåll	4 103	2 721	51
från företag m fl	38 380	16 848	128
	42 483	19 569	117
Summa inlåning	168 006	138 371	21

Hushållsinlåning – marknadsandelar i Sverige, svenska kronor

TIOFOTO

KONTORSRÖRELSEN

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	2 364	2 314	2 334	2 468	9 480	8 892
Provisionsnetto	441	524	479	494	1 938	1 941
Nettoreultat av finansiella transaktioner	81	75	101	131	388	317
Övriga intäkter	2	5	7	9	23	30
Summa intäkter	2 888	2 918	2 921	3 102	11 829	11 180
I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar	231	275	281	281	1 069	829
Summa kostnader	1 236	1 299	1 293	1 581	5 409	4 769
Resultat före kreditförluster	1 652	1 619	1 628	1 521	6 420	6 411
Kreditförluster	53	83	82	176	394	606
Rörelseresultat	1 599	1 536	1 546	1 345	6 026	5 805
Räntabilitet, %	20,2	21,1	21,2	18,6	20,3	21,7

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	25 650
Utlåning till allmänheten	524 643
Obligationer	5 094
Övriga tillgångar	13 668
Summa tillgångar	569 055
Skulder till kreditinstitut	164 015
In- och upplåning från allmänheten	144 416
Emitterade värdepapper	175 107
Övriga skulder	62 849
Eget kapital	22 668
Summa skulder och eget kapital	569 055

Handelsbanken har 480 kontor i Sverige, 15 i Norge, 15 i Finland och 3 i Danmark. Verksamheten i Sverige såväl som i de övriga nordiska länderna drivs enligt samma koncept – universalbankstjänster levererade med bättre service och till lägre kostnader än konkurrenterna. Detta är grunden för att banken ska kunna växa i hela Norden. Handelsbanken är redan i dag Sveriges och Nordens största bank men också lokalt den fjärde största affärsbanken i Finland och den femte i Norge.

Intäkts- och kostnadsutveckling

Under 1998 har räntenettet i kontorsrörelsen ökat med 7% jämfört med föregående år. Detta beror på en kraftig volymtillväxt under året. Bankutlåningen ökade med 21% och hypoteksutlåningen 4%.

Kostnadsökningarna beror främst på investeringar inom IT-området, men också på Stadshypoteksförvärvet och den utökade verksamheten i Norge, Danmark och Finland.

Mer än hälften av det totala antalet arbetsplatser vid de svenska kontoren är nu utbytta mot moderna, pc-baserade arbetsplatser. Under året driftsattes också ett nytt kundinformationssystem på de första av de nya arbetsplatserna. Systemet ger en enkel och fullständig bild av kundens förbindelser med banken. Tillsammans med själva den fysiska arbetsplatsen utgör kundinformationssystemet den första byggstenen i den nya systemplattform som kommer att möjliggöra bättre kundservice, och väsentliga effektiviseringar i kontorsarbetet.

Handelsbanken är den enda bank som har full universalbanksverksamhet i alla nordiska länder. Här ses Motala i Sverige, Århus i Danmark, Björneborg i Finland och Hauge-sund i Norge.

Great Shots

Internet och andra automatiserade självbetjäningstjänster

Inslaget av självbetjäning fortsatte att öka bland bankens svenska privatkunder. Självbetjäningstransaktioner av olika slag – bankomater, butiksterminaler, Privatgiro, Autogiro, Datasvar, stående överföringar och Internet – svarar vid slutet av 1998 för närmare 80% av det totala antalet transaktioner bland bankens privatkunder i Sverige. I Norge och Finland är denna andel ännu högre.

Vid utgången av 1998 hade Handelsbanken över 100 000 privatkunder på Internet. Privatkunder kan idag via Handelsbanken på Internet utföra huvuddelen av de vanliga banktjänsterna. Under året har också företagstjänster på Internet lanserats.

Utbytet av de äldsta bankomaterna mot nya har påbörjats. De nya bankomaterna har högre tillgänglighet och uttagen går dessutom väsentligt snabbare. Bankomaterna är vidare förberedda för att hantera andra valutor än svenska kronor.

Bankens automatiserade tjänster för företag, framför allt kundterminalsystemen Dialog (för svenska affärer) och NordicLink (för affärer i alla länder), fortsatte att möta hög efterfrågan. Antalet kunder i Dialog växte under året med 34% och i NordicLink med 66%. Inom området för elektronisk handel mellan företag, EDIFACT, har Handelsbanken en ledande position i Norden. Av det totala antalet sådana transaktioner på den svenska marknaden hanterade Handelsbanken 43%.

DanaPress Photo

Scanpix

HusmoFoto

Fastighetsfinansiering

Handelsbanken erbjuder fastighetsfinansiering huvudsakligen genom Stadshypotek AB och dess dotterbolag Handelsbanken Hypotek AB.

Den totala utlåningen till allmänheten från de svenska bostadsinstituten uppgick vid årets slut till 1 017 mdkr, att jämföra med 1 008 mdkr 1997. Medan utlåningen till hushåll ökade med 30 mdkr, minskade företagsutlåningen genom lösen av krediter med 21 mdkr.

Huvudorsaken till att marknaden för hypotekskrediter i stort sett stått still under året är den mycket låga nyproduktionen. Under 1998 färdigställdes knappt 12 000 bostäder, varav drygt 4 000 småhus. Fortfarande sker denna nybyggnation främst i storstäderna och på orter med högskolor. Nyproduktionen av kontors- och affärshus är praktiskt taget obefintlig.

Att utlåningen till hushåll ökat med 30 mdkr förklaras huvudsakligen av att omsättningen på andrahandsmarknaden för småhus och bostadsrätter har varit oförändrad hög. En starkt bidragande orsak till detta är ett mycket gynnsamt ränteläge, vilket lockat många hushåll att skaffa annan bostad samtidigt som det bidrar till ökade priser på bostäder. Sålunda har räntesatserna på lån med rörlig ränta under året fallit med 0,95 procentenheter, medan lån med 5 års löptid fallit med 1,5 procentenheter. Skillnaden mellan den rörliga räntan och femårsräntan har således fortsatt att minska och var vid utgången av 1998 0,8 procentenheter.

Under året valde var fjärde låntagare i Stadshypotek rörlig ränta vid ny kredit eller villkorsändring, trots den historiskt sett mycket låga femårsräntan. Detta är ett uttryck för en stark förväntan om fortsatt låga eller till och med sjunkande rörliga räntor framöver.

Bankens hypoteksutlåning till allmänheten uppgick vid årets slut till 326 mdkr, en minskning under året med 22 mdkr. Huvuddelen av minskningen hänför sig till företagssektorn, främst kommuner och kommunala bolag. Utlåningen till dessa karaktäriseras av synnerligen pressade räntemarginaler. På hushållssidan, med sina högre räntemarginaler, har däremot volymen försvarats och med en månadsvis ökning från sommaren. Bankens andel av den totala hypoteksmarknaden uppgick vid årets slut till knappt 32%.

RÄNTETAKET – EN TRYGG FINANSIERING I OROSTIDER

Under året har en ny låneprodukt lanserats – Stadshypotekslånet med Räntetak. Lånet är femårigt och är konstruerat så att räntan på lånet följer med ner om den rörliga räntan går ner. Om den rörliga räntan går upp, behöver låntagaren aldrig betala mer än det i förväg fastställda räntetaket. Låntagaren är således försäkrad mot framtida kraftiga räntehöjningar under löptiden. Efterfrågan på bolån med räntetak har varit god under vår och sommar, och ökade starkt i samband med oron på de finansiella marknaderna under hösten.

Att på detta sätt erbjuda kunderna nya och attraktiva låneprodukter är en väg att behålla gamla och attrahera nya kunder på en så gott som stillastående marknad.

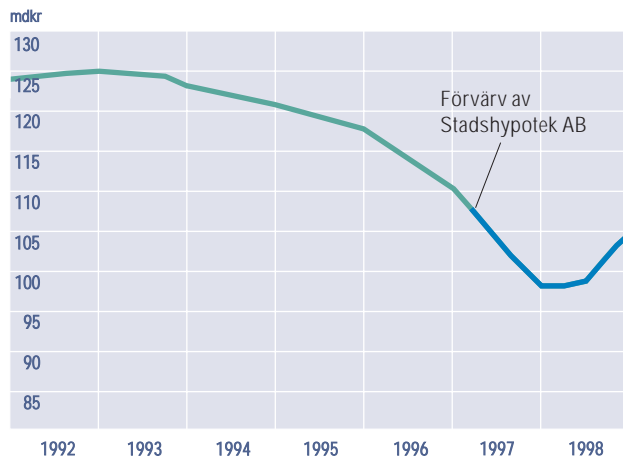
UPPLÅNING FÖR HYPOTEKSKONCERNEN

Under 1997 övertog Stadshypotek ansvaret för upplåningen av de medel som krävdes för Handelsbanken Hypoteks utlåning. Syftet med denna förändring var att utnyttja Stadshypoteks storlek och starka ställning på den svenska obligationsmarknaden för att uppnå en så effektiv och billig upplåning som möjligt. Under 1998 har hela Stadshypoteks finansfunktion överflyttats till Handelsbankens Centrala finansavdelning. Härigenom förbättras möjligheterna att utnyttja alla de upplåningsprodukter – inom och utom Sverige – som står Handelsbankskoncernen till buds. Upplåningen på den svenska bostadsobligationsmarknaden sker dock fortfarande uteslutande i Stadshypoteks namn.

INTEGRATION AV STADSHYPOTEK

Arbetet med Stadshypoteks integration i Handelsbanken har i huvudsak berört tre områden: kunder, krediter och personal.

Stadshypoteks utlåningsvolym på privatmarknaden

Strävan har genomgående varit att hålla kunderna opåverkade av störningar från integrationsarbetet. Detta var särskilt angeläget mot bakgrund av den anstormning som kunde förväntas från konkurrenterna. I varje läge skulle kunderna kunna nå Stadshypotek genom telefon, brev och besök på det sätt de tidigare vant sig vid. Dessa kontakter svängde gradvis från tidigare Stadshypotekskontor till kontor i Handelsbanken, och är sedan mitten av 1998 fullständigt integrerade i banken. Det är med tillfredsställelse vi nu noterar att privatsidans volymtapp, som pågått i Stadshypotek ända sedan 1991, upphörde våren 1998 för att vända till en volymmuppgång under hösten.

Ett tydligt kreditansvar för varje kund är en viktig kvalitetsfråga i banken. Handläggningen av Stadshypoteks utlåning anslöts därför successivt till Handelsbankens ordinarie kreditrutiner.

I Handelsbanken sker en för banken och dotterbolagen gemensam kreditprövning med koncernövergripande limiter för kunder och kundgrupper. Bankkontoren och regionbankerna har ansvaret för detta. För hypotekskrediter över en viss gräns sker dessutom prövning av krediten i Stadshypotekskoncernen innan utbetalning sker. Vid prövning av kredit bedöms såväl låntagarens återbetalningsförmåga som ställd säkerhets värde.

Nu är Stadshypotekslånet en lika självklar tjänst på bankens kontor som vilken annan del i sortimentet som helst. Av det följer att kund- och kreditansvar, marknadsföring, bokföring, dokumentation och övriga moment hanteras fullt ut på bankens kontor.

Att vinna Stadshypoteks medarbetares förtroende för Handelsbanken och den process som förestod var betydelsefullt för hela förvärvets framgång. All personal garanterades redan från början anställning i bankkoncernen. Därefter påbörjades arbetet att snarast ge medarbetarna i Stadshypotek uppgifter och placering i den nya Handelsbankskoncernen.

Vid Handelsbankens förvärv av Stadshypotek fanns omkring 1 400 medarbetare i Stadshypotekskoncernen. Av dessa återstår idag ca 40 i Stadshypotek AB. Knappt 500 ingick i Stadshypotek Fastigheter som delades ut till bankens aktieägare under namnet Fastighets AB Balder vilket nu är ett börsnoterat fastighetsbolag. Drygt 100 medarbetare återfinns i Stadshypotek Bank. Resterande medarbetare har gått över till bankens kontorsrörelse, till motsvarande central befattning i banken eller slutat sin anställning.

Image Bank

HANDELSBANKEN MARKETS

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	251	261	94	73	679	1 046
Provisionsnetto	146	246	151	210	753	728
Nettoreultat av finansiella transaktioner	150	246	323	350	1 069	221
Övriga intäkter	5	2	3	22	32	89
Summa intäkter	552	755	571	655	2 533	2 084
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	91	99	109	104	402	387
Summa kostnader	496	525	513	567	2 101	1 826
Resultat före kreditförluster	56	230	58	88	432	258
Kreditförluster	7	- 15	- 8	- 84	- 100	- 323
Rörelseresultat	49	245	66	172	532	581
Räntabilitet, %	3,7	17,2	4,7	11,2	9,4	10,1

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	148 439
Utlåning till allmänheten	47 839
Obligationer	77 145
Övriga tillgångar	80 018
Summa tillgångar	353 441
Skulder till kreditinstitut	170 993
In- och upplåning från allmänheten	67 322
Emitterade värdepapper	101 403
Övriga skulder	9 128
Eget kapital	4 595
Summa skulder och eget kapital	353 441

Inom Handelsbanken Markets arbetar i dag cirka 1 200 medarbetare i 17 länder. Verksamheten är organiserad i fyra affärsområden: Investment Banking, Trading, Handelsfinansiering och Finansiella institutioner samt Bankrörelsen utanför Norden.

Verksamheten inriktas i huvudsak mot bankens nordiska kundbas, men också mot nordiska företag med verksamhet i utlandet och icke-nordiska företag med verksamhet i Norden.

Marknads- och resultatutveckling

De finansiella marknaderna har haft många svårbedömda faktorer att prissätta under 1998. De mest centrala har varit förberedelserna för EMU, Asienkrisens förlopp och effekter på världsekonomin, den politiska utvecklingen i Latinamerika samt kollapsen i Ryssland och dess återverkningar på det internationella finansiella systemet.

Dessa faktorer har sammanflätats på ett sätt som tidvis skapat dramatiska förändringar i finansiella priser.

Riskerna ökade också i Japan, där bankernas finansiella ställning kraftigt försämrats av den negativa ekonomiska utvecklingen i regionen. Inte förrän i oktober stod det klart att den japanska regeringen var villig att ställa upp med tillräckliga stödinsatser för att avvärja ett hotande fallissemang i stora delar av banksektorn.

De risker som växte fram under sensommaren och i början på hösten ledde, i kombination med försämrade globala tillväxtutsikter, till kraftiga nedgångar på världens aktiemarknader. I och med ingripandena från den amerikanska centralbanken och det japanska bankstödspaketet kunde den hotande finansiella kollapsen avvärjas. Därmed föll riskpremierna tillbaka kraftigt och speciellt aktiebörserna har omvärderats rejält under fjärde kvartalet.

Utvecklingen på de svenska finansiella marknaderna har i större utsträckning än vanligt präglats av skeendet i omvärlden. Det svenska riksdagsvalet passerade nästan obemärkt. Den politiska riskpremierna på Sverige har överskuggats av förändringarna i de globala riskpremierna. Det faktum att Sverige står utanför EMU har framförallt visat sig i en svag och volatil kronkurs, medan räntorna inte alls påverkats i samma utsträckning. Med ett stort beroende av den internationella konjunkturen, en stor känslighet för utvecklingen av dollarblocket och en kris för den norska kronan har den svenska kronan fallit till nära nog rekordlåga nivåer mot EMU-blocket trots att den inhemska ekonomiska och politiska utvecklingen snarast talat för motsatsen. Riksbanken har svängt om i sina penningpolitiska bedömningar, i linje med utvecklingen i övriga Europa, och sänkt styrräntan det senaste halvåret.

Trots att det varit ett svårt år på de finansiella marknaderna har resultatet för Handelsbanken Markets utvecklats väl och alla fyra affärsområdena har förbättrat sitt resultat före kreditförluster jämfört med 1997. Satsningarna på de viktiga hemmamarknaderna har slagit väl ut, samtidigt som den ökade fokuseringen på nordenrelaterade affärer bidragit positivt till resultatet i enheterna utanför Norden. Ett åtgärdsprogram inom Trading har mot slutet av året börjat ge de planerade effekterna på kostnadssidan.

Sammantaget innebär detta att Handelsbanken Markets resultat före kreditförluster för 1998 förbättrats med 68% jämfört med 1997. De redan genomförda åtgärderna inom Trading ger tillsammans med planerade åtgärder och satsningar under 1999 möjlighet till fortsatt förbättring av resultatet.

Ekonomisk Analys

En viktig förutsättning för Handelsbanken Markets verksamhet är en väl utvecklad ekonomisk analysverksamhet. Enheten är organiserad som en fristående avdelning inom Handelsbanken Markets men har ett nära och väl fungerande samarbete såväl med affärsområdena inom Handelsbanken Markets som med bankens övriga rörelsegränar.

Under 1998 har det tagits flera steg för att utveckla den makroekonomiska analysen så att den bättre ska passa de nya marknadsvillkor som ges dels av den gemensamma europeiska valutan, dels av den ökade globaliseringen. Bland annat har en analysapparat utvecklats för att prognostisera tillväxt och inflation i Euroland med lyckat resultat. Makroprognoser för Euroland utgör redan en av hörnstenarna i analysen och ligger till grund för ränteanalys och investeringsrekommendationer för de nordiska marknaderna.

EMU-starten har lett till ökat intresse för handel i valutor och ränteprodukter i länder som ligger utanför EMU, framför allt s k emerging markets. Den internationella finanskrisen, som i hög grad berört just dessa marknader det senaste året, har också ökat intresset för makroanalys på detta område. Därför har satsningen på att följa och prognostisera utvecklingen i Asien och Latinamerika ökat. De asiatiska ekonomierna har haft en stor plats i makroprognoserna ända sedan sommaren 1997, och fr o m 1998 följs även de latinamerikanska ekonomierna kontinuerligt.

Bevakningen av Östeuropa och Ryssland ökas också i takt med det ökade handelsutbytet och den växande roll som dessa ekonomiers finansmarknader spelar.

Investment Banking

Under 1997 sammanfördes Handelsbankens verksamheter inom corporate finance, aktieanalys, institutionell aktiehandel och aktietrading till ett affärsområde, Handelsbanken Markets Investment Banking. Verksamheten bedrivs i sju länder – Sverige, Danmark, Norge,

Finland, Frankrike, Storbritannien och USA. Ambitionen är att med utgångspunkt från Handelsbankens starka finansiella position och integritet utveckla en konkurrenskraftig och uthålligt lönsam verksamhet inom investment banking på de marknader där banken är engagerad.

Integrationen av enheten som sysselsätter ca 330 personer har fortskridit enligt plan under året. En viktig drivkraft har varit att säkerställa kontroll och koordination inom aktiehandeln. Förutsättningarna för att bedriva verksamhet inom investment banking har varierat kraftigt under året. Under första halvåret var marknadsförutsättningarna gynnsamma, medan andra halvåret präglades av finansiell oro över hela världen. Verksamheten i Estland har utvecklats till följd av det försämrade affärsklimatet i Baltikum.

Under året har stor kraft ägnats åt att säkerställa en professionell bemanning inom samtliga avdelningar. Detta har skett genom många nyrekryteringar av kvalificerad arbetskraft med fokus på analys och institutionell aktiehandel. Denna uppbyggnad fortsätter nu, men i lägre takt. En avgörande fråga i detta sammanhang är den anpassning av verksamheten som kommer att krävas till följd av EMU inom europeisk investment banking. När en stor del av Europa går över till en valuta innebär detta att både institutionella och industriella investerare

anpassar sig till en marknad utan valutarestriktioner. Under de närmaste åren får detta stora konsekvenser för beteendet hos flertalet av bankens kunder. En självklar slutsats är att konkurrensen skärps, men samtidigt ökar affärsflödet bland annat till följd av omviktningar i de institutionella placerarnas portföljer. Investment Bankings ambition är att inom ett antal utvalda branscher kunna erbjuda både lokala och internationella kunder professionell och konkurrenskraftig rådgivning inom aktiehandel/analys och corporate finance.

AKTIEHANDEL

Handelsbanken Markets är en av de ledande aktörerna på de nordiska aktiemarknaderna, med medlemskap på de fyra nordiska börserna samt i Paris. Under 1998 har bankens marknadsandelar utvecklats positivt trots den ökande konkurrensen från europeiska och amerikanska medlemmar på de nordiska börserna.

Utvecklingen på den svenska börsen har varit volatil under året. Våren kännetecknades av en stark uppgång och vid halvårsskiftet hade marknaden gått upp med 25%. Sensommaren och hösten var dock turbulenta. 1998 gick den svenska börsen upp med 10,2% och den finska med 68,5%. Den norska och danska börsen gick ner med 26,7 respektive 5,6%. Trots att volatiliteten på aktiemarknaderna ökat kraftigt under året, har resultatet från handel i egen räkning (trading) fortsatt att utvecklas positivt.

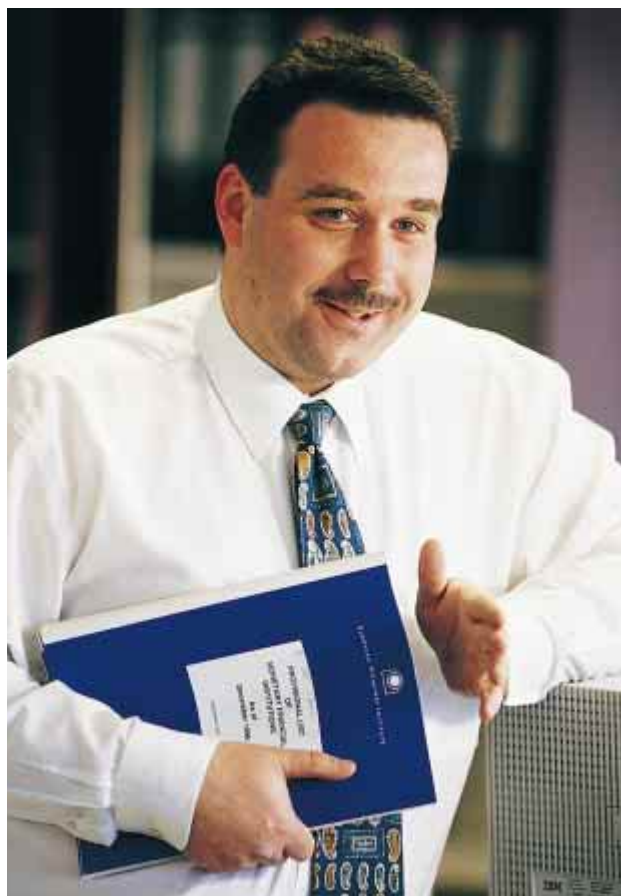
Euroland kommer att innebära en rad förändringar inom aktiehandel och aktieanalys med krav på anpassningar både på systemsidan och vad gäller kundservice. En aspekt är att den traditionella fokuseringen på länder övergår i en fokusering på sektorer. Handelsbanken Markets har därför påbörjat omstruktureringen för att möta de nya kraven.

Satsningarna på analysområdet fortsätter bland annat genom fördjupad sektorkompetens i kombination med en geografisk breddning till ett europeiskt perspektiv. Detta för att möta de förändringar som sker hos kunderna till följd av introduktionen av euro.

CORPORATE FINANCE

Corporate finance-verksamheten omfattar i första hand finansiell rådgivning, genomförande av börsintroduktioner, uppköp av börsnoterade företag, emissioner på marknaden eller till anställda samt företagsöverlåtelser. Även s k incitamentsprogram har varit en efterfrågad tjänst under 1998. Handelsbanken Markets har ansvarat för utformning och genomförande av ett antal optionsprogram för företagsledning och konvertibelprogram för anställda. Handelsbanken Markets har corporate finance-avdelningar i sex europeiska huvudstäder – Stockholm, Köpenhamn, Helsingfors, Oslo, London och Paris.

I Sverige ansvarade Handelsbanken Markets under det gångna året för nio börsintroduktioner, i åtta av fallen

som ledare. Inför ICA:s börsintroduktion har Handelsbanken medverkat i det aviserade förvärvet av utestående 55% i Hakon-Gruppen i Norge. I Danmark ansvarade Handelsbanken Markets för två börsintroduktioner. Vidare deltog Handelsbanken Markets i privatiseringen av Sonera, det statliga finska telekombolaget. Detta var den största finska privatiseringen hittills.

Inslaget av cross border-affärer har varit markant och engagerat samtliga corporate finance-kontor. I två stora transaktioner deltog Handelsbanken Markets Pariskontor som rådgivare: franska CGEA:s uppköp av börsnoterade svenska Linjebuss samt svenska Securitas uppköp av franska bevakningsföretaget Proteg. Bland övriga transaktioner kan nämnas Handelsbankens medverkan vid SSAB:s inlösen av egna aktier.

Handelsbanken har under året befast sin ställning som den ledande aktören vad gäller utformning och försäljning av strukturerade aktieprodukter, d v s aktieindexobligationer, warrants och aktiekorgbevis. Som första nordiska bank har Handelsbanken under året, vid två tillfällen, lanserat gemensamma aktieindexobligationer i Sverige, Norge och Finland. På den institutionella marknaden har ett flertal emissioner av strukturerade aktieprodukter genomförts. Produkterna är ett naturligt placeringsalternativ såväl för bankens privatkunder som för institutionella kunder.

Trading

Handelsbanken Markets Trading ansvarar för bankens handel på valuta- och räntemarknaderna samt bankens aktiviteter på de publika lånekapitalmarknaderna. Enheten har under året genomfört en omfattande omstrukturering av verksamheten i syfte att förbättra lönsamheten, möta de förändrade marknadsförutsättningarna samt säkerställa positionen som ledande nordisk bank inom penning- och valutahandel. Efter omstruktureringen har enheten centraliserat all prissättning i valuta- och ränterelaterade produkter till Stockholm, London, New York och Singapore.

Marknadsandelarna på de nordiska valuta- och räntemarknaderna har stärkts. Banken är nu störst i den svenska kundhandeln på valuta- och räntemarknaden. Under året har en satsning genomförts i syfte att för den nordiska kundbasen erbjuda valuta- och räntehandel på s k emerging markets som Polen, Ryssland och Baltikum. Satsningen har slagit väl ut och banken har uppnått en ledande position i segmentet och det har även bidragit positivt till resultatutvecklingen. En viktig förklaring till framgångarna är det fördjupade samarbetet mellan de olika tradingenheterna och Handelsbanken Markets makroekonomer och analytiker.

Handelsbanken är också största svenska bank i penningmarknaden i eurozonen. Därför ingår banken, som enda svenska bank, i den s k Europanelen som dagligen fastställer de korta Euro-referensräntorna, den s k Euribor-räntan.

Förutom att året för tradingverksamheten har kännetecknats av volatilitet har det också dominerats av förberedelser inför EMU. Tillväxten i den kommande Euromarknaden förväntas bli hög, speciellt inom områdena obligationshandel, rådgivning och analys, samtidigt som euron kommer att få ett genomslag som världsvaluta med den amerikanska dollarn som enda konkurrent.

DEBT CAPITAL MARKETS

Aktiviteter på de publika lånekapitalmarknaderna omfattar främst produkterna syndikerade banklån, obligationslån och certifikatprogram. Under året har avdelningen lanserat ett antal nya produkter såsom Ränteindexobligation (RIO), Räntetak för företag och en värdepapperiseringsstruktur för den av Göteborgs kommun ägda Framtidenkoncernen. Den sistnämnda transaktionen måste betraktas som banbrytande, då det var första gången denna typ av finansiering genomfördes för en svensk låntagare baserad på svensk lag.

Beroende på händelserna i Ryssland och i andra s k emerging markets har den nedåtgående trenden på marginaler brutits under andra halvåret. Trendbrottet har lett till ökade kreditmarginaler för låntagare. Detta har i många fall motverkats av allmänt fallande räntor, varför viljan att göra lånetransaktioner varit fortsatt hög hos de nordiska företagen.

Handelsbanken har under många år haft mycket höga marknadsandelar i den svenska företagsobligationsmarknaden. Detta har förstärkts under 1998 i en marknad som allttjämt är i god tillväxt. Handelsbanken är även en av de tongivande bankerna inom syndikerade banklån för nordiska företag och har under året arrangerat lån för bland annat Aker Maritime och Boliden.

Handelsfinansiering och finansiella institutioner

Enheten Finansiella institutioner erbjuder främst clearingtjänster och cash management-tjänster till utländska banker. Förberedelserna inför euron har intensifierat utvecklingen inom cash management-området.

Under året har ett flertal samarbetsavtal med utländska banker slutits inom cash management-området. Detta, tillsammans med Handelsbankens utvecklade kontorsnät i Norden, innebär att vi kan möta våra företagskunders behov på ett effektivare sätt.

Verksamheten Handelsfinansiering ansvarar för dokumentbetalningar samt kort- och långfristig handelsrelaterad finansiering. På exportkreditmarknaden har en ökad privatisering av tidigare offentliga tjänster såsom telekommunikation och elkraft medfört att banken allt oftare möter krav från nordiska kunder på att kunna assistera med skraddarsydda finansieringslösningar vid olika infrastrukturinvesteringar. Inom avdelningen export- och projektfinsiering finns idag förutom traditionell kompetens inom exportfinansiering också resurser att analysera och arrangera finansiering för denna typ av investeringar inom och utanför Norden. Bland annat arrangerades under året en nordisk projektfinsiering avseende en investering i en fiberoptisk kabel mellan Norge och Storbritannien. Kabeln ägs av svenska Telia AB och norska Enitel asa.

Bankrörelsen utanför Norden

Handelsbankens enheter utanför Norden ingår fr o m 1998 i Handelsbanken Markets. Enheterna är framför allt inriktade på Norden-relaterade affärer, d v s nordiska företags verksamhet i utlandet eller icke-nordiska företags verksamhet i Norden samt privatpersoner med nordisk anknytning. Verksamheten bedrivs genom filialkontor i Frankfurt, London, Luxemburg, New York, Singapore och Hongkong samt via representationskontor i Beijing, Taipei, Moskva, Tallinn, Warszawa, Zürich, Marbella och Côte d'Azur. Totalt finns drygt 400 anställda utanför Norden. Under hösten har bankens verksamhet i Singapore och Hongkong samordnats i en organisation, Handelsbanken Asien.

Genom den väl fokuserade verksamheten i bankrörelsen utanför Norden och ett utvecklat samarbete med bankens verksamhet i de nordiska länderna fungerar Handelsbanken som nordisk bank för ett flertal internationella företag.

Tony Stone

HANDELSBANKEN KAPITALFÖRVALTNING

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	12	14	17	16	59	37
Provisionsnetto	80	115	100	104	399	332
Nettoresultat av finansiella transaktioner	2	3	3	3	11	13
Övriga intäkter	2	2	2	10	16	7
Summa intäkter	96	134	122	133	485	389
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	104	134	113	104	455	340
Summa kostnader	42	47	47	49	185	173
Resultat före kreditförluster	54	87	75	84	300	216
Kreditförluster	—	—	—	—	—	—
Rörelseresultat	54	87	75	84	300	216
Räntabilitet, %	33,6	54,2	46,7	52,3	46,7	38,8

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	139
Utlåning till allmänheten	3
Obligationer	—
Övriga tillgångar	2 419
Summa tillgångar	2 561
Skulder till kreditinstitut	2
In- och upplåning från allmänheten	2 003
Emitterade värdepapper	—
Övriga skulder	13
Eget kapital	543
Summa skulder och eget kapital	2 561

Den 1 mars 1998 bildades det nya affärsområdet Handelsbanken Kapitalförvaltning. Syftet med organisationsförändringen var att öka fokus på kapitalförvaltning i Handelsbankskoncernen.

Den ökade fokuseringen på en stark förvaltningsorganisation ledde fram till en ny organisation för investeringsverksamheten. De tidigare separata förvaltningsenheterna inom Handelsbanken Fonder och inom den diskretionära förvaltningen samordnades den 1 september i en ny enhet med beteckningen Investment Management.

Intäkterna ökade till 940 mkr (729), varav 455 mkr har lämnats som ersättning till kontorsrörelsen. Kostnaderna i kapitalförvaltningen uppgick till 185 mkr (173), varför resultatförbättringen var kraftig.

Investment Management

Som helhet blev 1998 ett bra år på de finansiella marknaderna, med fallande räntor och stora uppgångar på de flesta av världens börser, undantagen var Japan och s k emerging markets. Generellt sett försvagades kronan mot ledande valutor, vilket bidrog till en högre avkastning för utländska jämfört med inhemska placeringar, både inom aktie- och ränteförvaltningen. Den löpande utvecklingen under året var mycket turbulent på börserna, med en nästan tjugofemprocentig uppgång av MSCI (Morgan Stanley Capital International) världsindex under första halvåret, ett lika stort tapp under tredje kvartalet och ånyo en motsvarande uppgång under sista kvartalet. På obligationsmarknaderna däremot kännetecknades året som helhet av en jämn och positiv tendens.

1998 blev för Handelsbanken Kapitalförvaltning ett år utan svackor, men också utan riktiga toppar, i jämförelse med huvudkonkurrenterna. I förhållande till benchmark blev utfallet bättre, särskilt inom den nordiska aktieförvaltningen, där den absoluta merparten av portföljerna överträffade sina index. Generellt sett blev resultatet bättre i de volymmässigt största uppdragen.

BLANDPORTFÖLJER

Förutsättningarna att genom omallokeringar mellan tillgångsslag skapa en meravkastning var, tack vare de stora svängningarna på världens börser, ovanligt gynnsamma under 1998. Handelsbanken Kapitalförvaltning bedrev också en aktiv allokeringspolitik, vilket bidrog till att de mixade förvaltningsuppdragen, av vilka Handelsbanken Liv är det största, med god marginal överträffade sina referensindex. I kategorin blandfonder,

som är en heterogen grupp med stora skillnader i placeringsinriktning, placerade sig Handelsbankens Flermarknadsfond tvåa avkastningsmässigt bland huvudkonkurrenterna.

RÄNTEBÄRANDE PLACERINGAR

Ett lågt inflationstryck och asienkrisens dämpande effekt på förväntningarna om tillväxt i världsekonomin, bidrog till ett gynnsamt klimat på penning- och obligationsmarknaderna. Rysslands betalningsinställelse och rekonstruktionen av den amerikanska hedgefonden Long Term Capital Management blev för de flesta av OECD-ländernas centralbanker katalysatorer som utlöste styrräntesänkningar. Som exempel kan nämnas att den amerikanska centralbanken under hösten sänkte sin viktigaste styrränta med 75 punkter till 4,75%. I Sverige sänkte Riksbanken under året reporäntan med 95 punkter till 3,40%. Räntan på en tioårig svensk statsobligation sjönk under året med 184 punkter till 4,18%.

Förvaltningsresultatet för ränteportföljerna, både inom fondsortimentet och bland de diskretionära uppdragen, blev genomgående i närheten av referensindex – något bättre för korta portföljer och något sämre för längre. I förhållande till huvudkonkurrenterna blev avkastningen något bättre än genomsnittet.

NORDISKA AKTIER

1998 års börsutveckling, både i Stockholm och i övriga Norden, går till historien som en av de mest dramatiska i modern tid. Efter en uppgång på drygt 30%, med en högsta notering den 20 juli, föll börsen med nära 40% på två månader. Kursfallen utlöstes av en tilltagande internationell finansiell oro. Lika plötsligt kom sedan en vändning uppåt, i första hand stimulerad av styrräntesänkningar från världens centralbanker, med USA i spetsen. Under oktober inleddes en uppgångsfas som lyfte börsen till en ackumulerad avkastning för 1998 på 13,0% (Sverige, Findatas Avkastningsindex). De cykliska företagen kom att drabbas negativt av asienkrisens spridningseffekter på prisutveckling och tillväxtförväntningar; och årets kursförlorare hittar vi i branscher som skog och stål. Vinnarna återfinns i branscher som IT och telekom.

Förvaltningsresultatet för de svenska och nordiska aktieportföljerna, både inom fondsortimentet och bland de diskretionära uppdragen, överträffade genomgående aktuella referensindex. Särskilt bra utvecklades de breda svenska portföljerna. Samtidigt ska konstateras att 1998 blev ett av de sällsynta år då merparten av marknadens aktörer överträffade index. I förhållande till huvudkonkurrenterna låg avkastningen i nivå med genomsnittet.

INTERNATIONELLA AKTIER

Den turbulens som under 1998 präglade världens börser har redan beskrivits. En effekt av kurssvängningarna blev att en stor spridning uppstod mellan olika förvaltares avkastningstal inom flertalet portföljkategorier med internationell inriktning. Förvaltningsresultatet för den internationella aktieförvaltningen liknar det för den nordiska förvaltningen på så sätt att de volymmässigt största portföljerna är de som utvecklats bäst. Totalbilden blir densamma som för räntor och nordiska aktier, med en genomsnittlig avkastning väl i nivå med huvudkonkurrenterna.

Fondförvaltning

Bankens fondbolag förvaltrade vid årets slut 48 fonder med ca 660 000 andelsägare. Det förvaltrade kapitalet i fonderna har varierat kraftigt under året. Från att vid årets början ha förvalt 45 mdkr växte kapitalet till 56 mdkr vid halvårsskiftet. Den sista oktober hade värdet, som följd av oron på finansmarknaderna under sommaren och hösten, krympt till knappt 47 mdkr. Under årets sista månader återhämtade sig marknaderna på ett överraskande starkt sätt. De sammanlagda fondförmögenheterna uppgick vid årets slut till 55 mdkr, en ökning från föregående år med 22%.

Oron på finansmarknaderna har inte lett till några stora uttag ur fonderna, men däremot till vissa omflyttningar mellan fonderna. Flöden har gått från svenska aktiefonder och fonder som placerar på de s k emerging markets till i första hand blandfonder och räntefonder. Men också några utländska aktiefonder, t ex Europafonden, har haft stora inflöden. Andelsägarna har alltså gått från högre till lägre risk i placeringarna.

De flesta fonderna har slagit sina jämförelseindex. I tidningen Sparöversikts rangordning (september -98) av de 13 största svenska fondbolagen placerade sig Handelsbankens fondbolag på andra plats. Våra fonder var t ex etta eller delad etta i kategorierna europafonder, asienfonder och globalfonder.

Under året har vi startat sju nya fonder. Det nystartade finska fondbolaget har startat tre fonder, som också marknadsförs i Sverige: en finsk aktiefond, en kort och en lång räntefond. De två räntefonderna placerar i räntebärande värdepapper från alla de 11 staterna i Euroland och utgör, tillsammans med en nystartad Euroland-aktiefond, ett bra sortiment för den kund som vill placera i det nya euro-området.

Nya flöden till fonder, den ökade konkurrensen och det nya pensionssystemet gör att det är viktigt att bredda kundbasen. För att göra detta krävs ökade insatser bland annat i form av kontorsstöd. Under hösten anställdes därför regionala fondrådgivare, en i varje regionbank. Deras arbete har kommit igång och i flera regionbanker har de redan lyckats mycket bra.

Under året fick andelsägarna i våra fonder möjlighet att via Internet köpa och sälja andelar i sina fonder, att flytta innehav från en fond till en annan och att öppna nya fonder. Den information om våra fonder som är tillgänglig via Internet byggdes också ut kraftigt.

Diskretionär förvaltning

Den diskretionära förvaltningen har under 1998 fortsatt att utvecklas både vad avser organisation, avkastning, volym och kvalitet.

Diskretionär kapitalförvaltning innefattar från och med den 1 september 1998 förvaltning, kundkontakt, administration, bokföring, redovisning, stiftelsetjänst samt marknadsföring/försäljning. Den diskretionära delen av kapitalförvaltningen är således dels ett produktområde, dels en organisation där våra kunders portföljer anpassas efter kundens specifika krav. Det sker däremot ingen investeringsprocess i den delen av organisationen. Strategi och modellportföljer produceras och utvecklas inom enheten Investment Management. Vi är nu väl förberedda för framtidens konkurrens och kan agera offensivt i försäljningen tillsammans med kontor och regionhuvudkontor.

Institutionell depåttjänst (Custody service)

Handelsbanken är den enda nordiska bank som kan erbjuda den institutionella kunden ett "Nordiskt koncept för depåttjänster". Det är en regional lösning med lokal hantering via Handelsbankens egna enheter i respektive nordiskt land. Därigenom erhåller kunden lokal marknadskännedom och direkt access till respektive värdepapperscentral. Banken är också medlem i de lokala betalnings- och clearingsystemen. Förutom dessa fördelar erbjuds kunden en fördelaktig avgiftsnivå genom ett kontrakt som täcker hela det nordiska området och med hänsyn tagen till de totala volymerna. Konceptet har fått ett mycket gott mottagande av marknaden. Vi har varit speciellt framgångsrika på den finländska marknaden, en etablering som redan efter ett fåtal månader börjat visa positiva resultatsiffror.

Samtliga nordiska enheter kan även erbjuda institutionella aktörer depåttjänster för den inhemska marknaden.

Den förvaltade volymen i Sverige ökade under året och uppgick vid årsskiftet till 36,6 mdkr, varav 2,2 mdkr är placerat i Handelsbanken Fonder. Vi har under året erhållit 30 nya uppdrag till ett värde av 3,9 mdkr.

Avkastningen för våra kunders portföljer har generellt sett varit bättre än deras jämförelseindex. Den riskjusterade avkastningen har varit mycket positiv. Vi har förbättrat kontroll och uppföljning av förvaltningen.

Depåttjänst

Antalet depåer fortsätter att växa mycket kraftigt och uppgår till 67 500, vilket är en ökning med 66%. Det totala depåvärdet uppgår till 451 mdkr, vilket är en ökning med 12%. Denna ökning är delvis ett utslag av marknadens ökade intresse för kapitalplaceringsfrågor men även ett resultat av den ökade fokusering som ägt rum från bankens sida på detta område. Den depåutrapportering som sker är i enlighet med bankens placeringskoncept och gör det lättare att bedöma en portföljs risknivå. Placeringskonceptet, vilket bygger på modern portföljteori, löper som en röd tråd genom bankens produkter och dess tjänster.

HANDELSBANKEN FINANS

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	113	115	114	122	464	457
Provisionsnetto	47	50	49	55	201	183
Nettoresultat av finansiella transaktioner	—	—	—	- 1	-1	—
Övriga intäkter	3	9	2	6	20	29
Summa intäkter	163	174	165	182	684	669
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	10	8	10	11	39	27
Summa kostnader	102	106	100	121	429	360
Resultat före kreditförluster	61	68	65	61	255	309
Kreditförluster	5	1	3	16	25	18
Rörelseresultat	56	67	62	45	230	291
Räntabilitet, %	16,9	23,4	21,5	15,3	19,2	25,8

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	1 378
Utlåning till allmänheten	15 242
Obligationer	—
Övriga tillgångar	796
Summa tillgångar	17 416
Skulder till kreditinstitut	10 069
In- och upplåning från allmänheten	314
Emitterade värdepapper	2 217
Övriga skulder	3 872
Eget kapital	944
Summa skulder och eget kapital	17 416

Handelsbanken Finans är det enda bankägda finansbolaget med omfattande lokal finansbolagsverksamhet i samtliga nordiska länder. Sortimentet av finansieringstjänster är heltäckande. Tjänsterna fungerar i första hand som ett komplement till kontorsrörelsens banktjänster. Under året fortsatte arbetet med att stärka samarbetet såväl mellan de nordiska enheterna som med Handelsbankens kontor runt om i Norden.

Handelsbanken Rahoitus är ett av Finlands betydande finansbolag med ett komplett tjänsteutbud av leasing, avbetalning, biltjänster, fakturaservice samt konsumentfinansiering via korten Aktiivira och Aktiivira Privat. Under 1998 växte den finska verksamheten kraftigt. Flera större affärer gjordes med kraftindustrin till följd av Rahoitus specialistkompetens.

Det norska finansbolaget är främst inriktat på leasing och avbetalning för företag samt avbetalning för privatpersoner. I Norge har vi utvecklat en styrka, utöver samarbetet med Handelsbankens kontor, i leverantörs-samarbeten.

I Danmark finns dotterbolaget Nordan A/S, ett av landets största inkassoföretag. Nordan A/S erbjuder även fakturaservice. Dessutom bedrivs i den danska filialen leasing samt konsumentfinansiering.

1998 blev ett framgångsrikt år för Handelsbanken Finans med fortsatt hög lönsamhet under kraftig tillväxt. Året präglades av historiskt mycket höga försäljningsnivåer inom såväl konsumentfinansiering, avbetalning, fakturaservice, inkasso, biltjänster som leasing. Detta medförde kraftigt ökade kreditvolymerna. Marknaden för finansieringsprodukterna karaktäriserades dock av fortsatt stor konkurrens och hög marginalpress även om en viss tendens till ökade marginaler kunde märkas mot slutet av året. Antalet affärer inom kontorsrörelsen ökade kraftigt och kontorens resultat av finansbolagsaffärerna ökade med 30%, trots de lägre marginalerna.

Leasing och avbetalning

Leasing och avbetalning till företag har haft en ökad affärstillströmning från kontoren i hela Norden. I Sverige med mer än 50%. Leasing och avbetalning är nu etablerade tjänster i kontorens sortiment.

Ett flertal nya leverantörs-samarbeten i utvalda branscher har tecknats. Hög servicenivå, närvaro med egna finansbolag i samtliga nordiska länder och Handelsbankens decentraliserade arbetsätt är ofta avgörande konkurrensmedel.

Bilfinansieringstjänster har också visat kraftig ökning.

Säljfinans

Säljfinans, som via återförsäljare finansierar privatpersoners köp av kapitalvaror, visar fortsatt hög lönsamhet. Trots en påtagligt ökad konkurrens stärkte Säljfinans under året sin dominerande ställning inom de utvalda branscher man verkar i.

Räntetak lanserades som en ny produkt. Produkten ger kredittagaren både den rörliga räntans fördelar när räntenivån sjunker och den fasta räntans fördelar i tider av stigande ränta. Kunden är garanterad en högsta ränta under lånets löptid. Denna tjänst tillsammans med försäkringen Time-Out, som skyddar kunden vid arbetslöshet, sjukdom och olycksfall, ger kredittagarna ett gott skydd. Tjänsten har varit framgångsrik och återförsäljarna har fått en ny konkurrenskraftig produkt att erbjuda kunderna.

Som ytterligare ett led i att förenkla hantering och kommunikation med återförsäljarna har Handelsbanken Finans under året fortsatt satsningen på IT som stödverktyg i försäljningsprocessen.

Fakturaservice

Fakturaservice erbjuder ett komplett sortiment av tjänster i Sverige, Finland och Danmark för företagens reskontrarbete i form av fakturahantering, bevakning, krav och inkasso. Effektivare administration, förbättrat kassaflöde och bättre kravrutiner har gjort att fler företag än någonsin valt att anlita Fakturaservice.

Med Fakturakredit kan företaget finansiera sin tillväxt genom att belåna fakturor och därmed frigöra rörelsekapital. För företag som inte önskar överlåta

administrationen men i övrigt önskar ta del av tjänstens fördelar lanserades under året Fakturakonto. Med Fakturakonto får företaget snabbare betalt och genom Handelsbankens kontor en flexibel kredit anpassad till företagets tillväxt. Den nya produkten Fakturakonto har fått ett mycket gott gensvar och antalet avtal ökar stadigt.

För kunder med Fakturakredit och Fakturakonto samt för kunder anslutna till Handelsbankens företagspaket ingår i Sverige ett inkassoabonnemang hos Kredit-Inkasso AB utan extra kostnad. Kredit-Inkasso AB är ett helägt dotterbolag till Handelsbanken Finans och erbjuder en komplett inkassohantering och långtidsbevakning av fordringar.

NPS

HANDELSBANKEN LIV

Resultat per kvartal ¹⁾

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	1	1	1	2	5	12
Provisionsnetto	11	11	15	17	54	37
Nettoresultat av finansiella transaktioner	17	6	- 15	14	22	19
Övriga intäkter	—	1	—	—	1	2
Summa intäkter	29	19	1	33	82	70
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	28	28	29	40	125	75
Summa kostnader	18	12	12	20	62	40
Resultat före kreditförluster	11	7	- 11	13	20	30
Kreditförluster	—	—	—	—	—	—
Rörelseresultat	11	7	- 11	13	20	30
Räntabilitet, %	11,4	7,2	Neg.	13,4	5,2	7,1

1) I rörelsegrenen Liv redovisas Handelsbanken Liv Fondförsäkrings AB samt provisionsintäkter från det ömsesidiga bolaget.

Handelsbanken Liv Försäkrings AB ²⁾

RESULTAT 1998

mkr	
Premieinkomster	1 819
Kapitalavkastning	2 513
Försäkringsersättningar	- 967
Förändring i livförsäkringsavsättning	- 1 204
Återbäring	- 72
Driftskostnader	- 185
Resultat i livförsäkringsrörelsen	1 904

2) Handelsbanken Liv Försäkrings AB är ett ömsesidigt bolag och konsolideras inte.

I Handelsbankens universalbankskoncept i Norden ingår livförsäkring som en del av bankens produktsortiment.

Handelsbanken Liv marknadsför i Sverige genom bankens kontorsnät ett komplett sortiment av livförsäkringsprodukter för privatpersoner, anställda och företag. I övriga nordiska länder är produktutbudet mer begränsat. I Danmark tillhandahålls riskförsäkring i form av livförsäkring och sjukkapital. I Norge och Finland marknadsförs även fondförsäkring för pensions- och placeringsändamål.

Produkterna tillhandahålls i Sverige, på grund av lagkrav, av två dotterbolag till Handelsbanken – Handelsbanken Liv Försäkringsaktiebolag och Handelsbanken Liv Fondförsäkringsaktiebolag. Bolagen marknadsförs under det gemensamma namnet Handelsbanken Liv. Handelsbanken Liv Fondförsäkringsaktiebolag har ett dotterbolag i Danmark, SHB Liv Forsikringsaktieselskab, med filialer i Norge och Finland. Handelsbanken Liv Försäkringsaktiebolag har sedan ett par år verksamhet i Norge genom filial för vissa försäkringsprodukter.

Handelsbanken Liv Fondförsäkrings AB

BALANSRÄKNING 31 DECEMBER 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	47
Utlåning till allmänheten	110
Obligationer	117
Övriga tillgångar	1 069
Summa tillgångar	1 343
Skulder till kreditinstitut	—
In- och upplåning från allmänheten	998
Emitterade värdepapper	—
Övriga skulder	42
Eget kapital	303
Summa skulder och eget kapital	1 343

Överskottet i Handelsbanken Liv Försäkringsaktiebolag, som är ett traditionellt livförsäkringsbolag, tillfaller försäkringstagarna, medan överskottet i Handelsbanken Liv Fondförsäkringsaktiebolag, som är ett fondbolag, tillfaller ägaren. Sedan flera år pågår ett arbete med en förändring av försäkringsrörelselagstiftningen som bland annat ska göra det möjligt att lämna vinst till ägaren även i ett traditionellt livförsäkringsbolag. Därmed kommer alla livförsäkringsprodukter att kunna hanteras i ett och samma bolag. En proposition om ny lag har aviserats till våren 1999. Den nya lagen ska gälla från och med 1 januari år 2000.

Premieutveckling

Bolagens totala premieinkomst fortsatte under 1998 att öka kraftigt. Den totala premieinkomsten uppgick till 5,1 mdkr (3,8), en ökning med 33%. Bolagens

Mittet foto

marknadsandel mätt i nya premier uppgick under 1998 till 8% (13) för traditionell försäkring och till 13% (12) för fondförsäkring. Under året har en ytterligare förskjutning från försäljning av traditionell försäkring till fondförsäkring skett. Medan premien för traditionell försäkring i stort sett uppgår till 1997 års nivå, har premien för fondförsäkring ökat med 71%. Det traditionella bolagets återbäringsränta var i genomsnitt under året 14,0%. Under en 10-årsperiod har bolagets återbäringsränta varit 10,8%. Den kollektiva konsolideringen var vid utgången av året 121%. Totalavkastningen uppgick till 18,7%. Genomsnittet i branschen var 16%.

Handelsbanken Livs marknadsandel mätt i premie för nytecknad försäkring har sedan 1992 ökat från 5% till 12% 1998.

Bolagets mål är att inom samtliga produktområden nå en marknadsandel som motsvarar den banken har inom övriga produktområden.

Intäkterna ökade till 207 mkr (145), varav 125 mkr lämnats som ersättningar till kontorsrörelsen. Kostnaderna i Fondförsäkringsbolaget ökade till 62 mkr (40). Resultatet sjönk bland annat beroende på fortsatt satsning inom IT-området och på grund av etableringskostnader i de övriga nordiska länderna.

Nya möjligheter till individuella val

Både inom lagstadgad och kollektivavtalad försäkring har införts en frihet för individen att placera viss del av premien efter eget val. Tjänstemän har sedan flera år denna möjlighet genom ITPK. Under året infördes denna möjlighet även för SAF-LO-kollektivet. Valfrihet för individen att placera den s k premiepensionen i fonder kommer även att finnas inom det lagstaddade försäkringsområdet. Den myndighet som ska administrera systemet, Premiepensionsmyndigheten, PPM, bildades under året. Hösten 1999 skulle alla kunna välja i vilken fond PPM ska placera premiepensionen. I december informerade PPM om att det datasystem som ska

administrera systemet inte kommer att levereras i tid, utan är minst ett år försenat. Därigenom kan det individuella valet inte göras hösten 1999.

Produkter

Handelsbanken Livs produkter är anpassade till försäkringstagarnas behov av försäkring för riskskydd och sparande inom företagsmarknad, privat breddmarknad och privat förmögenhetsmarknad.

Särskilda produktkoncept finns för tjänstepensionsändamål genom Handelsbankens TjänstepensionsProgram, och för privatpersonens försäkringsbehov genom Handelsbankens Privatförsäkring. Därtill finns inom kapitalförsäkringsområdet produkter som tagits fram för att täcka särskilda önskemål. Ett exempel på en sådan produkt är Fondkapitalspar.

Handelsbankens TjänstepensionsProgram är framtaget för de företag som vill ge sina anställda individuellt utformade tjänstepensioner. Programmet tillåter stor flexibilitet vad gäller premiestorlek, försäkringsbelopp och utbetalning. När familje- och inkomstförhållanden ändras kan försäkringen anpassas därefter. Försäkringen består av försäkringsmoment som kan kombineras på olika sätt efter behov. Man kan därför alltid hitta rätt trygghetsnivå.

Genom Handelsbankens Privatförsäkring täcks en privatpersons livförsäkringsbehov i ett och samma försäkringsavtal. Detta tecknas i normalfallet direkt på bankkontoret. Försäkringen är flexibel och kan därmed anpassas till kundens livssituation. Efter kundens val kan försäkringen omfatta livförsäkring, ålderspension, familjepension, olycksfallsskydd, sjukersättning samt premiebefrielse vid långvarig sjukdom.

Handelsbanken Livs produkter marknadsförs enbart genom Handelsbankens kontorsrörelse.

För att ge experthjälp i försäkring till kontorens kunder och personal har Handelsbanken Liv cirka 60-talet försäkringsrådgivare placerade i Handelsbankens regionbanker. Försäkringsrådgivarna ska kunna hjälpa till med samtliga försäkringsprodukter, men framför allt med mer komplicerade försäkringslösningar inom områdena tjänstepension, generationsskifte och förmögenhetsskydd.

STADSHYPOTEK BANK

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	11	11	11	15	48	21
Provisionsnetto	28	20	6	7	61	127
Nettoreultat av finansiella transaktioner	—	—	—	—	—	- 12
Övriga intäkter	—	—	1	—	1	—
Summa intäkter	39	31	18	22	110	136
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	—	7	20	21	48	—
Summa kostnader	28	23	14	18	83	138
Resultat före kreditförluster	11	8	4	4	27	- 2
Kreditförluster	—	—	—	—	—	—
Rörelseresultat	11	8	4	4	27	- 2
Räntabilitet, %	63,4	40,3	21,1	24,2	37,2	

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	2 614
Utlåning till allmänheten	17
Obligationer	3 377
Övriga tillgångar	43
Summa tillgångar	6 051
Skulder till kreditinstitut	18
In- och upplåning från allmänheten	5 534
Emitterade värdepapper	—
Övriga skulder	438
Eget kapital	61
Summa skulder och eget kapital	6 051

1998 uppnådde Stadshypotek Bank för första gången sedan starten 1995 en acceptabel lönsamhet. Detta uppnåddes genom såväl minskade kostnader som ökade intäkter. Med 340 000 kunder och 23 mdkr i hanterade sparmedel är Stadshypotek Bank Sveriges största fristående telebank. Den verkar under eget varumärke och med eget sortiment.

Eftersom 1997 var ett år av förändringar på grund av Handelsbankens köp av Stadshypotekskoncernen är sifferjämförelser inte meningsfulla. Under andra halvåret 1998 har resultatet sjunkit sedan Stadshypotek Bank erlagt marknadsmässiga försäljningsprovisioner till andra enheter inom koncernen.

Året har präglats av nyutveckling av tjänster för att bredda utbudet till i första hand privatpersoner. Syftet med utvecklingen har varit att kunna förse kunderna med ett mer heltäckande sortiment av automatiserade tjänster. Samaktiviteter mellan kontorsrörelsen i

Handelsbanken och Stadshypotek Bank har blivit ett viktigt inslag och genererat många nya affärsmöjligheter. Aktiviteterna har utformats på uppdrag av kontoren. Dessa har riktats både till utvalda befintliga kunder vid kontoren och till nya kunder som inte redan är kunder i Handelsbanken.

Stadshypotek Bank har utvecklat en egen Internet-tjänst under året. Denna tjänst introducerades i november tillsammans med tjänsten PrivatPaket med Nöjd-Kund-Garanti. PrivatPaket består av ett antal automatiserade tjänster för kundens basbehov av banktjänster. I PrivatPaket ingår ett konto med hög ränta från första kronan, ett VISA Betalkort, InternetService samt betalningar via Internet eller med post med PrivatGiro. Som första bank i Sverige erbjuder Stadshypotek Bank kunder med VISA-kort återbäring på alla köp som görs överallt i hela världen. Till paketet kan kunden enkelt knyta bankens övriga produkter.

Stadshypotek Banks system för aktiesparande har vidareutvecklats så att kunderna får möjlighet att kostnadsfritt återinvestera aktieutdelningar samt att gränsen för att månadsspara i enskilda aktier har sänkts från 500 kronor till 100 kronor. Månadssparande i enskilda aktieslag har fortsatt att utvecklas positivt.

Kontoinlåningen har trots lägre marknadsräntor visat en stabil tillväxt och medelinslåningen uppgick till 5,8 mdkr. Antalet inlåningskonton är cirka 225 000.

Stadshypotek Bank har trots stora förfall och fortsatt sjunkande räntor lyckats försvara marknadsandelen för privatobligationer.

FondSpar, ett urval av Handelsbankens fonder, som kan köpas och säljas via telefon, har fortsatt att utvecklas mycket positivt under året. Antalet sparare har ökat från knappt 2 000 till drygt 10 000.

HANDELSBANKEN FINANSFÖRVALTNING

Resultat per kvartal

mkr	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Totalt 1998	Totalt 1997
Räntenetto	165	162	170	119	616	997
Provisionsnetto	- 1	—	—	- 3	- 4	- 2
Nettoreultat av finansiella transaktioner	19	7	- 16	11	21	- 7
Övriga intäkter	—	—	—	—	—	—
Summa intäkter	183	169	154	127	633	988
Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar	—	—	—	—	—	—
Summa kostnader	4	5	4	3	16	18
Resultat före kreditförluster	179	164	150	124	617	970
Kreditförluster	—	—	—	—	—	—
Rörelseresultat	179	164	150	124	617	970
Räntabilitet, %	27,2	32,3	32,1	28,7	29,9	53,0

Balansräkning 31 december 1998

mkr	
Utlåning till kreditinstitut	14 693
Utlåning till allmänheten	—
Obligationer	33 669
Övriga tillgångar	6 219
Summa tillgångar	54 581
Skulder till kreditinstitut	1 377
In- och upplåning från allmänheten	367
Emitterade värdepapper	32 284
Övriga skulder	19 004
Eget kapital	1 549
Summa skulder och eget kapital	54 581

Finansförvaltningen hanterar koncernens likviditet i svenska kronor, koncernens upplåning i kapitalmarknaden, upplåningen i dagslänemarknaden och i Riksbanken samt clearing i Riksbanken. Avdelningen mäter och kontrollerar de finansiella riskerna i koncernen.

Den aktivitet som har en direkt påverkan på koncernens resultaträkning är likviditetshanteringen i svenska kronor. Den utgör en integrerad del av internbanken.

Internbanken

Internbanken tar emot inlåning från och lånar till olika enheter i koncernen. Transaktionskostnaden i marknaden minimeras genom att hålla transaktionerna inom koncernen. Internbanken har mandat att ta ränterisker.

Kontorsrörelsens likviditetsöverskott – i genomsnitt ca 37 mdkr under 1998 – slussas via internbanken till framförallt Stadshypotek. Innan Handelsbanken förvärvade Stadshypotek användes överskottet till att köpa obligationer vilka placerades i den s k investmentport-

följen. Dessa placeringar förföll successivt under 1997 och 1998. När de förföll placerades de pengarna om i det nya och lägre ränteläget. Detta är huvudförklaringen till att Finansförvaltningens resultat fallit från 970 mkr 1997 till 617 mkr 1998.

Likviditetshanteringen

Utöver att hantera internbanken sköter Finansförvaltningen om bankens upplåning i den s k dagslänemarknaden samt upplåning och clearing i Riksbanken. För att kunna hantera clearing krävs att banken har pantar att deponera hos Riksbanken. Dessa pantar utgörs av svenska stats- eller bostadsobligationer vilka hålls av Finansförvaltningen i en för ändamålet avsedd portfölj. Avdelningen har även en pantportfölj i euro.

Pantportföljen gav 1998 upphov till en positiv resultat-effekt, dock inte lika stor som den som från internbanken. Pantportföljen kan sägas utgöra Handelsbankens kassa. Den hålls för att klara dag-till-dag- eller till och med timma-till-timma-svängningarna i likviditeten.

Kapitalmarknadsupplåningen

Finansförvaltningen ombesörjer koncernens upplåning i kapitalmarknaden. Den viktigaste delen av denna består i att emittera obligationer i Stadshypoteks namn för att finansiera hypoteksutlåningen.

Banken lånar även i utländsk valuta. Detta görs i bankens namn och oftast i syfte att finansiera Stadshypotek. Lånet i utländsk valuta swappas därvid till svenska kronor.

Riskkontrollen

Ansvaret för kontroll av finansiella risker ligger inom Finansförvaltningen. Häri ingår bland annat limitering och utveckling av mätmetoder.

MILJÖARBETET

Miljöansvar och arbetsorganisation

Arbetet med miljöfrågor är idag en väl etablerad del i all verksamhet i Handelsbankskoncernen. Detta gäller således såväl i internt arbete som vid kreditgivning och annan bankverksamhet. Handelsbanken är ansluten till Internationella Handelskammarens (ICC) miljöprogram och har undertecknat FN:s miljödokument för banker.

Det praktiska miljöarbetet drivs, liksom övrig verksamhet i Handelsbankskoncernen, inom ramen för bankens decentraliserade organisation och arbetssätt. Varje chef i koncernen har det primära ansvaret för miljöfrågorna inom sin enhet, och varje medarbetare har miljöansvar som en naturlig del av sitt övriga ansvar. Inom varje regionbank och dotterbolag och inom olika enheter på det centrala huvudkontoret finns en miljöansvarig som har ett funktionellt ansvar för miljöfrågorna inom enheten. För koncernen samordnas det interna miljöarbetet av Centrala administrationsavdelningen och de affärsrelaterade miljöfrågorna av Centrala kreditavdelningen.

Det interna miljöarbetet

Huvudregeln i miljöpolitiken är att Handelsbanken så långt det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart ska vidta åtgärder för att förorsaka så lite negativ miljöpåverkan som möjligt. Till stöd för lokala åtgärder har centrala rikstäckande avtal tecknats om återvinning och returhantering. Avtalen omfattar bland annat elektronisk utrustning – bildskärmar och kontorsmaskiner – tonerkassetter, papper, plastförpackningar och belysningskällor.

Banken använder sedan länge miljövänligt papper och har system för sortering och återvinning.

Avvecklingen av freon i kylutrustningar fortgår programenligt. Inom Centrala huvudkontorets anläggningar, inklusive Dataavdelningen, har avvecklats ca 60% av freonvikten och 80% av anläggningarna. Genom övergång till fjärrkyla som primärkälla för bankens anläggningar används freon som köldmedia främst i reservutrustningar. De anläggningar som byts ut ersätts med freonfria alternativ.

Bankens energisparmål innebär en årlig energisänkning med 3% under 5 år. För bankens större centrala fastigheter i Stockholm har under 1998 målet kunnat uppnås. Vid sidan av ett konsekvent arbete över hela linjen – bättre styr- och reglerteknik, utbildning av teknisk personal, byte till energisnålare teknik m m – har under året driftsatts en större anläggning för värmeåtervinning vid huvudkontoret.

Bankens byggnadsavdelning bedriver ett systematiskt miljöarbete vid ny-, om- och tillbyggnader av bankkontor. Pilotprojekt i detta arbete har varit en större ombyggnad av ett kontor i Uppsala. Erfarenheter från projektet har under året analyserats i samarbete med entreprenörer, användare och annan expertis såväl inom som utom banken. Arbetet har lett fram till en förhöjd kunskapsnivå för denna typ av projekt och erfarenheterna ska under 1999 användas för ett större projekt i Västsverige.

De enheter i koncernen vars verksamhet främst berörs av miljökraven upprättar årligen miljöplaner.

En sammanställning av dessa planer utgör koncernens miljöplan och är vägledande för det löpande miljöarbetet för alla enheter i koncernen.

Miljöfrågor vid kreditgivning

Handelsbankens miljöpolitik slår fast att det är angeläget att fokusera på miljöfrågorna vid kreditgivning. Miljöfrågorna ingår därför som en integrerad del av kreditbedömningen i Handelsbanken. Utgångspunkten är visserligen att det är näringsidkarens ansvar – inte kreditgivarens – att tillse att verksamheten bedrivs i samklang med fastställda riktlinjer i lagar och myndighetsföreskrifter. Brister i efterlevnaden kan dock öka bankens kreditrisk. Det är därför de affärsbedömningar som görs i anslutning till kreditgivningen alltid innehåller ett avsnitt om miljöfrågor. Det är därför kund- och kreditansvariga enheter i banken väger in dessa frågor i kreditbesluten. På detta sätt övervägs miljöaspekterna minst en gång om året per kundföretag.

Det ankommer på kundansvarigt kontor att samla in miljörelaterad information med direkt eller indirekt betydelse för företagets finansiella utvecklingsmöjligheter. Syftet är att kunna göra en bedömning av de effekter som företagets eventuella miljöpåverkan har på företagets egen situation.

Miljörisiker förekommer i många typer av företag. I tillverkande företag kan produktionen förorsaka miljöproblem. Det är av vikt för beslutsfattare i banken att känna till om den verksamhet ett kundföretag bedriver är tillstånds- eller anmälningsskyldig enligt miljöbalken och om den påverkar den yttre miljön. Påtvingade förändringar i produktionssätt kan resultera i kostnadskrävande investeringar, som allvarligt påverkar företagets återbetalningsförmåga. Vissa företag riskerar att deras produkter anses olämpliga ur miljösynpunkt. Negativ miljöopinion kring företaget kan påverka efterfrågan under lång tid. Företagets tillgångar i form av fastigheter, mark, maskiner och lager kan minska i värde, vilket kan urholka värdet i pantsäkerheter.

En klar indikation på företagets grad av miljömedvetenhet erhålls genom förekomsten av antagen miljöpolitik, om det utsetts särskild ansvarig för miljöfrågor, om försäkring tecknats mot förluster vid miljöskador och om certifiering skett enligt allmänt accepterad standard, t ex ISO 14001 eller EMAS.

Banken verkar tillsammans med andra banker för att Miljöinformationsutredningens förslag ska förverkligas. Målet är att göra företagets miljöinformation adekvat och lättillgänglig för såväl kreditmarknadens aktörer som andra berörda.

Miljöutbildning

Banken har under de senaste åren satsat betydande resurser på intern utbildning i miljöfrågor. Under 1997 utbildades alla medarbetare vid bankkontoren. Motsvarande utbildning har under 1998 genomförts för medarbetare inom huvudkontoret och dotterbolagen. Utbildningen är framtagen internt i banken och bygger till vissa delar på material från NUTEK och Naturvårdsverket. Avsikten är att inkludera miljöämnet i bankens grundutbildning.

IT-UTVECKLING

Under 1998 uppgick IT-kostnaderna till 2,6 mdkr. Av dessa utgjorde ungefär hälften kostnader hänförliga till utveckling av system och produkter. Resterande del avser driften av bankens alla system och kommunikationslinjer samt avskrivning på hårdvaror.

Kostnaderna för IT kulminerade under 1998, bland annat beroende på att obligatoriska förberedelser och anpassningar för EMU och år 2000 sammanföll med andra stora systemförändringar av offensiv karaktär. Bland dessa investeringar i nya system kan framförallt framhållas: Ett nytt affärssystem för valuta- och penningmarknadshandel, vidareutveckling för privatpersoner och nyutveckling för företag av tjänster inom Handelsbanken på Internet, fortsatt arbete på gemensam systemplattform för den pan-nordiska verksamheten, infrastrukturinvesteringar för helt nya arbetsplatser i den svenska kontorsrörelsen baserade på pc-teknik samt ett kundinformationssystem, vilket ger en enkel och fullständig bild av kundens förbindelser med banken.

Systemutvecklingsarbetet i banken har aldrig tidigare varit så omfattande.

EMU

Handelsbankens förberedelser inför den ekonomiska och monetära unionens start i januari 1999 har pågått i större skala sedan våren 1996. Utveckling och anpassning av koncernens produkter och datasystem inför denna händelse har följt uppgjorda planer och den 4 januari 1999 kunde banken erbjuda kunderna i Sverige ett antal nya tjänster i euro inom områdena betalning, placering och finansiering.

Fr o m 1999 utnyttjar Handelsbanken betalningssystemet EBA, Euro Banking Association, där banken är deltagare tillsammans med ett sextiototal andra stora banker. Även centralbankernas nya system, TARGET, används för eurobetalningar. De nya betalningssystemen har fungerat väl sedan starten och volymerna ökar successivt.

Det är framför allt företagen som efterfrågar de nya tjänsterna i euro. Sedan början på 1999 erbjuder Handelsbanken sina privatkunder bland annat inlåningskonto i euro avsett att användas som transaktionskonto för eurobetalningar och hypotekslån i euro. Efterfrågan på dessa tjänster har under årets första månader varit begränsad.

I takt med kundernas förändrade önskemål kan ytterligare tjänster i euro komma att utvecklas i framtiden.

Även vid bankens utländska enheter har anpassningarna till den nya valutan genomförts som planerat. I Finland, som utgör en del av bankens nordiska hemmarknad, har banken sin mest omfattande verksamhet inom EMU.

Om Sverige i framtiden beslutar att gå med i EMU kommer detta att nödvändiggöra ytterligare anpassningar av bankens produkter och datasystem inför anslutningen.

Millennieskiftet

Handelsbankens år 2000-projekt ska se till att koncernen kan gå in i 2000-talet med full funktionalitet. Detta innebär att alla datasystem och all teknisk utrustning ska fungera på samma sätt efter som före millennieskiftet och att alla relationer med omvärlden ska fortgå oförändrade.

Projektet startade 1996 men ända sedan 1989 har banken tillsett att alla nya system och alla system som genomgått större förändringar har anpassats för år 2000. I samband härmed har även testmetodik och testmiljöer för att tillgodose detta krav utvecklats, vilket i hög grad har underlättat anpassningsarbetet och testerna inför millennieskiftet. Projektet, som täcker verksamheten både i Sverige och vid bankens etableringar i andra länder, omfattar dels centrala datasystem, dels personatorer och dels sk inbäddade system. I projektet ingår också beredskapsplanering för den händelse att oförutsedda störningar trots alla förberedelser ändå skulle uppstå, t ex externa störningar som på något sätt påverkar banken.

Arbetet i projektet följs fortlöpande av bankens styrelse och ledning, av interna och externa revisorer samt av Finansinspektionen i Sverige.

I februari 1999 var 91% av bankens centrala applikationssystem i Sverige analyserade, anpassade, testade och satta i produktion. 8% av systemen kommer att utgå eller ersättas av andra, redan färdiganpassade system. Resterande 1% av systemen väntas bli färdiga under våren 1999. Anpassningarna av tekniska plattformar, pc-system och inbäddade system fortgår planenligt. Under första halvåret 1999 planeras kompletterande tester av samband mellan olika system inom banken samt av externa samband. Avsikten är att inga externa samband ska ändras, d v s att inga externa motparter ska märka någon skillnad då det gäller från banken mottagna data.

Inga speciella svårigheter har uppstått vad gäller anpassningarna av systemen och tidsplanerna följs. Samtliga anpassningsåtgärder inom koncernen beräknas vara genomförda senast den 30 juni 1999.

Bankens kundföretag kan drabbas av problem i samband med millennieskiftet. Vid bedömningen av företagens kreditvärdighet är det viktigt för banken att känna till vilka problem som kan uppstå och vilka åtgärder företagen vidtar för att undvika dessa. Under 1998 började därför banken inkludera en analys av år 2000-problematiken i kreditbedömningen av bankens företagskunder.

Information om bankens anpassningar inför millennieskiftet finns på bankens Internetsida under rubriken "Aktuellt".

Rörelsegrenarnas utveckling

ALLMÄNT

Handelsbanken är en nordisk universalbank med en starkt decentraliserad organisation. Bankens kärna är det stora kontorsnätet. Kontoren har ansvaret för alla kunder inom sitt geografiska område – också de allra största företagen. På kontoret samordnas tjänsterna för varje kund. Vid behov sker detta i ett nära samarbete med bankens dotterbolag samt med regionala och centrala specialister.

Handelsbanken driver fullständig universalbanksrörelse i hela Norden.

KONTORSRÖRELSEN utgörs av tio regionbanker – sju i Sverige och en i vardera Norge, Finland och Danmark.

HANDELSBANKEN MARKETS ansvarar för verksamheten inom områdena corporate finance, handel på aktie-, penning- och valutamarknaderna, lånekapitalfinansiering, correspondent banking och handelsfinansiering. Vidare ingår bankens enhet för ekonomisk analys och bankrörelsen utanför Norden.

HANDELSBANKEN KAPITALFÖRVALTNING omfattar fondförvaltning, diskretionär förvaltning samt depåttjänster.

HANDELSBANKEN FINANS har ett heltäckande sortiment av finansieringstjänster i hela Norden.

HANDELSBANKEN LIV marknadsför ett komplett livförsäkringssortiment.

STADSHYPOTEK BANK har ett begränsat urval av bank- och försäkringstjänster för kunder som inte har behov av kontorens breda sortiment och individuellt anpassade service.

HANDELSBANKEN FINANSFÖRVALTNING hanterar koncernens likviditet i svenska kronor, upplåningen i kapitalmarknaden samt upplåningen och clearingen i Riksbanken.

Volymutveckling

UTLÅNING

Koncernens utlåningsvolym till allmänheten var oförändrade mellan årsskiftena 1997 och 1998. Köpet av Stadshypotek 1997 ledde till en kraftig uppgång i volymer och marknadsandelar. Enligt förväntningarna vid förvärvet har därefter ett visst volymtapp skett från Stadshypotek, främst avseende kommunkrediter med låg marginal, vilket resulterat i lägre marknadsandelar. På den viktiga privatmarknaden har dock volymen ökat från sommaren 1998.

Utlåningen i valuta visar en positiv utveckling såväl för företag som för hushåll. Särskilt glädjande är den goda ökningen i de övriga nordiska länderna.

Sammantaget har koncernen kompenserat hela volymtappet i Stadshypotek med ökad utlåning i banken.

INLÅNING

Handelsbankens inlåning steg under året med 21% till 168 mdkr (138). I svenska kronor var ökningen 6%, för företag 4% och för hushåll 7%. Marknadsandelen vad avser hushållsinlåning fortsatte att stiga. Den uppgår nu till 16,4% av den svenska marknaden. I utländska valutor ökade inlåningen med 117% till 42 mdkr (20). Merparten av ökningen är hänförlig till Norden utanför Sverige.

Utlåning till allmänheten, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %	31 dec 1996 mkr
Utlåning svenska kronor				
till hushåll	194 573	192 244	1	79 351
till företag m fl	287 583	302 948	- 5	131 417
	482 156	495 192	- 3	210 768
Utlåning valuta				
till hushåll	12 970	8 318	56	6 112
till företag	95 985	87 348	10	64 561
	108 955	95 666	14	70 673
Reserv för befarade kreditförluster	- 3 706	- 4 034	- 8	- 3 651
Summa utlåning	587 405	586 824	0	277 790

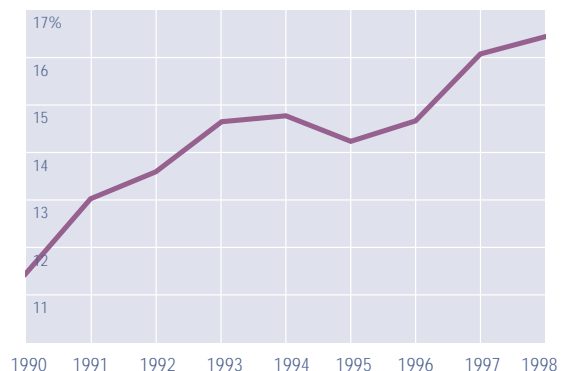
Utlåning – marknadsandelar i Sverige, svenska kronor och utländsk valuta

	31 dec 1998 %	31 dec 1997 %	31 dec 1996 %
Utlåning – marknadsandelar i Sverige			
till hushåll	28,3	29,6	12,3
till företag m fl	27,7	28,6	14,2
Summa	28,0	29,0	13,4

Inlåning från allmänheten, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %
Inlåning i svenska kronor			
från hushåll	66 193	61 763	7
från företag m fl	59 330	57 039	4
	125 523	118 802	6
Inlåning valuta			
från hushåll	4 103	2 721	51
från företag m fl	38 380	16 848	128
	42 483	19 569	117
Summa inlåning	168 006	138 371	21

Hushållsinlåning – marknadsandelar i Sverige, svenska kronor

Förvaltningsberättelse

MÅL

Det övergripande målet för Handelsbankskoncernen har sedan många år varit att ha en räntabilitet överstigande genomsnittet för övriga börsnoterade banker vilka är verksamma på koncernens hemmamarknad. I takt med att koncernens etableringar ökar i Norden har jämförelsen utökats att omfatta även norska (1995) och finska banker (1997).

Lönsamheten ska alltid prioriteras före volym. I kreditgivning innebär detta också att krediternas kvalitet aldrig får åsidosättas för hög kreditvolym.

EN SAMMANHÅLLEN UNIVERSALBANK

Handelsbanken är en universalbank. Universalbanken täcker alla slag av banktjänster för såväl företag som privatpersoner: in- och utlåning, fastighetsfinansiering, betalningsförmedling, investment banking, trading, fondförvaltning, factoring och leasing samt livförsäkringar.

I Handelsbanken ligger kundansvaret på det lokala bankkontoret. Där samordnas tjänsterna för varje kund, i samarbete med regionala och centrala specialister när så behövs.

Universalbankskonceptet gäller Handelsbankens verksamhet i alla de fyra nordiska länderna. Utanför Norden är bankens enheter främst inriktade på nordenrelaterade affärer.

Handelsbankens mål, politik och organisation beskrivs närmare på sid 10 och följande.

BALANSOMSLUTNING

Handelsbankskoncernens balansomslutning ökade under 1998 med 8% till 926 mdkr.

Utlåningen till allmänheten var oförändrat 587 mdkr. Utlåningen i banken har ökat såväl i svenska kronor som i valuta, medan volymen i Stadshypotekskoncernen har minskat. Denna minskning är enligt förväntningarna i samband med köpet av Stadshypotek.

Portföljer i räntebärande värdepapper har, inom ramen för oförändrade risklimer, ökat till 108 mdkr (66).

Tillgångar, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %
Räntebärande värdepapper	107 826	65 955	63
Utlåning till allmänheten	587 405	586 824	0
Kreditinstitut	139 823	134 472	4
Övriga tillgångar	91 396	72 215	27
Summa tillgångar	926 450	859 466	8

Av portföljen utgör nu värdepapper klassificerade som anläggningstillgångar endast 1 mdkr (6).

Balansräkningen för år 1994–1998 redovisas på sid 82. Nyckeltal för motsvarande år redovisas på sid 4.

KAPITALTÄCKNING

Koncernens kapitaltäckning uppgick vid 1998 års utgång till 9,8% (10,4). Primärkapitalrelationen uppgick till 6,3% (6,2).

Förändringar i primärkapital mellan åren beror som regel på under året genererad vinst reducerad med föreslagna kontantutdelningar. För 1998 har därutöver utdelningen av fastighetsbolaget Balder påverkat det primära kapitalet med knappt 2,5 mdkr. Tillväxten i primärkapitalet blev härigenom 7%. I den totala kapitalbasen ingår förutom primärkapitalet s k supplementärt kapital samt s k utvidgad kapitalbas. Dessa volymer är i det närmaste oförändrade, då behov av förstärkning ej bedömts föreligga. Den riskvägda volymen har ökat med 7% till 443 mdkr. Ökningen återspeglar såväl ökad volym kreditrisker som ökad volym marknadsrisker.

RATING

Kostnaderna för bankens finansiering på de internationella marknaderna påverkas av ratinginstitutens kreditbedömningar. Banken har den starkaste ratingen bland de svenska bankerna. Se tabell på sid 47.

RESULTAT OCH LÖNSAMHET

Intäkter

Intäkterna ökade med 6%. Det totala räntenettet var oförändrat. Det har belastats med 287 mkr (312) i avgift till staten för insättargarantin. Inom Kontorsrörelsen ökade räntenettet med 7% tack vare volymökning. Marginalen i svenska kronor försämrades med knappt 0,2 procentenheter. Inom Markets och Finansförvaltningen sjönk räntenettet på grund av en flackare avkastningskurva och ett lägre ränteläge. En del av det

Finansiering, koncernen

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	För- ändring %
In- och upplåning från allmänheten	206 524	204 747	1
Skulder till kreditinstitut	261 146	241 436	8
Emitterade värdepapper m m	299 378	284 051	5
Övriga skulder	101 836	73 639	38
Efterställda skulder	23 135	23 231	0
Eget kapital	34 431	32 362	6
Summa skulder och eget kapital	926 450	859 466	8

försämrade räntenettet inom Markets uppvägs av ett förbättrat nettoresultat av finansiella transaktioner.

Provisionsnettot ökade med 2% till 3 408 mkr (3 337). Betalningsprovisioner och provisionerna från fondförvaltningen visar goda ökning.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade kraftigt till 1 520 mkr (593). Orsaken är förbättrad räntehandel men också ökade volymer. Som framgår av ovanstående motsvaras en del av förbättringen av motsvarande räntekostnad.

Övriga intäkter ökar med 6% till 757 mkr (716). Bland övriga intäkter ingår reavinst om 338 mkr vid försäljning av rörelsefastigheter till Fastighets AB Balder. Jämfört med tidigare år har driftsnettot från Balder på 294 mkr bortfallit.

Kostnader

Kostnaderna ökade med 14% till 8 807 mkr (7 693). Den kraftiga kostnadsökningen beror framförallt på ökade IT-kostnader i samband med stora utvecklingsprojekt och nyinstallationer. Se även avsnittet IT-utveckling, sid 45.

Av kostnadsökningen kan 8 procentenheter hänföras till ökade IT-kostnader, medan Stadshypotek, som ingick endast 10 månader 1997, påverkar med 2 procentenheter. Övrig ökning kan främst hänföras till Handelsbanken Markets och expansionen i Norden.

I/K-talet uppgick till 1,91 (2,06) före kreditförluster och till 1,84 (1,98) efter kreditförluster.

Lönsamhet

Räntabiliteten beräknad efter full skatt uppgår till 18,6% (20,1).

Handelsbankens lönsamhet, uttryckt som räntabilitet på eget kapital efter 28% schablonskatt och justerad för jämförelsestörande poster, uppgick till 16,4% (18,8). Handelsbanken överträffade därmed väsentligt de övriga bankernas lönsamhetsnivå. Handelsbankens räntabilitet har varit högre än genomsnittet för övriga banker sedan 1972.

Rating av nordiska banker den 31 december 1998

	MOODY'S			S&P		FITCH IBCA				BANKWATCH	
	Finansiell styrka	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Individual ¹⁾	Legal ¹⁾	Långfristig	Kortfristig	Issuer ¹⁾	Kortfristig
Handelsbanken	B	Aa3	P-1	A+	A-1	B	2	AA-	F1+	B	TBW-1
Nordbanken	C+	A1	P-1	A	A-1	B	2	A+	F1	B/C	TBW-1
SEB	C	A2	P-1	A	A-1	B/C	2	A+	F1	C	TBW-1
FöreningsSparbanken	C+	A1	P-1	A	A-1	B/C	2	A+	F1	B/C	TBW-1
Merita Bank	D+	A2	P-1	A	A-1	C	2	A	F1	B/C	TBW-1
Den Danske Bank	B	Aa3	P-1	A+	A-1	B	2	AA-	F1+	B	TBW-1
Unibank	C+	A1	P-1	—	A-1	B/C	2	A+	F1	B/C	TBW-1
Den norske Bank	C	A2	P-1	A	A-1	—	—	—	—	C	TBW-1
Christiania Bank	C	A2	P-1	—	A-1	B/C	2	A+	F1	B/C	TBW-1

1) Vedertagen svensk term saknas.

Kapitalbas och kapitalkrav, koncernen

	1998 mkr	1997 mkr
KAPITALBAS		
Primärt kapital (netto efter avdrag för goodwill)	27 736	25 906
Supplementärt kapital	15 331	16 717
Avgår aktieinnehav i försäkringsbolag och inhemska finansinstitut	- 674	- 677
Summa primärt och supplementärt kapital	42 393	41 946
Utvidgad kapitalbas	1 250	1 250
Total kapitalbas	43 643	43 196
KAPITALKRAV		
Total volym kreditrisker	812 593	891 688
Riskvägd volym kreditrisker	413 258	392 053
Riskvägd volym marknadsrisker	29 940	22 732
Total riskvägd volym	443 198	414 785
Kapitaltäckning	9,8%	10,4%
Primärkapitalrelation	6,3%	6,2%

Detaljerad information finns på sid 76.

Rörelseresultat, koncernen

	1998 mkr	1997 mkr	Förändring %
Räntenetto	11 152	11 169	0
Provisionsnetto	3 408	3 337	2
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 520	593	156
Övriga intäkter	757	716	6
Summa intäkter	16 837	15 815	6
Personalkostnader	4 579	4 150	10
Övriga omkostnader	4 228	3 543	19
Summa omkostnader	8 807	7 693	14
Resultat före kreditförluster	8 030	8 122	- 1
Kreditförluster	319	302	6
Rörelseresultat	7 711	7 820	- 1

Bokslutsdispositioner och skatt

Gottgörelse från bankens personalstiftelse uppgick till 600 mkr (600).

Koncernens skattekostnader uppgår för 1998 till 2 168 mkr (2 326). Detta medför en effektiv skattesats i koncernen på 26,5% (27,9). Specifikation över avvikelser från nominell skattesats återfinns under Not 13, Skatter.

Utdelning

Styrelsen föreslår en utdelning på stamaktier serie A och B med 8,00 kr (6,50). Utdelningen på indexaktierna, som enligt bankens bolagsordning ska följa konsumentprisindex, blir 0,80 kr (0,80). Utdelningen på preferensaktierna blir enligt bolagsordningens regler för serie A 0,45 kr och för serie B 0,60 kr. Kontantutdelningen tar i anspråk 1 922 mkr.

Inlösen och fondemission/split

Styrelsen föreslår bolagsstämman att enligt bolagsordningens regler besluta om inlösen av samtliga index- och preferensaktier. Lösenpris fastställs enligt bolagsordningen.

Till indexaktieägarna utbetalas 25,25 kr per aktie den 12 augusti. I beloppet ingår dels 7,50 kr omräknat i förhållande till den procentuella förändringen mellan konsumentprisindex för november 1977, 444 enheter, och för november 1998, 1 466 enheter, dels så stor del av utdelningen för 1998, 0,80 kr, som svarar mot tiden från årsskiftet 1998/99 till utbetalningsdagen.

Till preferensaktieägarna utbetalas den 12 augusti 10 kr per aktie jämte ränta om 4,5% för A-aktien respektive 6% för B-aktien. Räntan beräknas från årsskiftet 1998/99 fram till utbetalningsdagen och uppgår för A-aktien till 0,28 kr och för B-aktien till 0,37 kr.

Vidare föreslår styrelsen att varje stamakties nominella belopp ökas från 10 kr till 12 kr. Detta åstadkommes genom fondemission som verkställs genom överföring av 476 mkr från reservfonden till aktiekapitalet. Varje stamaktie delas därefter upp i tre nya stamaktier (s k split). Detta innebär således att antalet stamaktier kommer att vara tre gånger så stort som före fondemissionen och spliten.

FASTIGHETS AB BALDER

Vid bolagsstämman 1998 beslöts att aktierna i Fastighets AB Balder skulle delas ut till bankens stamaktieägare. Det skedde så att varje aktieägare fick rätt att erhålla en aktie i Balder på varje fullt total stamaktier i Handelsbanken. Balders tillgångsmassa bestod i huvudsak av aktierna i Stadshypotek Fastigheter Holding AB där Stadshypoteks pantfastigheter var samlade. Fastighets AB Balder är därmed ett självständigt och från Handelsbankskoncernen fristående företag. Aktierna noteras sedan den 30 juni 1998 på Stockholms Fondbörs O-lista.

I/K-talet

	1998	1997
Före kreditförluster	1,91	2,06
Efter kreditförluster	1,84	1,98

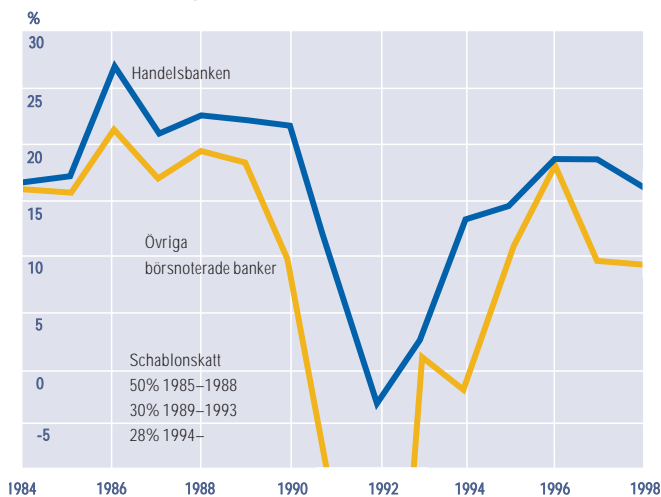
Känslighetsanalys, koncernens resultat

	Förändring	Effekt på rörelse-resultatet	Effekt på vinst per stamaktie i kronor
Marknadsränta (procentenhet)	+/- 1%	-/+ 327	0,99
Provisioner, netto	+/- 1%	+/- 34	0,10
Antal anställda	+/- 100	-/+ 52	0,16
Löneändring	+/- 1%	-/+ 42	0,13
Allmänna administrationsomkostnader, övrigt	+/- 1%	-/+ 35	0,11

Ändras marknadsräntorna, påverkas resultatet olika mycket beroende på hur stor skillnaden är mellan räntebindningstiderna för placerade och upplånade medel. Effekten på räntenettet vid en förändring av marknadsräntan med 1 procentenhet under en tolv månadersperiod uppgår till 327 mkr. Den omedelbara effekt på rörelseresultatet som skulle uppstå till följd av marknadsvärdeförändringar på olika balansposter har inte beaktats.

Allt förändringen blir negativ vid en ränteuppgång beror på att de fastförräntade placeringarna, är betydligt större än den fastförräntade finansieringen. Fallar marknadsräntorna, blir effekten den motsatta.

Räntabilitet på eget kapital

KREDITFÖRLUSTER OCH KREDITRISKER

Bankerna och konjunkturen

Den starka tillväxten i ekonomin under första halvåret påverkades under tredje kvartalet av finansiell oro på de internationella marknaderna. Kreditriskerna i bankernas exponering på problemländer, främst i Sydost-

asien och Latinamerika samt Ryssland, ökade. Sjukande efterfrågan från en del av exportmarknaderna förväntas leda till lägre vinster i de nordiska exportföretagen. Bedömningen är att en avmattning i konjunkturutvecklingen har inletts.

I övrigt var kreditriskerna fortsatt låga. Till detta bidrog en i huvudsak god resultatnivå i företagen och ett lågt ränteläge. Minskningen av antalet konkurser i Sverige fortsatte.

Kreditförluster

Handelsbankskoncernens kreditförluster uppgick till 319 mkr (302), en ökning med 6%. Av kreditförlusterna svarade värdeförändring på övertagen egendom för -11 mkr (71). Kreditförlusterna motsvarade 0,05% (0,05) av koncernens utlåning.

Handelsbankens verksamhet utanför Norden är inriktad mot bankens nordiska kundbas, varför riskexponeringen mot emerging markets är låg. Exponeringen på Sydostasien (Filippinerna, Indonesien, Malaysia, Sydkorea och Thailand) uppgick per medio februari 1999 till 1,6 mdkr. Vid samma tidpunkt uppgick exponeringen på Ryssland till 0,1 mdkr och på Latinamerika till 0,5 mdkr, varav Brasilien 0,2 mdkr. Sett i förhållande till Handelsbankens storlek är exponeringen i aktuella länder låg. Erforderliga reserveringar för befarade kreditförluster har gjorts avseende ett fåtal engagemang i Sydostasien och Ryssland med sammanlagt 89 mkr (23).

Influtet på tidigare års konstaterade förluster uppgick till 377 mkr (616) och återförda reserveringar till 306 mkr (617).

Av årets kreditförluster var 2 större än 20 mkr. De utgjorde 23% av kreditförlusterna. I tabellen visas kreditförlusterna fördelade på olika kategorier av låntagare.

Osäkra fordringar

Osäkra fordringar efter avdrag av reserv för befarade förluster minskade med 28% till 2 756 mkr (3 821). De utgjorde 0,45% (0,64) av utlåningen vid årets slut.

Reserven för befarade förluster uppgick till 3 926 mkr (4 242), vilket är 59% (53) av osäkra fordringars bruttobelopp.

För fullständig redovisning, se not 16, sid 65.

Hantering av kreditrisker

I enlighet med bankens av centralstyrelsen fastställda kreditpolitik har det kundansvariga kontoret ansvaret för såväl utvärdering som hantering av kreditrisker. Härigenom utnyttjar banken kontorets kännedom om kunden och den lokala marknaden, samtidigt som hanteringen blir snabb och effektiv. Kontoret biträds vid behov av den expertis som finns såväl regionalt som centralt.

Kreditförluster fördelade på kategorier

	1998		1997	
	mkr	% ¹⁾	mkr	% ¹⁾
Företag inom industri, handel, service m m	307	0,20	230	0,23
Hushåll	191	0,10	220	0,11
Bygg- och fastighetsbolag	125	0,07	321	0,16
Bostadsrättsföreningar	67	0,11	112	0,17
Kreditinstitut exkl banker	0	—	- 11	- 0,10
Utländska banker	18	—	- 42	—
Avgår ej fördelade återvinningar	- 378	—	- 599	—
Värdeförändring på övertagen egendom	- 11	—	71	—
	319	0,05	302	0,05

¹⁾ I procent av krediter per kategori respektive totala krediter vid årets början.

FINANSIELLA RISKER

Finansiella risker

I bankens verksamhet uppstår förutom kreditrisker även olika typer av finansiella risker. Risktagandet är kontrollerat och begränsat med hänsyn till bankens risktolerans.

Finansiella risker uppdelas i marknads- och likviditetsrisker. Marknadsriskerna består i sin tur av ränte-, valutakurs- och aktiekursrisker. De utgör de värdeförändringar som uppstår till följd av en pris-, kurs- eller volatilitetsförändring. Likviditetsrisk är risken att bankens kostnader ökar till följd av att upplåningsbehovet en enskild dag blir för stort i förhållande till tillgänglighet av upplåning.

Ränterisker

Ränterisker uppstår som ett resultat av att räntebindningstiden för koncernens tillgångar och skulder eller poster utanför balansräkningen inte sammanfaller. En förflyttning av eller förändrad form på avkastningskurvan kan leda till sämre räntenetto eller värdeförluster när tillgångarnas och skuldernas räntebindningsvillkor skiljer sig.

De största källorna till ränterisk är tradingportföljerna på Handelsbanken Markets samt internbanken som hanteras av Centrala finansförvaltningen. Därutöver uppkommer begränsade ränterisker i regionbankernas och dotterbolagens in- och utlåningsverksamhet.

Internbanken förmedlar pengar mellan olika enheter inom koncernen. Exempelvis har under 1998 stora belopp förmedlats från kontorsrörelsen till Stadshypotek. Ränterisk i internbanken uppstår som ett resultat av avsiktliga val av olika löptider för internbankens inlåning från t ex kontoren och utlåning till exempelvis Stadshypotek.

De pengar som förmedlas från kontorsrörelsen till Stadshypotek motsvarar inte på långa vägar det upplåningsbehov Stadshypotek har. Det finns därför inte längre något behov av att investera medel genererade av kontorsrörelsen i externa värdepapper. En konsekvens är att investmentportföljen i det närmaste har avskaffats.

Eftersom Riksbanken har ändrat regelverket för pantsättning så att reglerna liknar dem som råder i majoriteten av andra EU-länder, godkänns ej värdepapper som koncernen själv har utfärdat som pant vid lån i Riksbanken. För att klara av betalningstrafiken i riksbanksclearingen har banken därför tvingats bygga upp en separat pantportfölj bestående av externa värdepapper. Eftersom syftet med portföljen är att hålla pant och inte att exponera banken för finansiella risker, är risknivån i portföljen låg.

Tradingportföljen inom Handelsbanken Markets är bankens handelslager av finansiella tillgångar. Ränterisken i tradingportföljen varierar från dag till dag.

Ränterisken mäter effekten på marknadsvärdet för samtliga tillgångar och skulder inom och utanför balansräkningen när samtliga räntor förändras en procentenhet. Risken mäts per någon specifik dag. Ränterisken vid en uppgång i samtliga marknadsräntor med en procentenhet vid årets slut uppgick till 685 mkr (596). Vid beräkning av ränterisk för dotterbolag åsätts det egna kapitalet en räntebindningstid som motsvarar den genomsnittliga löptiden för tillgångarna.

Tabellen nedan visar räntebindningstiderna för koncernens tillgångar och skulder i balansräkningen samt poster utanför balansräkningen i samtliga valutor vid utgången av 1998.

Räntebindningstider för koncernens tillgångar och skulder

mkr	-3 mån	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	5 år-	Totalt
TILLGÅNGAR						
Utlåning	270 418	48 694	39 000	213 225	24 084	595 421
Banker och andra finansinstitut	147 062	19 628	11 912	1 590	52	180 244
Obligationer mm	43 830	17 654	10 646	18 754	1 291	92 175
Summa tillgångar	461 310	85 976	61 558	233 569	25 427	867 840
SKULDER						
Inlåning	206 168	2 377	1 527	870	1 178	212 120
Banker och andra finansinstitut	247 234	15 856	21 630	10 363	1 483	296 566
Emitterade värdepapper	111 143	46 848	20 539	132 382	11 580	322 492
Summa skulder	564 545	65 081	43 696	143 615	14 241	831 178
Poster utanför balansräkningen	80 045	- 38 712	- 29 976	215	- 7 963	3 609
Differens tillgångar och skulder inkl poster utanför balansräkningen	- 23 190	- 17 817	- 12 114	90 169	3 223	40 271
Kumulativ differens	- 23 190	- 41 007	- 53 121	37 048	40 271	40 271
Kumulativ differens i % av totala tillgångar	2,67	4,73	6,12	4,27	4,64	4,64

Tabellen visar räntebindningstiden för koncernens ränterelaterade tillgångar och skulder per 1998-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

Valutakursrisker

Valutakursrisker uppstår då det existerar en skillnad mellan nuvärdet av tillgångar och skulder i utländska valutor. När så är fallet påverkas koncernens resultat av förändringar i växelkurser. Exponeringen för valutakursrisk är i allt väsentligt begränsad till Handelsbanken Markets tradingverksamhet.

Aktiekursrisker

Bankens exponering för aktiekursrisk, d v s risken för förluster till följd av att aktiekurser förändras, delas in i systematisk och specifik risk. Den systematiska risken har sitt ursprung i hela börsens prisrörelser. Den aktiespecifika risken kommer av prisvariationen hos varje individuell aktie jämfört med index.

Aktierelaterade risker uppstår främst i Handelsbanken Markets. Banken är marknadsgarant (market maker) på aktie- och indexoptionsmarknaderna, där aktierelaterade risker uppstår.

Value-at-Risk

Value-at-Risk (VaR) är en ofta använd metod för att mäta marknadsrisker. Den är speciellt lämpad för att mäta risker i tradingrörelsen. VaR-metoden skattar den möjliga framtida förlusten i en portfölj med hjälp av historiska marknadsrörelser. Metoden mäter olika typer av marknadsrisk på ett enhetligt sätt, vilket medger jämförelser och summering. Dessutom fångas diversifieringseffekter mellan olika valutor, börser och räntemarknader upp.

Beräkning av marknadsriskexponering med VaR-metoden kräver att man specificerar tre parametrar.

För det första, hur lång tidsperiod som bedöms åtgå för att avveckla positionen alternativt eliminera risken i den (innehavsperiod). För det andra, hur lång historik av marknadsdata som ska ligga till grund för beräkningen – och för det tredje, sannolikhetsnivån för bedömning av den möjliga framtida förlusten (konfidensintervallet).

Vid en stor rörelse i marknadspriserna är de potentiella förlusterna oftast stora och vid en liten är de små.

Bankens VaR-beräkningar baseras på ett 99% konfidensintervall med en dags innehavsperiod samt historiska priser och kurser ett år bakåt i tiden. VaR-nivån i Markets ränte- och valutapositioner var i genomsnitt 30 mkr (26). Det vill säga: med 99% sannolikhet kunde banken inte förlora mer än 30 mkr. Under året var VaR-nivån som mest 50 mkr och som lägst 17 mkr. Ingen hänsyn har här tagits till sambanden mellan ränte- och valutamarknader.

VaR-nivån i Markets aktiekursrisker utan hänsyn tagen till den aktiespecifika risken var i genomsnitt 9 mkr. Som mest har aktiekursrisken uppgått till 15 mkr och som minst 4 mkr.

Begränsningen av marknadsrisker

Ränte-, valutakurs- och aktiekursrisker inklusive optioner kontrolleras genom limiter. Limiter ska förhindra att en förlust utöver en viss nivå inträffar.

Tradingverksamhetens valutakursrisker kontrolleras med limiter som begränsar de olika enheternas valutakursriskexponeringar. Limiterna är av två slag. Den ena avser nettopositionen, d v s den maximala exponeringen i en enskild valuta. Den andra avser aggregerad nettoposition och syftar till att begränsa omfattningen av bankens totala risktagande i valutor. VaR används för att följa upp riskexponeringen givet dessa limiter.

Värdeförändringen i en portfölj eller balansräkning vid en samtidig förändring med en procentenhet av

samtliga marknadsräntor används som mått för att limitera ränterisker både i trading och i övriga enheter i banken. För ränterisker används Value-at-Risk som ett komplement.

Ränte- och valutoptioner kontrolleras och limiteras genom en limit på maximalt tillåtna förluster vid extrema volatilitets- och pris- eller kursrörelser. Dessa s k riskmatriser förser handeln med en begränsande ram.

Aktiehandeln kontrolleras också genom en riskmatrislimit. Denna riskmatris täcker in alla optionsrisker och både sannolika och osannolika händelser. Portföljen är också limiterad vad avser portföljkoncentrationer i enskilda aktieslag. VaR-siffror finns tillgängliga dagligen för att följa förlustrisken.

Under hösten 1998 drabbades världens finansmarknader av stor oro. Den ledde till att historiska mönster för hur räntor och växelkurser samvarierar tillfälligtvis upphörde att gälla. Riskmodeller och limitsystem sattes på svåra prov.

Banken har i ljuset av den globala finanskrisen 1998 tittat på hur väl modellerna och limitsystemen kunde spegla riskerna (s k back-testing). Slutsatsen är att de använda modellerna lyckades beskriva riskerna på ett adekvat sätt även under den turbulenta finanskrisen.

Likviditetsrisker

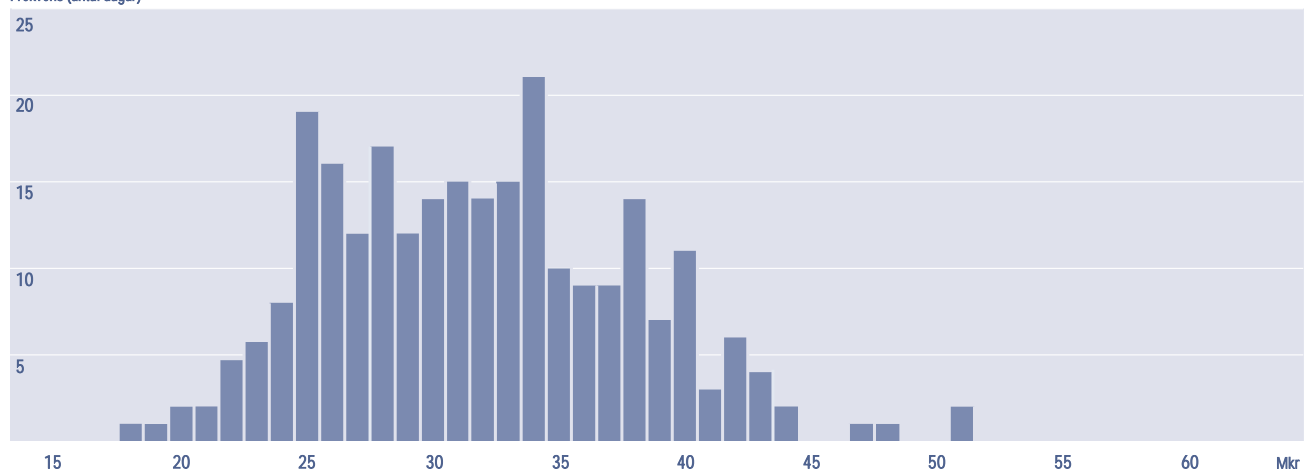
Likviditetsrisker uppstår då tillgångar och skulder har olika förfallotidpunkter. I det fall t ex tillgångar förfaller senare i tiden än skulder måste tillgångarna refinansieras en eller flera gånger under deras löptid.

Risken är att finansieringskostnaden ökar om behovet av refinansiering under en enskild dag blir betydande i en enskild valuta.

Den huvudsakliga finansieringen i icke-nordiska valutor sker genom inlåning från utländska banker samt genom regelbundna emissioner på de internationella kapitalmarknaderna. För att trygga koncernens

Daglig Value-at-Risk 1998 för Handelsbanken Markets, ränterisker, valuta- och aktiekursrisker

Frekvens (antal dagar)

Finansiering i utländsk valuta

	31 dec 1998 mkr	31 dec 1997 mkr	Föränd- ring %
Allmänheten	64 947	64 642	0
Certifikat	101 233	75 143	35
Kreditinstitut	154 574	118 613	30
Obligationer	26 624	22 474	18
Förlagslån	10 999	10 889	1
Summa	358 377	291 761	23

finansiering i utländsk valuta har målet fastställts att medel- och långfristig finansiering i utländsk valuta ska uppgå till minst 25% av medel- och långfristig utlåning i utländsk valuta. Därutöver upprätthålls en likviditetsreserv i utländsk valuta för att överbrygga tillfälliga störningar i valutamarknaderna. Under andra halvåret 1998 var en hel del marknader i världen kraftigt störda, vilket bland annat resulterade i försämrad likviditet. Koncernen ökade under denna tid sin upplåning för att möta en eventuell brist på likviditet i marknaden. Handelsbankens finansiering på utländska marknader sker delvis genom ett antal finansieringsprogram, bland annat ett US Commercial Paper Program, ett Euro Commercial Paper Program och ett Euro Medium-Term Note Program.

Organisation av koncernens riskkontroll

VD fastställer marknadsrisk- och likviditetsrisklimiter för hela koncernen inom respektive riskslag. Det övergripande ansvaret för finansiella risker och för vidare allokering av limiter ligger hos koncernens finanschef. Inom givna limiter ansvarar koncernenheterna för uppföljning och kontroll av de finansiella riskerna.

Internbankens sammansättning med avseende på maximal riskexponering och typer av transaktioner begränsas av regler som fastställs av VD och rapporteras till centralstyrelsen.

För tradingverksamheter, internbanken och hypoteksrörelsen kontrolleras de finansiella riskerna och limitutnyttjandet på daglig basis. I praktiken ändras risken i tradingportföljen oftare och kraftigare än i hypoteksbolagen och internbanken. Potentialen för betydande kast i ränterisker finns dock i de två sistnämnda. Därför följs även dessa portföljer noggrant.

Limitutnyttjande för hela koncernen rapporteras månadsvis till VD och kvartalsvis till styrelsen.

En enhet inom den centrala finansförvaltningen har som enda uppgift att utöva en från tradingorganisationen oberoende riskkontroll. Enheten har det övergripande ansvaret för mätmetoder, limitering och granskning av finansiella risker oavsett om risken är trading-relaterad eller uppstår i kundaffärer i regionbanksrörelsen eller

dotterbolagen. Förutom fortlöpande analys av koncernens exponering för marknadsrörelser genomför avdelningen regelbundna genomgångar av den lokala riskkontrollen på enheterna. Dessa genomgångar omfattar bland annat enhetens positionstagande, mätmetoder, limitstruktur, administrativa kontroller och riskrapportering. Dessutom gör centrala revisionsavdelningen oberoende granskningar.

Derivatinstrument

Derivatinstrument ger inte upphov till någon unik typ av marknadsrisk. Värdet av ett derivatkontrakt beror på någon valutakurs, ränta eller aktiekurs. Derivat är instrument för att förändra finansiella risker. Derivatinstrument ingår som en naturlig del i tradingportföljer och används även för att förändra och begränsa finansiella risker utanför tradingrörelsen. Riskerna i derivaten kan mätas med samma metoder som används vid mätningen av riskexponeringen i avistaportföljerna. Det innebär att riskerna i derivat och motsvarande avistainstrument kan aggregeras och jämföras.

Optioner är det derivatinstrument som skiljer sig från avistainstrument i riskhänseende. Optionernas värde beror, förutom på nivån i räntor och priser, även på förändringar i takten i ränte- och prispförändringar (volatiliteten). Värdet av en option kan dessutom förändras proportionellt mycket mer än den underliggande räntan, aktie- eller växelkursen. Man brukar säga att riskerna är icke-linjära. De kan växa mycket fort under marknadsstörningar. Optionsrelaterade risker utgör en mindre del av koncernens totala risker men måste av ovannämnda skäl bevakas speciellt noga.

De huvudgrupper av derivatinstrument som banken innehar framgår av tabellen på sid 53. De framtida betalningsflödena från derivatinstrumenten är avsedda att samvariera med betalningsflödena hos underliggande avistainstrument. Derivatinstrumenten är antingen delar av tradingportföljen, delar av finansförvaltningen, någon regionbank eller dotterbolag där de i allmänhet säkringsredovisas.

Derivatinstrumenten i tradingportföljen hålls antingen som en del av en kundaffär – banken gör t ex en ränteswap med en kund – eller används för att öka eller minska risker i tradingportföljen.

Marknads- och likviditetsriskerna i derivatinstrumenten mäts aldrig separat. Riskerna mäts i portföljer där såväl avista- som derivatinstrument ingår. Då riskerna är av samma slag i avista- och derivatinstrument är det enbart av intresse att mäta den totala risken i portföljen. Däremot aldrig att mäta riskerna i derivaten separat. Därför finns det ingen separat mätning av likviditets- och marknadsriskerna i derivatinstrument.

Kreditriskerna i poster utanför balansräkningen – vari derivatinstrument ingår – framgår av Övriga upplysningar avseende kapitalkrav på sid 76.

Derivatvolym

	Totalt 31 dec 1998	Totalt 31 dec 1997
mdkr		
Valutaterminer	1 365	1 346
Ränte- och valutaswappar	1 057	739
Ränteterminer och FRA	3 671	3 207
Ränte- och valutaoptioner	82	53
Aktieterminer och -optioner	14	10
Summa	6 189	5 355

Motpartsrisk i derivatinstrument

mkr	Nominellt belopp	Omräknat belopp
Klass A	105 712	1 501
Klass B	4 688 564	40 445
Klass C	532 504	9 660
Totalt	5 326 780	51 606

Trender i derivathandeln

Volymer av innehavda derivatinstrument är växande i Handelsbanken. Detta säger inget om huruvida riskerna i banken har vuxit. Den finansiella risken är summan av riskerna i avistainstrument och derivat.

Av derivatvolymen svarade tradingrörelsen för mer än 98% både 1997 och 1998. Det har i övrigt skett en fortsatt uppgång i ränteterminer och -futures, vilket är ett resultat av Handelsbanken Markets expansion i handel för den egna boken.

Motpartsrisiker i derivathandeln

Bankens innehav av derivatkontrakt medför inte bara exponering för olika marknadsrisker, utan även för sk motpartsrisiker. Det finns risk för att de som utfärdat derivaten inte kommer att fullfölja sina åtaganden.

Om en sådan situation inträffar måste banken anskaffa ett nytt motsvarande kontrakt på marknaden som ersättning för det gamla.

Till skillnad från kreditrisken i utlåning påverkas motpartsrisk av utvecklingen i marknadspriserna. Om derivatinstrumentet värderas positivt, uppstår en orealiserad vinst vilken utgör en motpartsrisk.

Motpartsrisiker i en derivattransaktion bedöms på samma sätt som övriga kreditrisker.

Instrument som handlas via en börs överför motpartsexponering på clearinginstitutet. Det orsakar en väsentligt lägre exponering än för sk OTC-kontrakt (over the counter). Clearinginstitutet tillämpar multilateral netting av aktörernas inbördes åtaganden, vilket innebär att utvecklingsriskerna begränsas. Dessutom ställer aktörerna marginalsäkerheter i relation till positionerna.

Legala risker

Med legala risker avses bland annat de risker som kan uppstå om avtalsvillkor inte kan fullgöras så som avsetts, på grund av svensk eller utländsk lag eller rättspraxis.

Det övergripande ansvaret för bevakning av bankens legala risker ligger hos den centrala rättsavdelningen, som fortlöpande konsulterar interna och externa rådgivare i länder där banken är verksam. Banken har en intern kommitté bestående av jurister och andra specialister, som bland annat fastställer legala riktlinjer för bankens svenska och internationella avtal på värdepappersmarknaden.

STYRELSEARBETET UNDER ÅRET

För styrelsens arbete under året hänvisas till redogörelsen på sid 22.

KOMPETENTA MEDARBETARE

Handelsbankens decentraliserade sätt att arbeta och den ökade komplexiteten i verksamheten ställer höga krav på medarbetarnas kompetens. Handelsbanken satsar starkt och konsekvent på utbildning och utveckling av chefer och medarbetare på alla nivåer.

Mer om våra medarbetare finns att läsa på sid 12.

OKTOGONEN

Sedan 1973 har Handelsbanken varje år avsatt en del av bankens resultat till ett resultatandelssystem för de anställda. Enda undantaget är 1992 då ingen utdelning lämnades till bankens aktieägare. Pengarna förvaltas av Stiftelsen Oktogonen. Huvudförutsättningen för att avsättning ska kunna ske är att Handelsbankskoncernen har en högre räntabilitet på eget kapital efter schablon-skatt än övriga banker i enlighet med det fastställda övergripande målet för verksamheten. Av merresultatet kan då en del avsättas enligt vissa regler till de anställda. Avsättningsbeloppet begränsas dock till 25% av utdelningen. Varje anställd får en lika stor andel av det avsatta beloppet. Utbetalning kan ske när medarbetaren nått 60 års ålder. En grundtanke i stiftelsens förvaltning är att en betydande del av medlen ska placeras i Handelsbanksaktier. Idag är Oktogonen bankens största aktieägare med 10% av röstvärdet och mer än 8% av kapitalet.

Resultatandelssystemet bygger på tanken att bankens medarbetare bör få del av ett merresultat som de i hög grad har medverkat till. Med åren har det fått allt större betydelse som stimulans för de anställda.

Från och med 1995 omfattar resultatandelssystemet utöver alla medarbetare i Sverige även medarbetarna i Norge samt från och med 1997 medarbetarna i Finland.

Resultaträkning

		KONCERNEN		MODERBOLAGET	
		1998 mkr	1997 mkr	1998 mkr	1997 mkr
Ränteintäkter	Not 1	60 138	57 209	36 471	28 976
Räntekostnader	Not 1	– 48 986	– 46 040	– 30 990	– 22 941
Räntenetto		11 152	11 169	5 481	6 035
Erhållna utdelningar	Not 2	139	150	2 552	1 729
Provisionsintäkter	Not 3	4 077	4 024	3 656	3 736
Provisionskostnader	Not 4	– 669	– 687	– 614	– 608
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not 5	1 520	593	1 489	570
Övriga rörelseintäkter	Not 6	618	566	648	2 037
Summa rörelseintäkter		16 837	15 815	13 212	13 499
Allmänna administrationskostnader					
Personalkostnader	Not 7	4 579	4 150	4 108	3 520
Övrigt	Not 8	3 543	2 926	2 991	2 347
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 9	685	617	370	321
Summa kostnader före kreditförluster		8 807	7 693	7 469	6 188
Resultat före kreditförluster		8 030	8 122	5 743	7 311
Kreditförluster, netto	Not 10	330	231	131	– 123
Värdeförändring på övertagen egendom	Not 11	– 11	71	—	—
Rörelseresultat		7 711	7 820	5 612	7 434
Minoritetsandelar		– 22	– 19		
Bokslutsdispositioner	Not 12	505	532	188	– 129
Resultat före skatter		8 194	8 333	5 800	7 305
Skatter	Not 13	– 2 168	– 2 326	– 771	– 1 050
Årets resultat		6 026	6 007	5 029	6 255

Balansräkning

31 december

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998 mkr	1997 mkr	1998 mkr	1997 mkr
TILLGÅNGAR				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	4 054	3 025	4 050	3 023
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Not 14 34 032	13 298	33 981	13 147
Utlåning till kreditinstitut	Not 15 139 823	134 472	215 541	175 771
Utlåning till allmänheten	Not 16 587 405	586 824	242 056	223 426
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 14 73 794	52 657	81 575	77 019
Aktier och andelar	Not 17 3 107	2 007	3 059	1 755
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 18 47	45	42	42
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 19 247	247	28 404	28 588
Immateriella anläggningstillgångar				
Goodwill	Not 20 4 645	4 770	38	64
Materiella tillgångar				
Inventarier	Not 21 693	721	597	521
Byggnader och mark	Not 22 1 087	8 608	1 015	1 267
Övriga tillgångar	Not 23 67 695	44 920	64 255	39 589
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 24 9 821	7 872	9 474	8 176
Summa tillgångar	926 450	859 466	684 087	572 388
SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL				
Skulder till kreditinstitut	Not 25 261 146	241 436	215 730	172 855
In- och upplåning från allmänheten				
Inlåning	Not 26 168 006	138 371	175 789	157 547
Upplåning	Not 27 38 518	66 376	36 398	64 614
Emitterade värdepapper m m				
Emitterade skuldebrev	Not 28 299 378	284 051	119 501	72 311
Övriga skulder	Not 29 85 304	57 504	83 115	53 740
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 30 12 663	12 272	5 227	4 701
Avsättningar				
Avsättningar för skatter	3 608	3 595	—	—
Efterställda skulder	Not 31 23 135	23 231	15 742	15 609
Summa skulder och avsättningar	891 758	826 836	651 502	541 377
Minoritetens andel av eget kapital	261	268		
Obeskattade reserver	Not 32		6 282	5 959
Aktiekapital	Not 33 2 605	2 605	2 605	2 605
Andra fonder				
Reservfond	Not 33 3 007	3 169	2 936	2 936
Fond för orealiserade vinster	Not 33 22	21	8	11
Övriga bundna fonder	Not 33 6 393	5 319	—	—
Balanserad vinst	Not 33 16 378	15 241	15 725	13 245
Årets resultat	Not 33 6 026	6 007	5 029	6 255
Summa eget kapital	34 431	32 362	26 303	25 052
Summa skulder, avsättningar och eget kapital	926 450	859 466	684 087	572 388
För egna skulder ställda säkerheter	Not 34 93 782	59 437	93 758	59 193
Ansvarsförbindelser	Not 35 76 731	81 921	79 081	83 648
Pensionsförpliktelser	Not 36 —	—	—	—
Övriga åtaganden	Not 37 6 304 560	5 452 935	6 290 006	5 408 299

REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen följer bestämmelserna i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) samt tillämpningsföreskrifter utfärdade av Finansinspektionen (FFFS 1997:26). Även Redovisningsrådets rekommendationer tillämpas.

Ändrade redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper har anpassats till Redovisningsrådets akutgrupps uttalande om redovisning av koncernbidrag. I enlighet med detta redovisas andra koncernbidrag än de som kan jämföras med utdelning, som en minskning respektive ökning av fritt eget kapital.

Jämförelsesiffror har i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation nr 5 omräknats med tillämpning av den nya redovisningsprincipen. Omräkningen har inte haft någon effekt på det redovisade rörelseresultatet eller på ingående eget kapital.

Vissa mindre omklassificeringar har gjorts. Jämförelsesiffrorna för 1997 har omräknats i enlighet härmed.

Omräkning till ny redovisningsprincip, moderbolaget

mkr	1997 enligt ny redovisningsprincip	Effekt av byte av princip	1997 enligt fastställd balans- och resultaträkning
RESULTATRÄKNING			
Rörelseresultat	7 434	0	7 434
Bokslutsdispositioner	- 129	- 577	- 706
Resultat före skatter	7 305	- 577	6 728
Skatter	- 1 050	162	- 888
Årets resultat	6 255	- 415	5 840
BALANSRÄKNING			
Aktiekapital	2 605	0	2 605
Andra fonder		0	
Reservfond	2 936	0	2 936
Fond för realiserade vinster	11	0	11
Övriga bundna fonder		0	
Balanserad vinst	13 245	415	13 660
Årets resultat	6 255	- 415	5 840
Summa eget kapital	25 052	0	25 052

Koncernredovisning

Redovisningsrådets rekommendation om koncernredovisning har tillämpats. Koncernredovisningen upprättas enligt förvärsmetoden. Enhetliga redovisningsprinciper tillämpas inom koncernen i alla väsentliga hänseenden. Koncernredovisningen omfattar samtliga bolag där Handelsbanken direkt eller indirekt innehar mer än 50% av röstvärdet. Intressebolag redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden. Bolag övertagna för skyddande av fordran ingår inte i koncernredovisningen i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter.

Handelsbanken Liv, som är ett ömsesidigt försäkringsbolag, konsolideras ej då hela överskottet i livförsäkringsrörelsen tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring.

Innehav av koncerninterna obligationer klassificerade som finansiella anläggningstillgångar elimineras i koncernredovisningen. Den vid elimineringen uppkomna differensen mellan bokfört värde på de koncerninterna obliga-

tionerna och det bokförda värdet på motsvarande skulder resultatføres mot räntenettot.

Vid omräkning av utländska dotterbolags balans- och resultaträkningar har dagskursmetoden använts. Tillgångar, skulder och minoritetsandel i kapitalet omräknas till balansdagskurs. Eget kapital omräknas till kursen vid investerings- resp intjänandetidpunkten. Förvärvat andel av obeskattade reserver omräknas till dagskursen vid förvärvstidpunkten. Resultaträkningen omräknas efter genomsnittskursen under året. Omräkningsdifferenser som därvid uppkommer förs direkt till eget kapital.

Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till mittkursen av köp- och säljnoteringar vid dagens slut. Utländska sedlar har värderats till köpkurs gentemot allmänheten på balansdagen.

Skulder i utländsk valuta som avser finansiering av dotterbolagsaktier eller innehav av förlagslån utgivna av dotterbolag värderas till anskaffningskurs (säkringsredovisning). Termiskontrakt i utländsk valuta värderas till nuvärde. Orealiserade vinster eller förluster, som uppstått på grund av ovanstående värderingsmetoder, gottskrivs eller belastar rörelseresultatet.

Finansiella instrument

I balansräkningen redovisas *räntebärande värdepapper* beroende på emittentkategori antingen som Belåningsbara statspapper eller som Obligationer. Såväl handelslagret som andra värdepapper där syftet ej är att inneha detta till förfall klassificeras som Finansiell omsättningstillgång. Värdepapper i handelslagret värderas till marknadsvärde, medan övriga finansiella omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdets princip. Realiserade samt orealiserade resultat effekter redovisas i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Räntebärande värdepapper som anskaffats med avsikt att innehas till förfall klassificeras som Finansiella anläggningstillgångar och redovisas till anskaffningsvärde. För värdepapper vars värde försämrats och där värdenedgången bedöms vara varaktig sker en nedskrivning. Realiserade kursvinster redovisas i posten Övriga rörelseintäkter, medan realiserade kursförluster redovisas under Övriga rörelsekostnader.

Med anskaffningsvärde på diskonterings- och kuponginstrument (innehavda och utgivna) avses det upplupna anskaffningsvärdet. Det upplupna anskaffningsvärdet är det diskonterade nuvärdet av framtida betalningar där diskonteringsräntan utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Detta innebär att förvärvat över- och undervärden på kuponginstrument periodiseras över obligationens återstående löptid eller, för lån med räntestjustering, till nästa räntestjusteringstillfälle.

Köp och försäljning av penning- och kapitalmarknadsinstrument på avistamarknaden redovisas med tillämpning av affärsdagsredovisning. Termisaffärer registreras på affärsdagen men betraktas som ett åtagande utanför balansräkningen fram till likviddagen. På likviddagen sker redovisning i balansräkningen.

Aktier utgörande handelslager värderas till marknadsvärde. Övriga aktier klassificerade som omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdets princip.

Korta positioner, *blankningar*, i såväl räntebärande värdepapper som aktier redovisas som skuld till sitt marknadsvärde.

Derivatinstrument värderas till marknadsvärde. Undantag är derivattransaktioner som utgör säkring till balansposter vilka ej marknadsvärderas. Om säkringen bedöms utgöra ett effektivt skydd mot ogynnsamma värdeförändringar, dvs att värdeförändringar på säkrat instrument möts av motsvarande värdeförändringar på säkringsinstrumentet, redovisas derivattransaktionen med tillämpning av de redovisningsprinciper som gäller för den säkrade transaktionen. I de fall det vid säkringsredovisning till anskaffningsvärdering uppkommer orealiserade förluster, redovisas dessa i balans- och resultaträkningarna. Derivattransaktioner med positivt marknadsvärde vid balansstidpunkten redovisas i posten Övriga tillgångar och transaktioner med ett negativt marknadsvärde redovisas i posten Övriga skulder. Fordringar och skulder med en och samma motpart som är kvittningsbara, dvs där ett avtalsförhållande föreligger som innebär att en legal rätt finnes för en tillämpning av kvittning, nettoredovisas i balansräkningen i de fall det finns en avsikt att avveckla förpliktelserna netto eller samtidigt.

Skuldinstrument vars huvudsakliga kostnad till sin form inte är ränterelaterad (exempelvis aktieindexobligationer), redovisas i balansräkningen uppdelade på skuldinstrument och derivatinstrument. Uppdelningen görs genom att nuvärdet av det garanterade beloppet redovisas som emitterade värdepapper. För eget innehav i handelslager görs ingen uppdelning.

Ut- och inlåning

Utlåning till allmänheten och kreditinstitut klassificeras som finansiell anläggningstillgång och redovisas i balansräkningen på likviddagen till sitt anskaffningsvärde. Som utlåningsfordran redovisas även leasingavtal där leasetagaren bär de ekonomiska risker och förmåner som är hänförliga till ägandet av objektet. Lånefordringar som utgör osäkra fordringar redovisas i balansräkningen med sitt nettobelopp, dvs efter avdrag för befarade och konstaterade kreditförluster. För utlåning med framtida räntebindning betraktas den förtida räntebindningen som ett åtagande utanför balansräkningen fram till likviddagen. Vid förtidslösen av lånefordran periodiseras erhållen ränteskillnadsersättning över lånets återstående löptid.

In- och upplåning redovisas i balansräkningen till sitt anskaffningsvärde.

Pensionskostnader

Som rörelsekostnad redovisas en kalkylmässig pensionskostnad avseende pensionsutfästelser som tryggas av Handelsbankens pensionsstiftelse. Även erlagda premier avseende pensionsförsäkringar redovisas som rörelsekostnader.

Den kalkylmässiga pensionspremien återförs som bokslutsdisposition under avräkning av pensioner, där avräkning sker mot utbetalade pensioner och eventuell gottgörelse från pensionsstiftelsen.

Utvecklingskostnader

Utgifter för såväl egenutvecklad programvara som förvärvad programvara kostnadsförs löpande.

Avskrivningar

INVENTARIER

Inventarier avskrivs i huvudsak linjärt över 5 år. Personatorer avskrivs på 3 år och investeringar i bankvalv och liknande lokalinvesteringar på 10 år.

BANKFASTIGHETER

Fastigheter inrymmande egna lokaler skrivs av med skattemässigt högsta tillåtna procentsatser.

FASTIGHETER ÖVERTAGNA FÖR SKYDDANDE AV FORDRAN

Fastigheter övertagna för skyddande av fordran redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet vid bokslutstillfället. Någon avskrivning av dessa fastigheter sker därför inte.

GOODWILL

Goodwill uppkommen år 1997 i samband med förvärvet av Stadshypotek avskrivs på 20 år. Vald avskrivningstid motiveras av förvärvets långsiktiga betydelse då kontornätets kundbas och relativa konkurrensförmåga förstärks. Övrig goodwill avskrivs på 10 år.

Kreditförluster

Som kreditförluster redovisas under året konstaterade kreditförluster samt nedskrivning avseende befarade kreditförluster för lånefordringar. Som kreditförlust redovisas också nedskrivning av i tidigare bokslut balanserade räntor.

Avsättning för länderrisker sker utifrån en individuell bedömning med belopp som bedöms erforderliga enligt bankens bedömningar. I redovisningen fördelas reserven på de tillgångsposter i balansräkningen som reserven avser.

Som *konstaterad förlust* redovisas förlust som är beloppsmässigt fastställd eller övervägande sannolik genom att konkursförvaltare lämnat uppskattning av utdelning i konkurs, ackordsförslag antagits eller fordran eftergivits på annat sätt.

För osäkra fordringar görs nedskrivning för *befarade kreditförluster* om kredittagarens återbetalningsförmåga bedöms inte kunna förbättras tillräckligt inom två år och säkerhetens värde inte täcker lånebeloppet.

Nedskrivningen görs till det belopp som, med hänsyn tagen till säkerhetens värde, beräknas inflyta. Är säkerheten en marknadsnoterad tillgång, görs värderingen med utgångspunkt i det noterade värdet, i annat fall görs värderingen med utgångspunkt i avkastningsvärdet eller på annat sätt uppskattat marknadsvärde.

Utörs säkerhet för fordran av fastighetsinteckningar, görs den underliggande säkerhetsvärderingen på samma sätt som för övertagna fastigheter (se nedan).

Obetalda räntor på oreglerade fordringar för vilka säkerhetens värde inte med betryggande marginal täcker både kapitalbelopp och upplupna räntor intäktsförs ej. Under räkenskapsåret intäktsbokförda men ej betalda räntor på sådan fordran har återförts. Fortsättningsvis erhållna räntebetalningar avseende sådan kredit redovisas enligt kontantprincipen.

Värdering av egendom övertagen för skyddande av fordran

Fastigheter övertagna för skyddande av fordran utgör omsättningstillgång och värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkliga värdet. Med verkligt värde avses marknadsvärdet efter avdrag för försäljningskostnader. Detta värde bestäms utifrån individuell värdering av värderingsman med erforderlig kompetens på området. Vid övertagandet skrivs fastigheterna ned till marknadsvärde. I det fall detta värde understiger värdet av bankens ursprungliga pant redovisas skillnaden som konstaterad kreditförlust. Värdeförändringar efter övertagandet redovisas i posten Värdeförändring på övertagen egendom.

NOTER TILL RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGARNA

Belopp i mkr där ej annat anges

Not 1 Räntor

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
RÄNTEINTÄKTER				
Ränteintäkter i svenska kronor				
Kreditinstitut	2 488	1 612	4 584	2 542
Allmänheten	36 667	37 396	8 713	7 551
Räntebärande värdepapper, anläggningstillgångar	266	727	1 266	1 866
Räntebärande värdepapper, omsättningstillgångar	1 522	1 160	1 473	1 099
Övriga ränteintäkter	443	354	1 992	290
Summa ränteintäkter i svenska kronor	41 386	41 249	18 028	13 348
Ränteintäkter i utländsk valuta				
Kreditinstitut	6 730	7 294	7 135	7 768
Allmänheten	6 857	5 320	6 229	4 585
Räntebärande värdepapper, anläggningstillgångar	78	182	78	182
Räntebärande värdepapper, omsättningstillgångar	1 184	1 218	1 184	1 218
Övriga ränteintäkter	3 903	1 946	3 817	1 875
Summa ränteintäkter i utländsk valuta	18 752	15 960	18 443	15 628
Summa ränteintäkter	60 138	57 209	36 471	28 976
RÄNTEKOSTNADER				
Räntekostnader i svenska kronor				
Kreditinstitut	8 445	11 325	2 319	1 612
Allmänheten	3 711	3 486	3 335	3 206
Emitterade värdepapper	12 222	11 785	562	365
Efterställda skulder	807	831	264	324
Övriga räntekostnader	3 015	2 250	4 164	1 531
Summa räntekostnader i svenska kronor	28 200	29 677	10 644	7 038
Räntekostnader i utländsk valuta				
Kreditinstitut	8 184	7 165	8 269	7 338
Allmänheten	2 871	3 129	4 359	4 420
Emitterade värdepapper	6 797	4 363	4 899	2 578
Efterställda skulder	797	730	794	687
Övriga räntekostnader	2 137	976	2 025	880
Summa räntekostnader i utländsk valuta	20 786	16 363	20 346	15 903
Summa räntekostnader	48 986	46 040	30 990	22 941
Räntenetto	11 152	11 169	5 481	6 035
MEDELVOLYMER				
Tiillgångar				
Utlåning kreditinstitut svenska kronor	53 306	27 804	98 151	46 471
Utlåning allmänheten svenska kronor	482 557	445 194	135 767	113 666
Räntebärande värdepapper, anläggningstillgångar svenska kronor	3 719	10 745	18 440	26 761
Räntebärande värdepapper, omsättningstillgångar svenska kronor	36 438	30 025	35 193	29 178
Medelvolymer svenska kronor	576 020	513 768	287 551	216 076
Utlåning kreditinstitut utländsk valuta	137 307	149 912	144 186	156 155
Utlåning allmänheten utländsk valuta	108 917	87 107	100 602	80 049
Räntebärande värdepapper, anläggningstillgångar utländsk valuta	1 106	2 223	1 106	2 223
Räntebärande värdepapper, omsättningstillgångar utländsk valuta	34 781	34 243	34 760	34 242
Medelvolymer utländsk valuta	282 111	273 485	280 654	272 669
Skulder				
Inlåning kreditinstitut svenska kronor	121 193	122 513	60 697	33 419
Inlåning allmänheten svenska kronor	136 491	136 109	129 948	131 118
Emitterade värdepapper svenska kronor	198 968	188 076	12 242	7 550
Medelvolymer svenska kronor	456 652	446 698	202 887	172 087
Inlåning kreditinstitut utländsk valuta	167 713	165 554	170 071	167 976
Inlåning allmänheten utländsk valuta	57 652	59 351	84 838	82 765
Emitterade värdepapper utländsk valuta	122 222	82 030	89 903	52 089
Medelvolymer utländsk valuta	347 587	306 935	344 812	302 830
Medelränta utlåning allmänheten	7,36%	8,02%	6,32%	6,26%
Medelränta inlåning allmänheten	3,39%	3,38%	3,58%	3,57%
Räntemarginal	0,99%	1,06%	0,62%	0,87%
Ränteintäkter erhållna från koncernföretag			5 595	2 950
Räntekostnader betalda till koncernföretag			3 323	2 011
Försäkringspremier betalda till koncernföretag	67	39	67	39

Not 2 Erhållna utdelningar

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Utdelningar på aktier och andelar	136	144	133	141
Utdelningar från intresseföretag	3	6	3	6
Utdelningar från koncernföretag			2 416	1 582
	139	150	2 552	1 729

Not 3 Provisionsintäkter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Betalningar	736	662	734	659
Utlåning	352	344	176	179
Inlåning	92	152	92	152
Garantier	160	156	159	156
Värdepapper	1 892	1 915	1 497	1 588
Övrigt	845	795	998	1 002
	4 077	4 024	3 656	3 736

Provisionsintäkter erhållna från koncernföretag 369 447

Not 4 Provisionskostnader

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Betalningar	428	428	419	416
Värdepapper	91	82	74	58
Övrigt	150	177	121	134
	669	687	614	608

Provisionskostnader betalda till koncernföretag 10 0

Not 5 Nettoresultat av finansiella transaktioner

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Aktier och andelar	229	86	219	68
Räntebärande värdepapper	- 525	42	- 532	51
Realisationsresultat	- 296	128	- 313	119
Aktier och andelar	21	- 42	15	- 46
Räntebärande värdepapper	720	- 360	717	- 361
Orealiserade värdeförändringar	741	- 402	732	- 407
Valutaförändringar	1 075	867	1 070	858
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 520	593	1 489	570

Not 6 Övriga rörelseintäkter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Realiserade kursvinster på aktier, ej handelslager ¹⁾	181	97	206	1 893
Överskott vid försäljning av fastigheter	334	35	326	1
Resultat före avskrivningar för fastigheter övertagna för skyddande av fordran	1	294	3	3
Hyresintäkter	30	54	30	53
Andra rörelseintäkter	72	86	83	87
	618	566	648	2 037

Specifikation av driftsöverskott av fastigheter övertagna för skyddande av fordran

Externa intäkter	9	616	4	3
Driftskostnader	8	287	1	0
Driftsöverskott	1	329	3	3

1) I realiserade kursvinster i moderbolaget 1997 avser 1 796 mkr försäljning av Handelsbanken Hypotek till Stadshypotek AB.

Not 7 Personalkostnader

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Löner och arvoden	3 021	2 728	2 699	2 301
Sociala avgifter	887	821	800	684
Pensionskostnader ¹⁾	289	244	254	213
Avsättning till vinstandelsstiftelse	142	141	129	121
Andra personalkostnader	240	216	226	201
	4 579	4 150	4 108	3 520

1) Av pensionskostnader utgörs 192 mkr (163) av kalkylmässig pensionskostnad och 97 mkr (81) av pensionspremier.
Den kalkylmässiga pensionskostnaden som belastar rörelseresultatet beräknas utifrån i aktiv tjänst varande personer.

Försäkringspremier betalda till koncernföretag	4	4	4	4
--	---	---	---	---

Löner och andra ersättningar

Styrelse, VD och vVD

Sverige	50	46	42	38
Norge	3	1	2	
Finland	3	1	2	
Danmark	1	1		
Frankrike	2	2		
Luxemburg	2	1		
USA	4	3		
	65	55	46	38

Övriga

Sverige	2 217	2 034	2 023	1 714
Norge	126	123	120	117
Finland	162	133	132	107
Danmark	99	73	81	61
Storbritannien	154	133	153	129
Luxemburg	40	35	12	10
Tyskland	19	17	19	17
USA	71	68	63	61
Singapore	24	22	24	22
Hongkong	21	18	21	18
Övriga länder	23	17	5	7
	2 956	2 673	2 653	2 263

Totalt	3 021	2 728	2 699	2 301
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Antal anställda, koncernen

Medeltal under året	1998	1997	varav	
			Kvinnor	Män
Sverige	7 142	6 898	4 071	3 071
Norge	295	279	127	168
Finland	402	345	225	177
Danmark	159	131	51	108
Storbritannien	214	209	64	150
Luxemburg	77	75	32	45
Tyskland	40	40	18	22
USA	88	87	21	67
Singapore	48	47	27	21
Hongkong	47	45	17	30
Övriga länder	34	28	12	22
	8 546	8 184	4 665	3 881

Uppgifter för bolag som ej konsolideras

Antalet anställda i Handelsbanken Liv Försäkrings AB uppgick till 191 (189).
Antalet anställda i Stadshypotek Fastigheter Holding AB-koncernen uppgick 1997 till 478.
Löner och andra ersättningar till VD och styrelse har utgått med 1,6 mkr.

LÅN TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE	Koncernen	Moderbolaget
VD och vVD	57	37
Styrelseledamöter	11	5
	68	42

Ledande befattningshavares villkor och ersättningar

VILLKOR: Det finns inga avtal i banken om avgångsvederlag. Sedan lång tid tillbaka har banken ett avtal med VD som innebär att om VD inte väljs om på bolagsstämman, skall han till och med den femte ordinarie bolagsstämman därefter erbjudas andra arbetsuppgifter och uppbära ersättning som om han vore VD. Någon ersättning utgår inte om VD tar nytt arbete utanför banken.

Arne Mårtensson har, i likhet med tidigare verkställande direktörer, 55 års pensionsålder, vilket har ansetts önskvärt både för banken och VD med tanke på bankens tradition att ofta välja relativt unga personer till verkställande direktörer. Ålderspensionen utgör 75% av lönen till 65 år och därefter 65%. Pensionen intjänas successivt under åren fram till pensionsåldern och är fullt intjänad vid 55 års ålder. Banken belastas årligen för kostnaden i samma takt som intjänning sker. Intjänad utfästelse garanteras av bankens pensionsstiftelse. Vid avgång före 55 år utfärdas fribrev på intjänad pension.

Grundprincipen är att vice verkställande direktörerna har 60 års pensionsålder, enstaka avvikelser förekommer. Ålderspensionen utgör i åldersintervallet 60-64 år 65% av lönen. Fr o m 65 års ålder utgår ålderspensionen med 65% av årslönen upp till 40 basbelopp, och därtöver med 32,5%. Pensionsbeloppen inkluderar belopp som utgår i form av AFP och ATP.

Med bankens styrelseordförande, Tom Hedelius, finns ett avtal i enlighet med tidigare beskrivning för VD. Fr o m november 1994, då Tom Hedelius uppnådde avtalad pensionsålder och pension började utgå, gäller ett tilläggsavtal under 5 år. Tilläggsavtalet innebär att Tom Hedelius, i likhet med vad som gäller enligt det tidigare avtalet, inte tar på sig andra styrelseuppgifter än banken önskar och att styrelsearvodena betalas in till banken. I gengäld erhåller Tom Hedelius ett arvode under avtalsperioden som utgör skillnaden mellan pensionen och ersättningen före pensioneringen.

Såväl ordförandens som VD:s ersättning justeras årligen av centralstyrelsens lönekommitté.

ERSÄTTNINGAR: De arvoden som Tom Hedelius erhållit för styrelseuppdrag utanför banken översteg 1998 det avtalade arvodet från banken. Något arvode från banken har därför inte utgått, i stället har överskjutande belopp inlevererats till banken. Pension har utgått enligt tidigare beskrivet avtal. Tantiem utgår ej.

Till verkställande direktören Arne Mårtensson har ersättning och förmåner utgått med 7 728 476 kr. Av detta utgör 1 mkr en ej pensionsgrundande engångsbonus. Styrelsearvoden har levererats in till banken. Tantiem utgår ej.

PENSIONS-FÖRPLIKTELSE: Ökade förpliktelser samt erlagda pensionsförsäkringspremier för nuvarande och tidigare styrelse, VD:ar samt vVD:ar uppgår i koncernen till 61 mkr (94) och i moderbolaget till 55 mkr (81). Förändringen mellan åren förklaras av att jämförelseåret påverkades av förändrade försäkringstekniska antaganden (livslängds- och ränteantaganden). Pensionsförpliktelserna uppgår för samma krets till 498 mkr (452) i koncernen och 458 mkr (409) i moderbolaget. Antal personer som omfattas av dessa förpliktelser är 62 (60), varav 26 (27) är pensionärer. Förpliktelserna är täckta av bankens pensionsstiftelse.

Not 8 Övriga administrationskostnader

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Fastigheter och lokaler	757	674	678	570
Data	1 165	781	1 029	666
Kommunikation	394	322	302	235
Resor och marknadsföring	357	304	283	198
Köpta tjänster	486	469	411	392
Materialanskaffning	157	150	139	129
Andra omkostnader	227	226	149	157
	3 543	2 926	2 991	2 347
Leasingkostnader betalda till koncernföretag			80	81

Not 9 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Inventarier	351	299	308	248
Fastigheter	34	49	33	39
Goodwill	295	246	27	27
Övriga avskrivningar/nedskrivningar	5	23	2	7
	685	617	370	321

Not 10 Kreditförluster

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
A. INDIVIDUELLT VÄRDERADE FORDRINGAR:				
Årets nedskrivning, konstaterade kreditförluster	1 005	2 200	763	1 854
Återförda tidigare gjorda reserveringar för befarade kreditförluster som i årets bokslut redovisats som konstaterade kreditförluster	- 759	- 1 705	- 595	- 1 487
Årets nedskrivning avseende befarade kreditförluster	719	940	528	619
Influtet på tidigare års konstaterade kreditförluster	- 355	- 605	- 380	- 588
Återförda ej längre erforderliga reserveringar för befarade kreditförluster	- 306	- 548	- 184	- 460
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar	304	282	132	- 62
B. GRUPPVIS VÄRDERADE FORDRINGAR:				
Årets nedskrivning, konstaterade kreditförluster	30	29	2	5
Influtet på tidigare års konstaterade kreditförluster	- 22	- 11	- 1	- 1
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	18	- 7	- 2	- 3
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	26	11	- 1	1
C. AVSÄTTNING GENERELL RESERV FÖR LÄNDERRISKER				
	—	- 62	—	- 62
Summa kreditförluster (A+B+C)	330	231	131	- 123

Såväl konstaterade som befarade kreditförluster reducerar motsvarande fordringsbelopp på balansräkningens tillgångssida. Reserven för befarade kreditförluster har ökat med 17 mkr i koncernen och med 9 mkr i moderbolaget i form av valutaomräkningsdifferens. Under 1997 återfördes samtliga landriskreserver. I bokslutet 1997 har istället individuella reserveringar gjorts.

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Nedskrivningar:				
Fordringar på kreditinstitut	26	—	26	—
Fordringar på allmänheten	987	1 464	672	991
Summa nedskrivningar	1 013	1 464	698	991
Återföringar:				
Fordringar på kreditinstitut	9	11	9	11
Fordringar på allmänheten	297	606	177	514
Summa återföringar	306	617	186	525

Not 11 Värdeförändring på övertagen egendom

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Övertagna fastigheter	—	—	—	—
Övrig övertagen egendom	– 11	– 2	—	—
Realiserad värdeförändring	– 11	– 2	—	—
Övertagna fastigheter	—	0	—	—
Övrig övertagen egendom	—	73	—	—
Orealiserad värdeförändring	—	73	—	—
Värdeförändring på övertagen egendom	– 11	71	—	—

Not 12 Bokslutsdispositioner m m

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Avräkning av pensioner				
Kalkylmässiga pensionspremier	192	163	192	163
Erlagda pensioner	– 287	– 231	– 281	– 231
Gottgörelse från pensionsstiftelse	600	600	600	600
	505	532	511	532
Förändring av skatteutjämningsreserv K			457	456
Förändring av periodiseringsfond			– 750	– 1 100
Förändring av övriga obeskattade reserver			– 30	– 17
	505	532	188	– 129

Not 13 Skatter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Skatter	1 807	1 715	739	1 037
Latent skatt	324	595	—	—
Övriga skatter	37	16	32	13
	2 168	2 326	771	1 050
Nominell skattesats i Sverige	28,0%			
Avvikelser				
Ej skattepliktiga intäkter/ej avdragsgilla kostnader	– 0,6%			
Utnyttjande av underskottsavdrag i koncernbolag	– 0,4%			
Goodwillavskrivningar	1,0%			
Effekter av utländska skatter och övrigt	– 1,5%			
Koncernens effektiva skattesats	26,5%			

Svenska skattemyndigheter har fattat taxeringsbeslut som skulle kunna innebära, om besluten fastställs i högre rätt, att koncernens skattekostnad ökar med 384 mkr. Banken bestrider skattemyndighetens beslut och har överklagat dessa. I koncernen fanns vid årsskiftet 1998/99 utnyttjade förlustavdrag, vars skatteeffekt uppgår till 88 mkr. Dessa förlustavdrag, som beräknas kunna utnyttjas i sin helhet, har ej beaktats vid beräkningen av årets skattekostnad.

Not 14 Räntebärande värdepapper

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
BELÅNINGSBARA STATSSKULDFÖRBINDELSER				
Belåningsbara statspapper	33 505	11 558	33 454	11 407
Andra belåningsbara värdepapper	527	1 740	527	1 740
Belåningsbara statsskuldförbindelser	34 032	13 298	33 981	13 147
Belåningsbara statsskuldförbindelser				
Återstående löptid högst ett år	18 394	9 161	18 394	9 065
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	12 779	2 709	12 758	2 704
Återstående löptid längre än fem år men högst tio år	2 014	1 089	1 983	1 062
Återstående löptid längre än tio år	845	339	846	316
Summa	34 032	13 298	33 981	13 147
Genomsnittlig återstående löptid	1,5	1,2	1,5	1,2
OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER				
Emitterade av offentliga organ	—	—	—	—
Emitterade av andra låntagare	73 794	52 657	81 575	77 019
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	73 794	52 657	81 575	77 019
Varav onoterade värdepapper	19 945	14 639	19 945	14 639
Varav efterställt (förlagsbevis)	5	6	5	6
Varav fordran på koncernföretag	—	—	11 469	24 472
Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Återstående löptid högst ett år	51 158	42 539	48 947	60 505
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	12 838	9 149	18 634	15 449
Återstående löptid längre än fem år men högst tio år	9 014	812	13 127	908
Återstående löptid längre än tio år	784	157	867	157
Summa	73 794	52 657	81 575	77 019
Genomsnittlig återstående löptid	1,2	1,3	1,2	0,9
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Omsättningstillgångar anskaffningsvärde				
Svenska staten	26 230	4 512	26 180	4 365
Svenska kommuner	—	297	—	297
Svenska bostadsinstitut	31 277	13 216	29 576	13 184
Övriga svenska emittenter:				
icke-finansiella företag	3 217	2 459	3 170	2 413
övriga finansiella företag	8 979	3 336	7 083	3 326
Utländska stater	7 104	6 016	7 104	6 016
Övriga utländska emittenter	28 869	30 517	28 847	30 517
Summa	105 676	60 353	101 960	60 118
Varav efterställt (förlagsbevis)	5	6	5	6
Omsättningstillgångar verkligt värde				
Svenska staten	26 351	4 514	26 300	4 361
Svenska kommuner	—	297	—	297
Svenska bostadsinstitut	31 687	13 106	29 986	13 074
Övriga svenska emittenter:				
icke-finansiella företag	3 314	2 544	3 245	2 483
övriga finansiella företag	9 000	3 296	7 105	3 286
Utländska stater	7 139	6 008	7 139	6 008
Övriga utländska emittenter	28 980	30 565	28 957	30 564
Summa	106 471	60 330	102 732	60 073
Varav efterställt (förlagsbevis)	5	6	5	6
Skillnad anskaffningsvärde och verkligt värde	795	- 23	772	- 45

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Omsättningstillgångar bokfört värde				
Svenska staten	26 351	4 491	26 300	4 340
Svenska kommuner	—	297	—	297
Svenska bostadsinstitut	31 687	13 084	29 986	13 051
Övriga svenska emittenter:				
icke-finansiella företag	3 295	2 479	3 226	2 418
övriga finansiella företag	9 000	3 296	7 105	3 286
Utländska stater	7 139	6 008	7 139	6 008
Övriga utländska emittenter	28 966	30 510	28 943	30 510
Summa	106 438	60 165	102 699	59 910
Varav efterställt (förlagsbevis)	5	6	5	6
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar anskaffningsvärde				
Svenska staten	—	900	—	900
Svenska kommuner	—	—	—	—
Svenska bostadsinstitut	1 260	3 614	12 729	28 080
Övriga svenska emittenter:				
icke-finansiella företag	—	—	—	—
övriga finansiella företag	—	—	—	—
Utländska stater	15	164	15	164
Övriga utländska emittenter	113	1 112	113	1 112
Summa	1 388	5 790	12 857	30 256
Varav efterställt (förlagsbevis)	—	—	—	—
Anläggningstillgångar verkligt värde				
Svenska staten	—	898	—	898
Svenska kommuner	—	—	—	—
Svenska bostadsinstitut	1 323	3 681	12 952	28 439
Övriga svenska emittenter:				
icke-finansiella företag	—	—	—	—
övriga finansiella företag	—	—	—	—
Utländska stater	15	165	15	165
Övriga utländska emittenter	107	1 111	107	1 111
Summa	1 445	5 855	13 074	30 613
Varav efterställt (förlagsbevis)	—	—	—	—
Koncernens likviditetsöverskott har varit placerat som finansiell anläggningstillgång (investmentportfölj). Efter förvärvet av Stadshypotek har koncernen inget likviditetsöverskott. Den del av investmentportföljen som härrör från tidigare likviditetsöverskott har därför omklassificerats till omsättningstillgång och avyttrats. Portföljvärdet uppgick till 891 mkr och resultateffekten var positiv om 11 mkr.				
Bokfört värde överstigande nominellt värde	2 570	1 141	2 809	1 217
Bokfört värde understigande nominellt värde	515	244	553	432

Not 15 Utlåning till kreditinstitut

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Banker i svenska kronor	42 157	33 267	41 586	32 769
Banker i utländsk valuta	69 149	91 584	72 269	93 135
Övriga kreditinstitut i svenska kronor	2 847	4 281	70 141	38 895
Övriga kreditinstitut i utländsk valuta	25 837	5 497	31 712	11 129
	139 990	134 629	215 708	175 928
Befarade kreditförluster	— 167	— 157	— 167	— 157
	139 823	134 472	215 541	175 771
Varav efterställt	—	—	245	288
Varav fordran på koncernföretag	—	—	75 840	43 541
Varav fordran på intresseföretag	262	319	—	—

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Löptidsinformation:				
Betalbara på anfordran	24 349	22 896	24 240	28 060
Återstående löptid om högst tre månader	76 400	71 790	102 984	74 581
Återstående löptid längre än tre månader men högst ett år	35 194	37 409	63 254	45 945
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	1 855	1 244	21 871	25 392
Återstående löptid längre än fem år	2 025	1 133	3 192	1 793
Summa	139 823	134 472	215 541	175 771
Genomsnittlig återstående löptid	0,3	0,3	0,6	0,3

Not 16 Utlåning till allmänheten

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Utlåning svenska kronor				
Företag m m	287 583	302 948	111 825	109 156
Hushåll	194 573	192 244	32 924	29 717
Summa	482 156	495 192	144 749	138 873
Utlåning utländsk valuta				
Företag m m	95 985	87 348	88 470	79 897
Hushåll	12 970	8 318	10 567	6 641
Summa	108 955	95 666	99 037	86 538
Befarade kreditförluster	- 3 706	- 4 034	- 1 730	- 1 985
Summa utlåning till allmänheten	587 405	586 824	242 056	223 426
Varav efterställda	3	3	3	3
Varav fordran på koncernföretag			451	1 980
Varav fordran på intresseföretag	5	9	5	9

Bruttoinvesteringen avseende finansiella leasingavtal tecknade fr o m 1997 har beräknats till 6 863 mkr.
Ej intjänade finansiella intäkter är enligt samma beräkning 1 567 mkr.

Löptidsinformation:

Betalbara på anfordran	20 692	48 937	20 329	30 315
Återstående löptid om högst tre månader	121 079	95 425	56 093	57 672
Återstående löptid längre än tre månader men högst ett år	122 366	118 541	59 394	52 313
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	250 812	273 642	60 035	53 841
Återstående löptid längre än fem år	72 456	50 279	46 205	29 285
Summa	587 405	586 824	242 056	223 426
Genomsnittlig återstående löptid	2,2	2,1	2,2	2,2

Osäkra fordringar m m

(Definitioner, se avsnitt "Handelsbanken i sammandrag")

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Osäkra fordringar	6 682	8 063	2 892	3 446
Reserv för befarade förluster	- 3 926	- 4 242	- 1 937	- 2 183
Osäkra fordringar, netto	2 756	3 821	955	1 263
Räntenedsatta fordringar utan reservering för befarade kreditförluster	231	272	130	165
Summa problemkrediter	2 987	4 093	1 085	1 428
Reserveringsgrad för osäkra fordringar	58,8%	52,6%	67,0%	63,3%
Andel osäkra fordringar	0,45%	0,64%	0,28%	0,46%
Problemerkrediter före nedskrivning för befarade kreditförluster	6 913	8 335	3 022	3 611
Löpande avkastning på problemerkrediter under räkenskapsåret	391	488	44	58
Årlig procentuell ränta på problemerkrediter	5,67%	5,85%	1,46%	1,61%
Årlig procentuell ränta på fordringar som inte utgör problemerkrediter	7,02%	8,30%	6,26%	6,48%
Oreglerade fordringar för vilka ränta intäktsförs	1 617	1 983	370	296

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ÖVERTAGNA PANTER				
Bokfört värde				
Byggnader och mark	64	6 876	30	33
Aktier och andra andelar	120	347	94	94
Övrigt	9	28	—	—
	193	7 251	124	127
Nettoavkastning (Driftsöverskott)				
Byggnader och mark	1	329	3	3
Aktier och andelar	—	—	—	—
	1	329	3	3
Driftsöverskott, % av bokfört värde				
Byggnader och mark	1,6	5,7	10,0	9,3
Aktier och andelar	—	—	—	—

Not 17 Aktier och andelar

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Handelslager	1 989	1 164	1 837	1 027
För skyddande av fordran	120	347	94	94
Andra aktier	529	293	662	427
Omsättningstillgångar	2 638	1 804	2 593	1 548
Bostadsrättsandelar	5	6	4	4
Aktier i kreditinstitut	171	174	171	174
Övriga aktier	293	23	291	29
Anläggningstillgångar	469	203	466	207
Aktier och andelar	3 107	2 007	3 059	1 755
Varav onoterade	268	561	372	439
Anskaffningsvärde omsättningstillgångar	2 546	1 682	2 520	1 438
Justering till bokfört värde	92	122	73	110
Bokfört värde	2 638	1 804	2 593	1 548

Aktier och andelar, omsättningstillgångar, andra aktier 31 december 1998

	Antal aktier/ ägande	Bokfört värde	Beräknat marknads- värde
Atle AB	4 439 336	89	466
Industrivärden AB	2 218 600	257	242
MoDo AB	1 260 000	181	231
Fv Fastighetsvärden AB	1 000	134	144
Diverse bolag	—	2	3
Moderbolaget		663	1 086
Koncerneliminering Fv Fastighetsvärden AB		– 134	– 144
Koncernen		529	942

Fv Fastighetsvärden AB är ett helägt dotterbolag till banken. Aktierna i bolaget betraktas som placeringsaktier och därmed som omsättningstillgångar.

Aktier och andelar, anläggningstillgångar 31 december 1998

	Antal aktier	Bokfört värde	Moderbolagets kapitalandel %
SVENSKA KREDITINSTITUT			
AB Svensk Exportkredit	72 870	170	10,4
		170	
UTLÄNDSKA KREDITINSTITUT			
Diverse bolag	—	1	
Aktier i kreditinstitut		171	
ÖVRIGA BOLAG			
OM Gruppen AB	2 837 970	266	3,4
Diverse bolag	—	25	
Övriga bolag (moderbolaget)		291	
Diverse bolag	—	2	
Övriga bolag (koncernen)		293	

Not 18 Aktier och andelar i intresseföretag

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Kreditinstitut	35	33	30	30
Övriga intresseföretag	12	12	12	12
	47	45	42	42

Aktier och andelar, intresseföretag 31 december 1998

	Antal aktier	Bokfört värde	Moderbolagets kapitalandel %
KREDITINSTITUT			
Svensk Bostadsfinansiering AB BOFAB	25 000	30	50,0
Moderbolaget		30	
Kapitalandel BOFAB		5	
Koncernen		35	
Samtliga intresseföretag är onoterade.			
ÖVRIGA INTRESSEFÖRETAG			
Backupcentralen Infosec Holding AB	87 500	9	25,0
BankgiroCentralen BGC AB	12 620	1	25,2
Centralen för Elektroniska Korttransaktioner CEK AB	370	0	37,0
KontoCentralen AB	170	0	16,7
Privatgiro AB	290	1	29,0
Upplysningscentralen UC AB	2 429	0	24,3
Sambox i Skåne HB		1	33,3
		12	
Totalt		47	

Uppgifter om intresseföretags organisationsnummer, säte, resultat och eget kapital har ej medtagits i denna årsredovisning, då de bedömts vara av ringa betydelse för att ge en rättvisande bild.

Not 19 Aktier och andelar i koncernföretag

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Aktier i svenska kreditinstitut			27 376	27 376
Aktier i utländska kreditinstitut			547	716
Aktier övriga svenska bolag ¹⁾	247	247	445	460
Aktier övriga utländska bolag			36	36
	247	247	28 404	28 588

1) Handelsbanken Liv Försäkrings AB konsolideras ej. Samtliga koncernföretag är onoterade.

Aktier och andelar, koncernföretag 31 december 1998

	Antal aktier	Nominellt värde 1 000-tal av resp valuta	Bokfört värde	Moderbolagets kapitalandel %
SVENSKA KREDITINSTITUT				
Stadshypotek AB (Stockholm)	162 000 000	4 050 000	26 870	100
Handelsbanken Finans AB (Stockholm)	1 550 000	155 000	145	100
Stadshypotek Bank AB (Stockholm)	3 000 000	360 000	361	100
			27 376	
UTLÄNDSKA KREDITINSTITUT				
Handelsbanken Markets Securities Inc. (New York)	1 000	USD 0	4	100
Svenska Handelsbanken S.A. (Luxemburg)	1 000 000	XEU 25 000	147	100
Svenska International plc (London)	32 500 000	GBP 32 500	373	100
Svenska Handelsbanken, Inc. (Delaware)	1 000	USD 10	0	100
Aktoris A/S (Tallinn)	100 000	EEK 10 000	13	100
Svenska France S.A. (Paris)	74 994	FRF 7 499	10	99,99
			547	

	Antal aktier	Nominellt värde 1 000-tal av resp valuta	Bokfört värde	Moder- bolagets kapitalandel %
ÖVRIGA SVENSKA BOLAG				
Handelsbankens Fondbolagsförvaltning AB (Stockholm)	10 000	1 000	1	100
Handelsbanken Liv Försäkrings AB (Stockholm)	1 500	150 000	300	100
Handelsbanken Liv Fondförsäkrings AB (Stockholm)	100 000	100 000	139	100
AB Handel och Industri (Stockholm)	100 000	5 000	5	100
Förvaltnings AB Lejontrappan (Göteborg)	1 000	100	0	100
Siboelf Shipping AB (Göteborg)	1 000	100	0	100
			445	
ÖVRIGA UTLÄNDSKA BOLAG				
Forva AS (Oslo)	4 000 000	NOK 1 000	1	100
Svenska Re S.A. (Luxemburg)	19 999	LUF 199 990	35	99,99
			36	
Totalt			28 404	

Uppgifter om dotterföretags organisationsnummer återfinns på sid 84.

Not 20 Goodwill

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Anskaffningsvärde vid ingången av året	5 251	463	274	274
Anskaffningsvärde på tillkommande goodwill	168	4 788	—	—
Summa anskaffningsvärde	5 419	5 251	274	274
Akkumulerade avskrivningar vid ingången av året	– 477	– 231	– 205	– 178
Årets avskrivningar enligt plan	– 295	– 246	– 27	– 27
Akkumulerade avskrivningar vid utgången av året	– 772	– 477	– 232	– 205
Valutaeffekt	– 2	– 4	– 4	– 5
	4 645	4 770	38	64

Av anskaffningsvärdet på 168 mkr i koncernen avseende tillkommande goodwill avser 166 mkr justering av förvärvsbalansen avseende Stadshypotek AB.

Not 21 Inventarier

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Planenligt restvärde 1 januari	721	493	521	435
Nyanskaffningar netto under året	314	499	384	334
Årets avskrivningar enligt plan	– 351	– 299	– 308	– 248
Bokfört värde på återtagna leasingobjekt	9	28	—	—
Planenligt restvärde	693	721	597	521

Förutom ägda inventarier disponerar banken inventarier nyttjade med stöd av leasingkontrakt. Det bokförda restvärdet på leasade inventarier uppgick i koncernen till 51 mkr (20). Motsvarande värde för moderbolaget uppgick till 204 mkr (142).

Not 22 Byggnader och mark

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
För inrymmande av egna lokaler	1 023	1 732	985	1 234
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
För skyddande av fordringar m m ¹⁾	64	6 876	30	33
	1 087	8 608	1 015	1 267

1) Minskningen av fastigheter övertagna för skyddande av fordran m m sammanhänger med utdelningen av Fastighets AB Balder. Vid utgången av året kvarstår 12 fastigheter till ett sammanlagt bokfört värde om 64 mkr. Bokfört värde överensstämde med verkligt värde.

För inrymmande av egna lokaler

Anskaffningsvärde vid ingången av året	1 729	1 325	1 209	1 195
Nyanskaffningar under året ²⁾	—	521	—	—
Aktiverade ny- och ombyggnadskostnader	8	14	8	14
Anskaffningsvärde på under året sålda fastigheter	– 766	– 131	– 289	—
Summa anskaffningsvärde	971	1 729	928	1 209
Akkumulerade avskrivningar vid ingången av året	– 344	– 310	– 322	– 297
Akkumulerade avskrivningar sålda fastigheter	83	—	65	—
Avskrivningar under året	– 19	– 34	– 18	– 25
Summa ackumulerade avskrivningar	– 280	– 344	– 275	– 322

2) 1997 års siffra avser fastigheter som tillkommit genom köpet av Stadshypotek.

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Uppskrivning vid ingången av året	436	436	436	436
Akkumulerade avskrivningar på uppskrivning	- 89	- 74	- 89	- 74
Årets avskrivning	- 15	- 15	- 15	- 15
Summa uppskrivning	332	347	332	347
Planenligt restvärde	1 023	1 732	985	1 234
Taxeringsvärde	1 323	1 893	1 290	1 579

Not 23 Övriga tillgångar

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Skattefordran	74	31	54	13
Fondlikvidfordringar	5 156	8 744	3 375	6 032
Derivatkontrakt med positivt värde	58 424	31 316	57 775	30 933
Befarade kreditförluster	- 13	- 11	—	—
Övrigt	4 054	4 840	3 051	2 611
	67 695	44 920	64 255	39 589

Not 24 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Upplupna ränteintäkter	7 955	7 262	6 779	6 054
Övriga upplupna intäkter	290	469	2 606	2 038
Förutbetalda kostnader	1 576	141	89	84
	9 821	7 872	9 474	8 176

Not 25 Skulder till kreditinstitut

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Banker i svenska kronor	51 831	34 671	47 890	36 051
Banker i utländsk valuta	138 993	112 326	140 657	113 416
Övriga kreditinstitut i svenska kronor	54 741	88 152	10 770	16 018
Övriga kreditinstitut i utländsk valuta	15 581	6 287	16 413	7 370
	261 146	241 436	215 730	172 855
Varav skuld till koncernföretag			11 432	19 272
Varav skuld till intresseföretag	—	—	—	—

Löptidsinformation:

	1998	1997	1998	1997
Betalbara på anfordran	34 544	34 463	42 041	47 374
Återstående löptid om högst tre månader	152 237	84 342	130 251	88 168
Återstående löptid längre än tre månader men högst ett år	57 381	55 169	41 513	35 202
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	9 854	52 682	1 884	2 074
Återstående löptid längre än fem år	7 130	14 780	41	37
Summa	261 146	241 436	215 730	172 855
Genomsnittlig återstående löptid	0,4	1,0	0,1	0,2

Not 26 Inlåning från allmänheten

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Inlåning svenska kronor				
Företag m m	59 330	57 039	58 080	55 779
Hushåll	66 193	61 763	61 505	57 079
Summa	125 523	118 802	119 585	112 858
Inlåning utländsk valuta				
Företag m m	38 380	16 848	52 332	42 110
Hushåll	4 103	2 721	3 872	2 579
Summa	42 483	19 569	56 204	44 689
Summa inlåning från allmänheten	168 006	138 371	175 789	157 547

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Varav skuld till koncernföretag			15 214	26 850
Varav skuld till intresseföretag	14	3	14	3

Löptidsinformation:

Betalbara på anfordran	147 496	138 371	141 971	157 547
Återstående löptid om högst tre månader	7 009	0	18 994	0
Återstående löptid längre än tre månader men högst ett år	307	0	2 104	0
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	12 856	0	12 689	0
Återstående löptid längre än fem år	338	0	31	0
Summa	168 006	138 371	175 789	157 547
Genomsnittlig återstående löptid	0,0	0,0	0,0	0,0

Not 27 Upplåning från allmänheten

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Upplåning från allmänheten				
svenska kronor	16 054	21 303	15 205	20 655
utländsk valuta	22 464	45 073	21 193	43 959
	38 518	66 376	36 398	64 614

Varav skuld till koncernföretag			40	400
Varav skuld till intresseföretag	—	—	—	—

Löptidsinformation:

Betalbara på anfordran	1 889	—	1 790	—
Återstående löptid om högst tre månader	31 765	51 929	30 007	47 206
Återstående löptid längre än tre månader men högst ett år	3 415	9 578	3 229	12 929
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	1 029	4 225	974	3 845
Återstående löptid längre än fem år	420	644	398	634
Summa	38 518	66 376	36 398	64 614
Genomsnittlig återstående löptid	0,1	0,3	0,2	0,3

Not 28 Emitterade värdepapper

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
CERTIFIKAT				
i svenska kronor	23 512	57 330	4 246	1 649
i utländsk valuta	101 233	75 143	87 149	48 915
Summa certifikat	124 745	132 473	91 395	50 564
OBLIGATIONSÅN				
i svenska kronor	148 009	129 104	5 147	6 546
i utländsk valuta	26 624	22 474	22 959	15 201
Summa obligationslån	174 633	151 578	28 106	21 747
	299 378	284 051	119 501	72 311

Varav skuld till koncernföretag			—	—
Varav skuld till intresseföretag	—	—	—	—

Löptidsinformation:

Återstående löptid om högst ett år	140 777	148 426	91 942	50 817
Återstående löptid längre än ett år men högst fem år	139 350	117 924	15 100	7 019
Återstående löptid längre än fem år men högst tio år	18 783	17 491	11 973	14 265
Återstående löptid längre än tio år	468	210	486	210
Summa	299 378	284 051	119 501	72 311
Genomsnittlig återstående löptid	1,6	1,5	0,6	0,9

Not 29 Övriga skulder

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Skatteskuld	361	666	23	444
Fondlikvidskulder	4 567	5 476	4 559	4 598
Derivatkontrakt med negativt värde	63 501	34 412	62 579	32 916
Korta positioner	14 003	9 768	14 003	9 768
Övrigt	2 872	7 182	1 951	6 014
	85 304	57 504	83 115	53 740

Not 30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Upplupna räntekostnader	10 433	9 815	4 389	3 651
Övriga upplupna kostnader	1 095	1 270	768	967
Förutbetalda intäkter	1 135	1 187	70	83
	12 663	12 272	5 227	4 701

Not 31 Efterställda skulder

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Förlagslån i svenska kronor	12 136	12 342	4 799	4 791
Förlagslån i utländsk valuta	10 999	10 889	10 943	10 818
Summa förlagslån	23 135	23 231	15 742	15 609
Varav skuld till koncernföretag			—	—
Varav skuld till intresseföretag	—	—	—	—

Specifikation, förlagslån, moderbolaget 31 december 1998

Utgivn./konv./ slutbet.år	Ursprungligt nominellt belopp i milj. av resp valuta	Ränte- sats %	Utestående belopp mkr
I SVENSKA KRONOR			
1990/05 ¹⁾	2 000	rörlig	2 000
Övriga svenska kronor ⁵⁾			2 799
		Summa	4 799
I UTLÄNDSK VALUTA			
1992/04 ²⁾ USD	400	8,350	2 987
1997/evigt ³⁾ USD	350	rörlig	2 836
1997/evigt ⁴⁾ USD	360	7,125	2 917
Övrig utländsk valuta ⁵⁾			2 203
		Summa	10 943
		Totalt	15 742

1) Tidsbundet förlagslån med 6 månaders rörlig kupong knuten till Stibor.

2) Tidsbundet förlagslån till fast ränta som betalas 2 gånger per år. Förtida återbetalning kan ske vid ändrade skatteregler.

3) Evigt förlagslån med 3 månaders rörlig kupong knuten till Libor. Förtida återbetalning kan dels ske vid ändrade skatteregler, dels fr o m 2002-03-03. I samband med rätten att påkalla förtidslösen justeras räntesatsen. Förtida lösen kräver Finansinspektionens medgivande.

4) Evigt förlagslån till fast ränta som betalas 2 gånger per år. Förtida återbetalning kan dels ske vid ändrade skatteregler, dels vid ränteförfalltidpunkter fr o m 2007-03-07 under förutsättning att Finansinspektionen ger sitt medgivande. I samband med rätten att förtidslösa blir räntan rörlig, knuten till Libor.

5) Övriga, här ej specificerade förlagslån, är emitterade i form av tidsbundna eller eviga förlagslån.

Not 32 Obeskattade reserver

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Akkumulerade överavskrivningar fastigheter			11	13
Skatteutjämningsreserv K			913	1 370
Periodiseringsfond			5 293	4 543
Övriga obeskattade reserver			65	33
			6 282	5 959

Not 33 Eget kapital

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
BUNDET EGET KAPITAL:				
Aktiekapital	2 605	2 605	2 605	2 605
Reservfond	3 007	3 169	2 936	2 936
Fond för orealiserade vinster	22	21	8	11
Övriga bundna fonder	6 393	5 319	—	—
FRITT EGET KAPITAL:				
Balanserad vinst	16 378	15 241	15 725	13 245
Årets resultat	6 026	6 007	5 029	6 255
	34 431	32 362	26 303	25 052
Fond för orealiserade vinster fördelat på balansposter:				
Aktier och andelar	22	21	8	11
	22	21	8	11

KONCERNEN	Aktie- kapital	Bundna reserver	Fria reserver	Årets vinst	Totalt
Ingående eget kapital	2 605	8 509	15 241	6 007	32 362
Utdelning kontant				- 1 565	- 1 565
Utdelning Fastighets AB Balder			- 2 459		- 2 459
Överfört i ny räkning			4 442	- 4 442	0
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital		875	- 875		0
Förändring av omräkningsdifferens		38	39		77
Förändring av kursdifferens på säkringsinstrument			- 10		- 10
Årets resultat				6 026	6 026
Utgående eget kapital 1998	2 605	9 422	16 378	6 026	34 431

Koncernens orealiserade omräkningsdifferenser uppgår ackumulerat till 182 mkr (115). Kurseffekten på matchande säkringsinstrument uppgår ackumulerat till -115 mkr (-105). Av fritt eget kapital åtgår 1 mkr för avsättning till bundet eget kapital.

MODERBOLAGET	Aktie- kapital	Bundna reserver	Fria reserver	Årets vinst	Totalt
Ingående eget kapital enligt 1997 års fastställda balansräkning	2 605	2 947	13 660	5 840	25 052
Ändrad redovisningsprincip för koncernbidrag			- 415	415	0
Ingående eget kapital efter justering	2 605	2 947	13 245	6 255	25 052
Utdelning kontant				- 1 565	- 1 565
Utdelning Fastighets AB Balder			- 1 950		- 1 950
Överfört i ny räkning			4 690	- 4 690	0
Lämnat koncernbidrag			- 263		- 263
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital		- 3	3		0
Årets resultat				5 029	5 029
Utgående eget kapital 1998	2 605	2 944	15 725	5 029	26 303

Aktiekapitalet består av:

stamaktiekapital	2 383	238 248 980	st à 10:–
indexaktiekapital	172	17 205 866	st à 10:–
preferensaktiekapital	50	5 000 000	st à 10:–
	2 605	260 454 846	

Not 34 För egna skulder ställda säkerheter

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Fastighetsinteckningar	0	178	0	1
Belånade värdepapper	64 096	45 473	64 076	45 473
Rebelånade värdepapper	29 682	13 688	29 682	13 688
Övrigt	4	98	0	31
	93 782	59 437	93 758	59 193

Not 35 Ansvarsförbindelser

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Garantiförbindelser, krediter	19 427	34 948	28 557	39 827
Garantiförbindelser, övriga	18 691	17 325	18 312	17 164
Garantifondförbindelser	62	62	62	62
Oåterkalleliga rembursar	26 647	23 278	26 647	23 278
Egna acceptar	5 503	3 317	5 503	3 317
Övrigt	6 401	2 991	—	—
Summa	76 731	81 921	79 081	83 648

Not 36 Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Marknadsvärde på tillgångar i bankens pensionsstiftelse	11 691	12 661	11 691	12 661
Pensionsskuld	- 5 621	- 5 091	- 5 621	- 5 091
Överskott	6 070	7 570	6 070	7 570

I Pensionskassan SHB, försäkringsförening uppgår pensionsförpliktelse till 1 349 mkr (1 225) och marknadsvärdet av tillgångarna till 5 254 mkr (4 889). Överskottet i Pensionskassan SHB, försäkringsförening uppgår således till 3 905 mkr (3 664).

Not 37 Övriga åtaganden

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	1998	1997	1998	1997
Certifikatprogram	—	3 344	—	3 339
Övriga åtaganden	958	380	931	380
Åtaganden om framtida betalningar	958	3 724	931	3 719
Ränteswappar	963 576	653 677	960 339	649 225
FRA/Terminer	3 207 759	3 207 229	3 670 758	3 207 229
Ränteoptioner	28 565	5 972	25 766	5 972
Ränterelaterade kontrakt	4 662 900	3 866 878	4 656 863	3 862 426
Valutaterminer	1 365 212	1 345 943	1 364 090	1 345 333
Valutaswappar	93 295	85 755	88 551	71 550
Valutaoptioner	53 900	46 519	53 900	46 519
Valutarelaterade kontrakt	1 512 407	1 478 217	1 506 541	1 463 402
Aktieterminer	1 027	154	1 027	154
Aktieoptioner	13 048	9 565	13 048	9 565
Aktierelaterade kontrakt	14 075	9 719	14 075	9 719
Garanterat belopp vid likviditetsförvaltning	—	0	—	0
Kreditlöften	63 535	48 591	60 911	23 227
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	50 685	45 806	50 685	45 806
Andra åtaganden	114 220	94 397	111 596	69 033
Summa åtaganden	6 304 560	5 452 935	6 290 006	5 408 299

Avtalade framtida operationella leasingavgifter fördelade på de år de förfaller till betalning

1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
281	230	183	115	71	47	43	26	19	10	6	5	1 036

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Upplysningar om verkligt värde, koncernen

	Bokfört värde	Justering till verkligt värde
TILLGÅNGAR		
Utlåning till kreditinstitut, anläggningstillgångar	139 823	1 401
Utlåning till allmänheten, anläggningstillgångar	587 405	12 994
Räntebärande värdepapper		
anläggningstillgångar	1 388	57
omsättningstillgångar	106 438	33
Övriga tillgångar		
anläggningstillgångar	7 125	1 113
omsättningstillgångar	84 271	7 134
Summa tillgångar	926 450	22 732
SKULDER		
Skulder till kreditinstitut	261 146	2 792
In- och upplåning från allmänheten	206 524	- 109
Emitterade värdepapper	299 378	8 756
Övriga skulder	101 575	5 694
Efterställda skulder	23 135	698
Summa skulder	891 758	17 831
Summa övervärde		4 901

Enligt Finansinspektionens föreskrifter (1997:26) skall för såväl tillgångar och skulder i balansräkningen som finansiella poster som ej redovisas i balansräkningen göras en jämförelse mellan verkligt värde och bokfört värde. Värden som har sitt ursprung i kundrelationer skall ej beaktas trots att de kan vara av betydelse för värdering av bland annat inlåningskonton och bostads- och konsumentkrediter. Föreskrifterna ger utrymme för metodval samt olika antaganden. Såväl tillämpade metoder som gjorda antaganden kan således variera mellan kreditinstituten. Upplysningar om verkligt värde är ingen företagsvärdering och kan således inte ligga till grund för en jämförelse mellan kreditinstitut.

För betalningsmedel, kortfristiga fordringar och skulder samt för fordringar och skulder till rörlig ränta har det verkliga värdet likställts med bokfört värde. Fordringar och skulder med slutförfallodag alternativt tidpunkt för nästkommande ränteomsättning inom 30 dagar har ansetts vara kortfristiga.

Omsättningstillgångar och skulder vilka handlas på likvida marknader har värderats till balansdagens mittpreis. Marknadsnoterade poster utanför balansräkningen värderas på samma sätt.

Poster vilka inte handlas på likvida marknader, oavsett om dessa är omsättningstillgångar, anläggningstillgångar, emitterade skulder eller finansiella poster utanför balansräkningen värderas till den aktuella marknadsräntan för motsvarande löptid med justering för kredit- och likviditetsrisk. Den kredit- och likviditetsriskpremie som marknadsräntan justerats med vid värdering har antagits vara lika med den genomsnittliga marginalen för nyutlåning vid måttidpunkten.

Fastigheterna är värderade till sitt avkastningsvärde med tillämpning av kassaflödesmetoden över en femårig kalkylperiod och med marknadsmässiga avkastningskrav.

Med den metod som tillämpats ger ränterisken i balansräkningen upphov till övervärden vid fallande kortfristiga räntor och undervärden vid stigande räntor. Vidare uppstår ett övervärde när marginalerna minskar och ett undervärde när marginalerna vidgas.

I de fall verkligt värde på tillgångar understiger bokfört värde och för skulder bokfört värde understiger verkligt värde förklaras detta dels av att posterna är föremål för säkringsredovisning, dels att de är att betrakta som anläggningstillgångar där värdenedgången har bedömts vara tillfällig.

Intäkternas geografiska fördelning

KONCERNEN	KONCERNEN		
	Norden	Övriga Europa	Övriga världen
Ränteintäkter	48 089	5 675	6 374
Erhållna utdelningar	138	1	0
Provisionsintäkter	3 729	251	97
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 147	266	107
Övriga rörelseintäkter	594	22	2
MODERBOLAGET			
	Norden	Övriga Europa	Övriga världen
Ränteintäkter	26 373	5 273	4 825
Erhållna utdelningar	2 551	1	0
Provisionsintäkter	3 467	122	67
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 131	251	107
Övriga rörelseintäkter	645	1	2

Fördelningen av intäkterna har gjorts utifrån i vilket land koncernens olika enheter är lokaliserade.

Derivatinstrument

KONCERNEN	MARKNADSVÄRDERADE			SÄKRINGSREDOVISADE				
	Nominellt värde	Bokfört värde		Nominellt värde	Marknadsvärde		Bokfört värde	
		Positivt	Negativt		Positivt	Negativt	Positivt	Negativt
Ränterelaterade instrument								
Optioner	25 766	117	168	2 799	29	—	42	—
FRA/Terminer	3 669 464	4 017	3 880	1 295	14	14	—	—
Swappar	938 399	27 156	29 588	25 177	6 070	7 005	1 621	2 147
Summa	4 633 629	31 290	33 636	29 271	6 113	7 019	1 663	2 147
Varav clearat	472 525	677	693	—	—	—	—	—
Valutarelaterade instrument								
Optioner	53 900	465	376	—	—	—	—	—
Terminer	1 359 003	18 441	17 788	6 209	19	390	64	35
Swappar	86 339	2 488	5 168	6 956	2 473	682	156	215
Summa	1 499 242	21 394	23 332	13 165	2 492	1 072	220	250
Varav clearat	—	—	—	—	—	—	—	—
Aktierelaterade instrument								
Optioner	13 048	877	1 275	—	—	—	—	—
Terminer	1 027	86	17	—	—	—	—	—
Summa	14 075	963	1 292	—	—	—	—	—
Varav clearat	3 475	189	71	—	—	—	—	—

För marknadsnoterade derivat motsvarar marknadsvärdet det bokförda värdet. De avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde som redovisas i sammanställningen motsvaras av omvända avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde på de tillgångar och skulder som är föremål för säkringsredovisning. För en beskrivning av riskerna och betalningsflödena avseende utestående derivatpositioner, se även sid 49–53.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

KONCERNEN	Totalt	SEK	USD	DEM	GBP	NOK	FIM	DKK	Övriga valutor
Tillgångar									
Utlåning till kreditinstitut	139 823	44 828	39 802	4 871	803	1 037	48	28 758	19 676
Utlåning till allmänheten	587 405	478 813	34 955	7 927	11 046	17 360	16 196	6 978	14 130
Räntebärande värdepapper	107 826	64 818	20 908	627	91	1 195	12 499	3 787	3 901
Övriga tillgångar	91 396	56 687	11 275	3 530	2 137	3 522	4 650	5 684	3 911
Summa tillgångar	926 450	645 146	106 940	16 955	14 077	23 114	33 393	45 207	41 618
Skulder									
Skulder till kreditinstitut	261 146	103 984	77 319	13 423	8 727	2 116	966	30 482	24 129
In- och upplåning från allmänheten	206 524	141 577	25 771	3 725	5 310	8 834	8 426	5 731	7 150
Emitterade värdepapper	299 378	171 521	105 231	246	3 937	422	16 613	521	887
Övriga skulder	101 575	61 850	16 902	3 167	1 802	4 203	3 985	4 674	4 992
Efterställda skulder	23 135	12 136	9 681	—	—	—	806	—	512
Summa skulder	891 758	491 068	234 904	20 561	19 776	15 575	30 796	41 408	37 670

Balansräkningens fördelning mellan valutor är inget uttryck för valutakursrisker. Banken finansierar sig i de valutor som vid upplåningsstillfället erbjuder de förmånligaste villkoren. Lånen kan sedan växlas till en annan valuta genom transaktioner i derivatmarknaden, s k swappar. Dessa transaktioner utanför balansräkningen eliminerar växelkursrisker och är skälet till att tabellen ovan inte ger någon bild av exponeringen för växelkursrisker. Beträffande valutakursrisker se sid 50.

Kapitalbas 31 december 1998

	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
PRIMÄRT KAPITAL				
Eget kapital ¹⁾		32 459		24 331
Av årets vinst avsatta medel				
till periodiseringsfond	72% därav			3 811
Skatteutjämningsreserv K	72% därav			657
Minoritetsintressen		261		
Avgår goodwill		- 4 645		- 38
Avgår justering för uppskrivning		- 339		- 339
Summa primärt kapital		27 736		28 422
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL				
Förlagslån, efter reduktion, max		14 992		14 089
Justering uppskrivning		339		339
Summa supplementärt kapital		15 331		14 428
Summa		43 067		42 850
Avgår aktieinnehav i försäkringsbolag och inhemska finansinstitut		- 674		- 674
Summa primärt och supplementärt kapital		42 393		42 176
Utvidgad kapitalbas		1 250		1 250
Total kapitalbas		43 643		43 426

1) I koncernens egna kapital ingår obeskattade reserver till 72%.

Kapitalkrav 31 december 1998

Vägningstal	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	Placeringar	Riskvägt belopp	Placeringar	Riskvägt belopp
AVSEENDE KREDITRISKER				
Poster i balansräkningen				
Grupp	A	0	135 007	160 961
	B	20	101 017	20 203
	C	50	306 616	153 308
	D	100	182 057	182 057
Summa A-D			724 697	355 568
			431 681	171 179

Poster utanför balansräkningen

Vägningstal	KONCERNEN			MODERBOLAGET		
	Nominellt belopp	Omräknat belopp	Riskvägt belopp	Nominellt belopp	Omräknat belopp	Riskvägt belopp
Grupp	A	0	24 622	19 113	43 655	19 319
	B	20	54 210	8 066	1 613	45 812
	C	50	15 445	9 280	4 640	3 015
	D	100	78 854	51 437	51 437	37 852
Summa A-D			173 131	87 896	57 690	157 334
Totalt kreditrisker			812 593	413 258	496 503	210 675

AVSEENDE MARKNADSRISKER

	KONCERNEN			MODERBOLAGET		
	Specifik risk	Generell risk	Total risk	Specifik risk	Generell risk	Total risk
Ränterisker	6 690	9 441	16 131	6 690	9 441	16 131
Aktiekursrisker	400	134	534	399	131	530
Avvecklingsrisker			2			2
Motpartsrisker och andra risker			13 078			13 078
Valutakursrisker			195			199
Totalt marknadsrisker			29 940			29 940
Totalt riskvägt belopp			443 198			240 615
Kapitaltäckningsgrad			9,8%			18,0%

Det primära kapitalet har påverkats av styrelsens förslag till boksluts- och resultatdispositioner.

Handelsbanken Liv Försäkrings AB

RESULTATRÄKNING

	1998	1997
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse		
Premieinkomst	1 819	1 922
Kapitalavkastning	2 513	1 696
Försäkringsavsättningar	- 967	- 847
Förändring i livförsäkringsavsättning	- 1 204	- 1 095
Återbäring	- 72	- 58
Driftskostnader	- 185	- 166
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1 904	1 452
Icke-teknisk redovisning		
Skatt	- 186	- 179
Årets resultat	1 718	1 273

BALANSRÄKNING

	1998	1997		1998	1997
Tillgångar			Skulder, avsättningar och eget kapital		
Byggnader och mark	470	432	Eget kapital	150	151
Aktier och andelar	7 136	4 760	Återbäringsmedel	3 948	2 880
Obligationer och andra värdepapper	7 000	6 599	Årets resultat	1 718	1 273
Övriga placeringstillgångar	6	310	Försäkringstekniska avsättningar	10 226	8 965
Fordringar	1 060	157	Avsättningar för skatter	62	113
Andra tillgångar	963	862	Skulder	829	151
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	328	433	Upplupna kostnader förutbetalda intäkter	30	20
Summa tillgångar	16 963	13 553	Summa skulder, avsättningar och eget kapital	16 963	13 553

Kommentarer:

Redovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen för försäkringsföretag samt de föreskrifter som utfärdats av Finansinspektionen.

Resultat- och balansräkning för Handelsbanken Liv Försäkrings AB bygger på preliminära uppgifter och kan komma att avvika från den definitiva som finns i Handelsbanken Livs årsredovisning.

Handelsbanken Liv Försäkrings AB drivs enligt ömsesidiga principer. Enligt försäkringsrörelselagen får någon vinstutdelning till aktieägarna inte ske i ett traditionellt livförsäkringsbolag. Det resultat som uppstår skall i sin helhet tillfalla försäkringstagarna.

Förslag till vinstdisposition

inkluderande disposition i samband med inlösen av index- och preferensaktierna

Handelsbankskoncernens fria kapital uppgår till 22 404 mkr. Före nedan angivna förslag beträffande index- och preferensaktierna åtgår för avsättning till bundna fonder 1 mkr. Till bolagsstämman förfogande står enligt balansräkningen för Handelsbanken vinstmedel på sammanlagt 20 754 mkr.

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt

Till aktieägarna utdelas	mkr
per stamaktie 8,00 kr (6,50 kr för 1997)	1 906,0
per indexaktie 0,80 kr (0,80 kr för 1997)	13,8
per preferensaktie serie A 0,45 kr (0,45 kr för 1997)	1,1
per preferensaktie serie B 0,60 kr (0,60 kr för 1997)	1,5
Summa utdelning (3 515,0 mkr för 1997 inklusive utdelning av aktierna i Fastighets AB Balder)	1 922,4

Styrelsen föreslår vidare med anledning av förslaget om nedsättning av aktiekapitalet genom inlösen av samtliga index- och preferensaktier

att medel motsvarande nedsättningen av aktiekapitalet överföres till reservfonden (22 205 866 aktier à nominellt 10 kr per aktie)	222,1
att ett belopp motsvarande skillnaden mellan lösenbeloppet och nedsatt aktiekapital för indexaktierna utbetalas till indexaktieägarna (17 205 866 aktier à 15,25 kr)	262,4

Till nästa år överförs	18 347,5
Summa disponerat	20 754,4

Stockholm den 23 februari 1999

TOM HEDELIUS
Ordförande

BO RYDIN
Vice ordförande

JAN EKMAN
Vice ordförande

LOTTY BERGSTRÖM
LENNART CLAESSION
GÖRAN ENNERFELT

PER-OLOF ERIKSSON
ROLAND FAHLIN
HANS LARSSON
OLLE PERSSON

CLAS REUTERSKIÖLD
BENGT SAMUELSSON
SVEN ÅGRUP

ARNE MÅRTENSSON
Verkställande direktör

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Svenska Handelsbanken AB (publ)
Organisationsnummer 502007-7862

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning i Svenska Handelsbanken AB (publ) för år 1998. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel. Bankens interna revisionsavdelning har under året löpande granskat den interna kontrollen och räkenskaperna. Rapporter häröver har avgivits till oss. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i banken för att kunna bedöma om styrelsen handlat i strid mot bankaktiebolagslagen, bankrörelselagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning.

Vi tillstyrker

- att resultaträkningen och balansräkningen för banken och för koncernen fastställs,
- att vinsten i banken disponeras enligt förslaget i förvaltningsberättelsen samt
- att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 3 mars 1999

Öhrlings Coopers & Lybrand AB

BERTIL EDLUND
Auktoriserad revisor

SIGVARD HEURLIN
Auktoriserad revisor

Ernst & Young AB

ÅKE HEDÉN
Auktoriserad revisor

PETER MARKBORN
Auktoriserad revisor
Av Finansinspektionen
förordnad revisor

Handelsbanksaktien

KURSUMVECKLING OCH UTDELNING

Den starka kursutvecklingen på den svenska börsen fortsatte under 1998. Mätt i Affärsvärldens aktieindex var uppgången 10%. Bankaktierna gynnades av förväntningar på resultatförbättringar från de strukturaffärer som genomfördes under året och av sjunkande marknadsräntor. För Handelsbankens stamaktie blev kursökningen 24%. Aktien har under hela 90-talet ökat mer än dubbelt så snabbt som bankindex exkl Handelsbanken och nästan dubbelt så snabbt som generalindex.

Handelsbankens långsiktiga utdelningspolitik innebär en strävan att höja utdelningen i en takt som överstiger genomsnittet för branschen. Styrelsen föreslår en utdelning för 1998 med 8,00 kr, en ökning med 23% jämfört med föregående år.

På indexaktierna, vars utdelning följer konsumentprisindex, utgår utdelning för 1998 med 0,80 kr, d v s oförändrad.

För preferensaktierna blir utdelningen enligt bolagsordningens regler 0,45 kr för serie A och 0,60 kr för serie B.

BÖRSVÄRDE

Börsvärdet på Handelsbankens aktier steg under 1998 med 15,9 mdkr till 81,1 mdkr vid årsskiftet, det högsta börsvärdet någonsin. Sedan 1991 har börsvärdet mer än femfaldigats.

AKTIERNA

Bankens aktiekapital uppgår till 2 605 mkr fördelat på 260 454 846 aktier med ett nominellt belopp på 10 kr.

Samtliga aktier är fria sedan årsskiftet 1992/93. Stamaktier av serie A har en röst vardera. Stamaktier av serie B, indexaktier och preferensaktier har 1/10 röst vardera.

Vid bolagsstämman får ingen aktieägare utöva rösträtt med högre röstetal än som motsvarar 5% av det sammanlagda röstetal som tillkommer de på stämman företrädda aktierna.

Handelsbankens aktier är noterade på Stockholms Fondbörs. En börspost motsvarar 100 aktier.

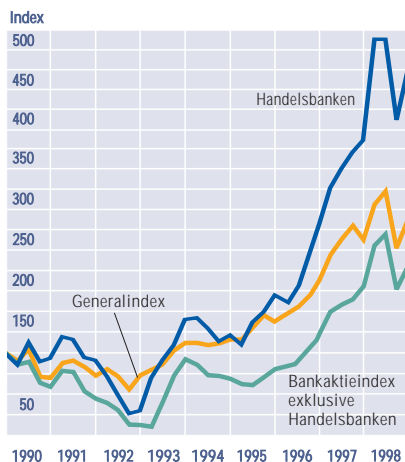
AKTIEÄGARNA

Handelsbanken hade vid årsskiftet cirka 78 000 aktieägare. Huvuddelen av dem var privatpersoner. Flertalet ägde, som framgår av tabellen på nästa sida, endast ett mindre antal aktier. Bland de 118 aktieägarna med mer än 250 000 aktier fanns ett antal förvaltare som företrädde utländska privatpersoner och juridiska personer. Cirka 27% av antalet aktier ägdes vid årsskiftet av placerare utanför Sverige.

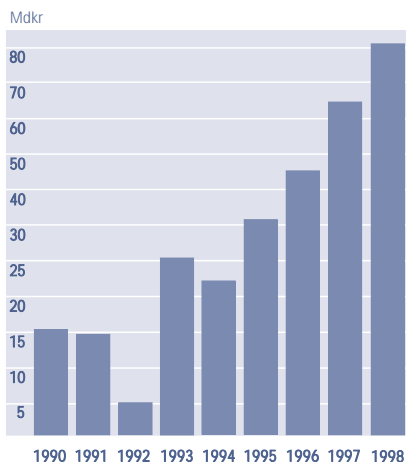
Av det totala antalet aktier ägdes cirka 50% av svenska institutioner. Institutionerna utgjordes till stor del av försäkringsbolag, investmentbolag och aktiefonder som representerade ett stort antal privatpersoner.

Sju av de svenska aktieägarna innehade var och en mer än 2% av röstetalet, enligt tabellen på nästa sida.

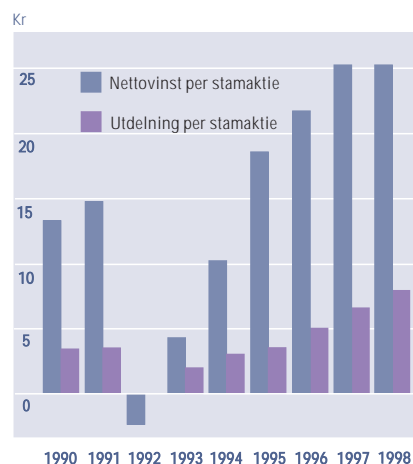
Kursutveckling på Handelsbankens stamaktier

Börsvärde 31 december 1990–1998

Nettovinst och utdelning per stamaktie

Data per aktie

	1998	1997	1996	1995	1994
Rörelseresultat per stamaktie, kr	23,17	23,50	20,25	15,36	12,41
Nettovinst per stamaktie, kr	25,22	25,15	21,32	15,38	10,14
Utdelning per stamaktie, kr	8,00	6,50	5,00	3,75	3,00
Utdelningstillväxt, %	23,1	30,0	33,3	25,0	50,0
Justerat eget kapital per stamaktie, kr	142,69	134,01	114,47	110,03	96,72
Börskurs stam A, 31 dec, kr	342	274	196	137	98
Justerad börskurs stam A, 31 dec, kr ¹⁾	342	272	194	128	91
Genomsnittlig dagsomsättning på Stockholms Fondbörs					
Stam A, antal aktier	380 440	401 790	393 040	426 220	508 970
Stam B, antal aktier	19 145	26 026	28 720	31 580	54 200
Högsta/lägsta betalkurs, stam A, kr	392/250	300/183	201/120	140/84	150/88
Direktavkastning, %	2,3	2,4	2,6	2,7	3,1
P/E-tal	13,6	10,9	9,2	8,9	9,7
Börskurs/Eget kapital, %	240	204	171	124	101

Utdelning 1998 enligt styrelsens förslag. Justering har skett till aktuella redovisningsprinciper och definitioner.

1) Börskurs 1994–97 har omräknats med hänsyn till utdelning av Fastighets AB Balder och börskurs 1994–95 har omräknats med hänsyn till utdelning av Fastighets AB Närkebro.

Aktieinnehav per aktieägare 31 december 1998

Antal aktier	Aktieägare		Aktieinnehav		
	Antal	% av alla aktieägare	Antal 1 000-tal	% av aktiekapitalet	Medeltal aktier per ägare
1 – 500 aktier	55 520	71,2	8 821	3,4	158
501 – 2 500 aktier	18 361	23,5	19 795	7,6	1 078
2 501 – 25 000 aktier	3 720	4,8	21 213	8,2	5 702
25 001 – 250 000 aktier	311	0,4	23 767	9,1	76 420
250 001 – aktier	118	0,1	186 819	71,7	1 583 208
Outnyttjade fondaktier			40		
Summa	78 030	100,0	260 455	100,0	3 337

De största svenska aktieägarna 31 december 1998

	% av röster
Stiftelsen Oktogonen	10,0
Industrivärden	6,6
Roburs värdepappersfonder (22 st)	5,7
AP-fonden 4:e fondstyrelsen	4,3
SPP	4,2
AMF-Pension	4,0
Nordbankens aktiefonder (15 st)	2,6

Aktierna fördelade på aktieslag 31 december 1998

Aktieslag	Antal	Andel av kapital	% av röster
Stamaktier			
Serie A	216 649 873	83,18	98,02
Serie B	21 599 107	8,29	0,98
Summa	238 248 980	91,47	99,00
Indexaktier	17 205 866	6,61	0,78
Preferensaktier			
Serie A	2 500 000	0,96	0,11
Serie B	2 500 000	0,96	0,11
Totalt	260 454 846	100,00	100,00

Resultat- och balansräkningar 1994–98

Koncernen

RESULTATRÄKNING (mkr) ¹⁾	1994
Räntor, netto	9 273
Provisioner	2 561
Övriga rörelseintäkter	788
Summa intäkter	12 622
Personalkostnader	3 001
Andra omkostnader	2 388
Avskrivningar	317
Summa omkostnader	5 706
Befarade och konstaterade kreditförluster	2 809
Summa kostnader i rörelsen	8 515
Rörelseresultat	4 107
Minoritetsandelar	- 17
Resultat före dispositioner och skatter exkl minoritetsandelar	4 090
Bokslutsdispositioner	- 1 302
Resultat före skatter	2 788
Skatter	- 384
Årets resultat	2 404

BALANSRÄKNING (mkr) ¹⁾	1994
TILLGÅNGAR	
Kassa	1 992
Banker och andra finansinstitut	63 996
Obligationer	60 127
Utlåning till allmänheten	243 745
Leasingobjekt	3 117
Övriga tillgångar	21 342
Aktier och andelar	1 854
Inventarier	412
Fastigheter för inrymmande av egna inventarier	1 546
Handelsbanken Liv	7 721
Summa tillgångar	405 852
SKULDER OCH EGET KAPITAL	
Clearingskulder och postväxlar	2 424
Inlåning och bankcertifikat	184 554
Banker och andra finansinstitut	110 589
Övriga skulder	19 920
Långfristig upplåning	57 841
Reservering för länderrisker	143
Handelsbanken Liv	7 571
Summa skulder	383 042
Minoritetens andel av eget kapital	39
Eget kapital	22 771
Summa skulder och eget kapital	405 852
Garantiförpliktelser m m	37 931
Beviljade icke disponerade rembursar	17 866
Pensionsförpliktelser	—

RESULTATRÄKNING (mkr)	1995	1996	1997	1998
Ränteintäkter	40 112	40 179	57 209	60 138
Räntekostnader	- 31 368	- 30 798	- 46 040	- 48 986
Erhållna utdelningar	65	107	150	139
Provisionsintäkter	2 770	3 294	4 024	4 077
Provisionskostnader	- 404	- 666	- 687	- 669
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 574	2 143	593	1 520
Övriga intäkter	689	290	566	618
Summa intäkter	13 438	14 549	15 815	16 837
Personalkostnader	3 413	3 477	4 150	4 579
Övriga omkostnader	2 248	2 237	2 926	3 543
Av- och nedskrivningar	340	310	617	685
Summa omkostnader	6 001	6 024	7 693	8 807
Resultat före kreditförluster	7 437	8 525	8 122	8 030
Kreditförluster	2 392	1 806	302	319
Rörelseresultat	5 045	6 719	7 820	7 711
Minoritetsandelar	10	- 1	- 19	- 22
Bokslutsdispositioner	- 72	201	532	505
Resultat före skatt	4 983	6 919	8 333	8 194
Skatt	- 1 340	- 1 829	- 2 326	- 2 168
Nettoresultat	3 643	5 090	6 007	6 026

BALANSRÄKNING (mkr)	1995	1996	1997	1998
TILLGÅNGAR				
Kassa	1 304	7 487	3 025	4 054
Räntebärande värdepapper	87 758	107 965	65 955	107 826
Utlåning till kreditinstitut	92 286	119 166	134 472	139 823
Utlåning till allmänheten	259 168	277 790	586 824	587 405
Aktier och andelar	2 629	4 488	2 299	3 401
Materiella tillgångar	8 560	1 937	9 329	1 780
Övriga tillgångar	54 849	52 290	57 562	82 161
Summa tillgångar	506 554	571 123	859 466	926 450
SKULDER OCH EGET KAPITAL				
Skulder till kreditinstitut	143 646	170 974	241 436	261 146
In- och upplåning från allmänheten	137 452	167 507	204 747	206 524
Emitterade värdepapper	120 741	129 284	284 051	299 378
Övriga skulder	65 904	63 492	73 371	101 575
Efterställda skulder	12 826	12 302	23 231	23 135
Summa skulder	480 569	543 559	826 836	891 758
Minoritetens andel av eget kapital	30	7	268	261
Eget kapital	25 955	27 557	32 362	34 431
Summa skulder och eget kapital	506 554	571 123	859 466	926 450
POSTER INOM LINJEN				
För egna skulder ställda säkerheter	39 639	48 650	59 437	93 782
Ansvarsförbindelser	62 768	58 984	81 921	76 731
Pensionsförpliktelser	—	—	—	—
Övriga åtaganden	3 258 729	4 445 388	5 452 935	6 304 560

Resultat- och balansräkningar har justerats med hänsyn till nu tillämpade redovisningsprinciper.

1) Som en konsekvens av den nya lagen om årsredovisning för kreditinstitut förändrades uppställningsformen för resultat- och balansräkningen under 1996. Balans- och resultaträkningar för 1994 redovisas i den form och enligt de principer som gällde vid 1995 års utgång då en retroaktiv omräkning för detta år inte kan göras utan betydande svårigheter. Bland omklassificeringar som genomförts kan nämnas

I resultaträkningen:

a) Tidigare redovisades räntenettet i resultaträkningen och inkluderade realiserade vinster och förluster i tradingportföljen. Dessa resultatposter redovisas nu i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

b) Nettoresultat av finansiella poster innehåller förutom realiserade även orealiserade värdeförändringar på finansiella omsättningstillgångar och derivat samt det samlade valutaresultatet som tidigare redovisades bland provisionsintäkter.

c) Externa kostnader för transaktionsbaserade tjänster kopplade till bankens intäkter förs till provisionskostnader mot att tidigare ha redovisats som Andra omkostnader.

I balansräkningen:

a) Affärsdagsredovisning har införts för transaktioner i räntebärande värdepapper och aktier mot tidigare tillämpade likviddagsredovisning.

b) Positiva respektive negativa marknadsvärden på derivatinstrument redovisas som Övrig tillgång respektive Skuld och netto redovisas ej som tidigare.

Moderbolaget

RESULTATRÄKNING (mkr) ¹⁾	1994
Räntor, netto	7 588
Provisioner	2 607
Övriga rörelseintäkter	445
Summa intäkter	10 640
Personalkostnader	2 622
Andra omkostnader	2 190
Avskrivningar	229
Summa omkostnader	5 041
Befarade och konstaterade kreditförluster	1 900
Summa kostnader i rörelsen	6 941
Rörelseresultat	3 699
Bokslutsdispositioner	1 783
Resultat före skatter	5 482
Skatter	- 1 362
Årets resultat	4 120
Utdelning för året	701

BALANSRÄKNING (mkr) ¹⁾	1994
TILLGÅNGAR	
Kassa och clearingfordringar	1 988
Svenska finansinstitut	44 381
Utländska banker	41 192
Statspapper och obligationer	84 098
Utlåning till allmänheten	142 475
Övriga tillgångar	10 433
Aktier och andelar	6 986
Inventarier	358
Fastigheter	1 397
Summa tillgångar	333 308
Ställda panter	13 187
Utlåning till allmänheten, beviljat belopp	168 142

SKULDER OCH EGET KAPITAL

Clearingskulder och postväxlar	2 410
Inlåning från allmänheten	137 122
Bankcertifikat	26 026
Svenska finansinstitut	12 802
Utländska banker	104 855
Övriga i utlandet emitterade skuldbevis	0
Övriga skulder	15 108
Långfristig upplåning	15 215
Reservering för länderrisker	143
Summa skulder	313 681
Obeskattade reserver	3 217
Eget kapital	16 410
Summa skulder, obeskattade reserver och eget kapital	333 308
Garantiförbindelser	58 378
Beviljade icke disponerade rembursar	17 866
Pensionsförpliktelser	—

RESULTATRÄKNING (mkr)	1995	1996	1997	1998
Ränteintäkter	29 342	28 822	28 976	36 471
Räntekostnader	- 22 669	- 21 864	- 22 941	- 30 990
Erhållna utdelningar	385	1 839	1 729	2 552
Provisionsintäkter	2 948	3 389	3 736	3 656
Provisionskostnader	- 430	- 576	- 608	- 614
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 598	2 093	570	1 489
Övriga intäkter	175	244	2 037	648
Summa intäkter	11 349	13 947	13 499	13 212
Personalkostnader	3 100	3 183	3 520	4 108
Övriga omkostnader	2 028	2 045	2 347	2 991
Av- och nedskrivningar	275	249	321	370
Summa omkostnader	5 403	5 477	6 188	7 469
Resultat före kreditförluster	5 946	8 470	7 311	5 743
Kreditförluster	1 672	1 332	- 123	131
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	—	306	—	—
Rörelseresultat	4 274	6 832	7 434	5 612
Bokslutsdispositioner	- 1 071	- 882	- 129	188
Resultat före skatt	3 203	5 950	7 305	5 800
Skatt	- 768	- 1 344	- 1 050	- 771
Årets resultat	2 435	4 606	6 255	5 029
Utdelning för året	3 877	1 208	3 515	1 922 ²⁾

BALANSRÄKNING (mkr)	1995	1996	1997	1998
TILLGÅNGAR				
Kassa	1 303	7 347	3 023	4 050
Räntebärande värdepapper	106 530	122 262	90 166	115 556
Utlåning till kreditinstitut	116 084	133 517	175 771	215 541
Utlåning till allmänheten	148 259	160 451	223 426	242 056
Aktier och andelar	8 147	8 023	30 385	31 505
Materiella tillgångar	1 826	1 732	1 788	1 612
Övriga tillgångar	53 449	49 806	47 829	73 767
Summa tillgångar	435 598	483 138	572 388	684 087

SKULDER OCH EGET KAPITAL

Skulder till kreditinstitut	153 265	177 362	172 855	215 730
In- och upplåning från allmänheten	154 677	175 827	222 161	212 187
Emitterade värdepapper	30 749	38 264	72 311	119 501
Övriga skulder	63 203	57 033	58 441	88 342
Efterställda skulder	10 126	8 934	15 609	15 742
Summa skulder	412 020	457 420	541 377	651 502
Obeskattade reserver	4 215	5 298	5 959	6 282
Eget kapital	19 363	20 420	25 052	26 303
Summa skulder och eget kapital	435 598	483 138	572 388	684 087

POSTER INOM LINJEN

För egna skulder ställda säkerheter	38 840	47 573	59 193	93 758
Ansvarsförbindelser	75 234	65 736	83 648	79 081
Pensionsförpliktelser	—	—	—	—
Övriga åtaganden	3 359 828	4 482 371	5 408 299	6 290 006

2) Enligt styrelsens förslag

Adresser

CENTRALA HUVUDKONTORET

Kungsträdgårdsgatan 2
Postadress 106 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00
Organisationsnummer
502007-7862

Handelsbanken Markets

Blasieholmstorg 11 och 12
Postadress 106 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00

Centrala Dataavdelningen

Tegeluddsvägen 10
Postadress 115 82 Stockholm
Tfn 08-701 10 00

DOTTERBOLAG

Handelsbanken Finans

Mäster Samuelsgatan 42
Postadress 106 35 Stockholm
Tfn 08-701 46 00
Organisationsnummer
556053-0841

Handelsbanken Fonder

Blasieholmstorg 12
Postadress 106 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00
Organisationsnummer
556070-0683

Handelsbanken Hypotek

Smålandsgatan 12
Postadress 103 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00
Organisationsnummer
556000-7618

Handelsbanken Liv

Torsgatan 12
Box 1325
111 83 Stockholm
Tfn 08-613 20 00
Organisationsnummer
516401-8326

Stadshypotek

Smålandsgatan 12
Postadress 103 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00
Organisationsnummer
556459-6715

Stadshypotek Bank

Arenavägen 33
Box 10085
121 27 Stockholm
Tfn 08-725 53 00
Organisationsnummer
516401-9803

REGIONBANKERNAS HUVUDKONTOR

Norra Norrland

Storgatan 48
Box 1002
901 20 Umeå
Tfn 090-15 45 60

Södra Norrland

Nygatan 20
Box 196
801 03 Gävle
Tfn 026-17 20 60

Stockholm City

Kungsträdgårdsgatan 20
Postadress 106 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00

Mellansverige

Kungsträdgårdsgatan 2
Postadress 106 70 Stockholm
Tfn 08-701 10 00

Östra Sverige

Nygatan 20
Box 421
581 04 Linköping
Tfn 013-28 91 00

Västra Sverige

Östra Hamngatan 23
Box 1530
401 50 Göteborg
Tfn 031-774 80 00

Södra Sverige

Södergatan 10
Postadress 205 40 Malmö
Tfn 040-24 50 00

Danmark

Amaliegade 3
Postboks 1032
DK-1007 Köpenhamn K
Danmark
Tfn +45 33 418200
Telex 15051 HAND DK
Telefax +45 33 418260

Finland

Södra kajen 8
P.O. Box 315
FI-00131 Helsingfors, Finland
Tfn +358 9 166771
Telex 125003 SHB SF
Telefax +358 0 16677299

Norge

Rådhusgaten 27
Postboks 1342 Vika
NO-0113 Oslo, Norge
Tfn +47 22 940700
Telefax +47 22 411524

ENHETER UTANFÖR NORDEN

Svenska Handelsbanken

Beijing

CITIC Building No. 22D
19 Jianguomenwei Dajie
Beijing, CN-100004 Kina
Tfn +86 10 65004310
Telefax +86 10 65126692

Svenska Handelsbanken

Birmingham

Centre Court
1301 Stratford Road
Birmingham B28 9HH, England
Tfn +44 121 7707341
Telefax +44 121 7797768

Svenska Handelsbanken

Côte d'Azur

Résidence Les Valescure
Bât. A2, Avenue de Valescure
FR-83700 St-Raphaël
Frankrike
Tfn +33 4 94 95 39 11
Telefax +33 4 94 95 39 11

Svenska Handelsbanken

Frankfurt am Main

Mittlerer Hasenpfad 25
Postfach 700955
DE-60559 Frankfurt am Main
Tyskland
Tfn +49 69 605060
Telefax +49 69 60506252

Svenska Handelsbanken

Hamburg

Grosser Burstah 31
Postfach 113332
DE-20433 Hamburg, Tyskland
Tfn +49 40 3697120
Telefax +49 40 36971252

Svenska Handelsbanken

Hongkong

2008 Hutchison House
10 Harcourt Road, Central
Hongkong
Tfn +852 28682131
Telefax +852 28684339

Svenska Handelsbanken

London

Trinity Tower
9 Thomas More Street
London E19WY, England
Tfn +44 171 5788000
Telefax +44 171 5788300

Svenska Handelsbanken

Luxemburg

146, Boulevard de la Pétrusse
P.O. Box 678
LU-2016 Luxemburg
Tfn +352 4998111
Telefax +352 490004

Svenska Handelsbanken

Manchester

302 Sunlight House
Quay Street
Manchester M3 3JZ, England
Tfn +44 161 8390568
Telefax +44 161 8390570

Svenska Handelsbanken

Marbella

Centro Plaza 2
Nueva Andalucia
ES-29660 Marbella
(Málaga), Spanien
Tfn +34 52 817550
Telefax +34 52 817567

Svenska Handelsbanken

Moskva

Chlebnij per., 19A
2nd floor
RU-121069 Moskva
Ryssland
Tfn +7 502 2204200
Telefax +7 503 2306256

Svenska Handelsbanken

New York

153 East 53rd Street, 37th floor
New York, NY 10022-4678, USA
Tfn +1 212 3265100
Telefax +1 212 3265196

Svenska France S.A.

Paris

29-31, rue Saint-Augustin
FR-75002 Paris, Frankrike
Tfn +33 1 42665898
Telefax +33 1 42669612

Svenska Handelsbanken

Singapore

65 Chulia Street, Units 21-00
OCBC Centre, Singapore 049513
Tfn +65 5 323800
Telefax +65 5 344909

Svenska Handelsbanken

Taipei

Room 0813, International
Trade Building
333, Keelung Road
Section 1, Taipei, Taiwan
Tfn +886 22 7577112
Telefax +886 22 7576270

Svenska Handelsbanken

Tallinn

15, Pämu mnt.
EE-10141 Tallinn, Estland
Tfn +372 6 651748
Telefax +372 6 651750

Svenska Handelsbanken

Warszawa

ul. Szpitalna 1, room 16
PL-00-020 Warszawa, Polen
Tfn +48 39 121176
Telefax +48 22 8280180

Svenska Handelsbanken

Zürich

Gotthardstrasse 21
P.O. Box 4378
CH-8022 Zürich, Schweiz
Tfn +41 1 2871020
Telefax +41 1 2871029

Ⓜ = dotterbolag

Ⓧ = filialkontor

Ⓡ = representantkontor

Produktion: Ulla Jansson Information AB

Foto: Victor Brott där inte annat anges

Repro: Typografen Text&Bild

Tryck: Tryckcentra AB

Handelsbanken

Handelsbanken

- Innehållsförteckning
- Presentation av företaget
- Sammanfattning av 1998
- Nyckeltal
- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Noter
- Aktien

HUGIN
Investor Relations Made Easy